EUGEN CRISTESCU
CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI
DIRECŢIA ÎNVĂŢĂMÂNT
DIN MEMORIILE LUI EUGEN CRISTESCU
1968
Din memoriile lui Eugen Cristescu
Eugen Cristescu
1968
CONSILIUL SECURITĂŢII STATULUI
DIRECŢIA ÎNVĂŢĂMÂNT
Sursa: www.crisas.ro
Apărută sub îngrijirea maiorului IŞUTIN PETRICĂ
şi căpitanului CÂMPEANU MIRCEA
Digitalizare: EPUB
DIN PARTEA REDACŢIEI

Ignorată până nu demult datorită unei concepţii false despre tradiţie, activitatea informativă şi contrainformativă desfăşurată de organele specializate ale statului român burghez suscită în ultimul timp tot mai mult interesul ofiţerilor de securitate.

Fără a exclude ponderea deosebită a curiozităţii în acest interes, trebuie arătat însă că mobilul principal al său îl constituie dorinţa legitimă a ofiţerilor de a cunoaşte cât mai multe aspecte ale activităţii informative desfăşurate în trecut în ţara noastră şi chiar de a detecta acele elemente pozitive ale ei care ar putea fi preluate în vederea folosirii lor, spre a se asigura astfel o eficienţă sporită muncii de securitate.

Ţinând seama de aceste considerente şi dând totodată expresie orientării primite din partea Consiliului Securităţii Statului de a se pune la dispoziţia cadrelor noastre cât mai multe lucrări ce pot contribui la perfecţionarea pregătirii lor, Direcţia învăţământ publică

prezentul material, întocmit în primii ani de după 23 August 1944 de Eugen Cristescu, fostul şef al Serviciului Special de Informaţii (S.S.I.) în perioada 1940 – 1944.

Întrucât însă materialul fusese redactat de Cristescu destul de neglijent – datorită, probabil, stării psihice puţin propice scrisului în care se afla în acel timp – a fost necesar să i se aducă unele îmbunătăţiri de natură formală spre a i se asigura astfel cursivitatea şi claritatea necesare.

Pentru înţelegerea în cât mai bune condiţiuni a problemelor ce interesează, se impune totodată o prezentare succintă a evoluţiei acestui aparat din punctul de vedere al organizării sale, al metodelor de activitate folosite, al concepţiilor asupra muncii etc.

După cum afirmă Cristescu, Serviciul secret ar fi luat fiinţă în anul 1924. Această dată însă – după cum reiese din materialele aflate în posesia Consiliului Securităţii Statului – este inexactă, deoarece abia cu un an mai târziu Marele stat major ia măsura angajării lui Moruzov, căruia îi încredinţează sarcina organizării serviciului respectiv. Moruzov, învingând treptat dificultăţile existente, reuşeşte să traducă în viaţă sarcina încredinţată. Serviciul secret ia astfel fiinţă ca organ auxiliar al Marelui stat major.

Din 1934 el trece – din punct de vedere administrativ şi al fondurilor – în subordinea Ministerului Apărării Naţionale – Secretariatul general, iar din 1940, în subordinea Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

Activitatea de culegere a informaţiilor desfăşurată de Serviciul secret urmărea realizarea obiectivelor prevăzute în planul anual de culegere a informaţiilor, întocmit de Marele stat major, iar ulterior mai primeşte ordine şi instrucţiuni, atât pe această linie cât şi în alte privinţe, şi de la Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

După 1934 este împărţit în: Secţia I – informaţii (externe) şi Secţia a II-a – contrainformaţii (interne).

— Secţia informaţii a fost organizată pe trei fronturi: de est, de vest şi de sud şi avea ca atribuţii culegerea, studierea, verificarea şi sintetizarea informaţiilor obţinute despre alte ţări;

— Secţia contrainformaţii a fost organizată până în 1937 în două subdiviziuni: birou şi teren, iar după această dată a fost reorganizată astfel: Grupa I – contraspionaj; Grupa a II-a – economică; Grupa a III-a – curente sociale; Grupa a IV-a – diverse, precum şi mai multe birouri. Această secţie avea ca atribuţii principale urmărirea diferitelor manifestări cu caracter social, politic şi economic, precum şi a activităţii minorităţilor naţionale.

Urmărirea obiectivelor Secţiei a II-a se realiza numai cu ajutorul informatorilor, personalul neavând voie să efectueze cercetări directe.

Activitatea informatorilor în Bucureşti era şi ea centralizată pe grupe: politică, legionară, comunistă, minorităţi, economică şi diverse, iar în provincie, pe agenturi: Muntenia, Oltenia, Dobrogea, Transilvania şi Moldova.

În anul 1942 are loc o altă reorganizare, în urma căreia serviciul este împărţit în 12 secţii (informaţii, contrainformaţii, colaborare cu serviciile de informaţii ale Germaniei şi Italiei, contraspionaj, contrasabotaj, cenzura corespondentei, personal juridică, tehnică, radio, auto şi administrativă), precum şi în câteva birouri.

Noua structură este superioară celei anterioare, asigurând condiţii mai bune pentru realizarea sarcinilor ce reveneau S.S.I.

Cu toate că a avut o existenţă relativ scurtă şi a fost supus mai multor restructurări, S.S.I. a reuşit totuşi să depăşească în eficienţă celelalte organe de represiune ale statului burghez român. Aceasta s-a datorat unei mai bune sincronizări a obiectivelor urmărite cu imperativele momentului şi cele de perspectivă, unei mai riguroase

orientări a muncii spre realizarea lor, precum şi progreselor mai rapide înfăptuite pe calea îmbunătăţirii structurii sale organizatorice, a înlocuirii elementelor incompetente sau compromise cu cadre corespunzătoare, a perfecţionării formelor şi metodelor de activitate şi a pregătirii profesionale a personalului.

Evoluţia calitativă mai rapidă înregistrată de S.S.I. se explică însă şi prin aceea că el a beneficiat de un sprijin mai generos decât siguranţa, poliţia, jandarmeria etc. din partea organelor în subordinea cărora s-a aflat, datorită necesităţii presante pe care acestea o resimţeau – mai ales în perioada atât de agitată dinaintea şi din timpul celui de-al doilea război mondial – de a dispune de o gamă cât mai largă de informaţii.

Aşa cum reiese din memoriile lui Cristescu, primul şef al Serviciului secret – Mihail Moruzov – a fost un om inteligent şi cu aptitudini remarcabile pentru munca informativă, dar cu o pregătire substanţial inferioară celei implicate de funcţia pe care o ocupa, fapt ce şi-a pus în mod pregnant pecetea asupra felului cum a condus serviciul.

Fără a putea fi acuzat că ar fi promovat empirismul în activitatea serviciului, el n-a militat totuşi nici pentru acreditarea metodelor ştiinţifice. La el era evident creditul exagerat pe care-l acorda flerului poliţist, inspiraţiei şi ingeniozităţii, cu ajutorul cărora căuta să suplinească carenţele din pregătirea profesională, precum şi rudimentarismul mijloacelor folosite sau chiar absenţa acestora.

De altfel, nu este exclus ca tot lacunele din pregătirea sa, conjugate cu o circumspecţie exagerată, să se afle şi la originea aversiunii – devenită notorie – faţă de documente, şi în special faţă de cele ce-i incumbau obligaţia de a-şi consemna rezoluţiile sau de a le iscăli.

Toate aceste deficienţe, la care se mai adaugă şi

altele – pe care Cristescu le descrie în mod detaliat în memoriile sale – au generat în cadrul serviciului o serie de aspecte necorespunzătoare, cu consecinţe negative apreciabile asupra capacităţii lui informative.

În ciuda acestei situaţii însă, Moruzov, datorită perspicacităţii, orientării, vocaţiei pentru munca informativă, experienţei sale şi eforturilor depuse, a reuşit să facă din Serviciul secret unul din cele mai viguroase organe represive ale statului burghez.

Fiind însă preocupat de problema menţinerii şi consolidării situaţiei sale, ameninţată în permanenţă de instabilitatea vieţii politice din tară, Moruzov adoptă o atitudine foarte elastică faţă de diversele grupări reacţionare angajate pe vremea aceea în cursa pentru putere, sprijinindu-le sau, din contră, acţionând împotriva acestora, în funcţie de evoluţia şanselor lor de succes.

Această atitudine îl determină, printre altele, ca, după o perioadă de ostilitate deliberată împotriva legionarilor, să cocheteze cu ei, dar multe dintre elementele proeminente ale organizaţiei, în frunte cu Maimucă, directorul Poliţiei de siguranţă, şi cu colonelul Zăvoianu, prefectul poliţiei Capitalei, nutrind resentimente puternice împotriva sa şi considerându-l totodată un pericol potenţial redutabil, preferă – cu toate dovezile deosebite de ataşament pe care Moruzov le dăduse faţă de Horia Sima şi alte căpetenii ale Gărzii de fier – să se dispenseze de el. În consecinţă, este ucis la Jilava alături de mai mulţi demnitari şi poliţişti care acţionaseră împotriva legionarilor.

Evident, prin acest act s-a urmărit, printre altele, şi intimidarea celorlalte cadre ale aparatului represiv.

Întrucât nici Antonescu nu-l agrease din cauza neplăcerilor pe care i le provocase în trecut, îl înlocuieşte imediat după arestare (de altfel, tot el ordonase, după venirea la conducerea statului, şi arestarea sa) cu un ofiţer

din cadrul armatei, colonelul Nicolaid.

Colonelul Nicolaid nu se dovedeşte a fi însă omul potrivit pentru funcţia de şef al Serviciului secret, deoarece puţinele măsuri pe care le întreprinde în timpul cât ocupă această funcţie sunt foarte timide şi determinate mai mult de dorinţa de a salva aparenţele decât de a modifica situaţia existentă, astfel că revirimentul scontat de Antonescu în activitatea serviciului nu se produce.

Nemulţumit, acesta îl înlocuieşte la scurt timp după numire, cu Eugen Cristescu, director, în acel moment, al administraţiei de stat şi al personalului din M.A.I., iar anterior director al Poliţiei de siguranţă, ale cărui antecedente îl recomandau ca un om capabil să aducă un suflu nou în activitatea Serviciului secret.

Acesta dispune de energia şi hotărârea ce-i lipsiseră lui Nicolaid, iar lui Moruzov îi este net superior din punct de vedere cultural. Totodată are şi o viziune mult mai conformă decât predecesorii săi cu cerinţele vremii asupra activităţii pe care trebuie să o desfăşoare un serviciu de informaţii şi a configuraţiei ce se impune să o aibă pentru a corespunde necesităţilor.

Toate acestea, precum şi faptul că imediat după instalare constată că nu dispune de informatori în rândul legionarilor şi, ca atare, că nu va avea posibilitatea să-i furnizeze informaţii utile lui Antonescu – care în acea perioadă îşi disputa cu Horia Sima supremaţia în stat – îl determină să întreprindă măsuri radicale, menite să asigure o ameliorare rapidă a situaţiei existente.

În acest sens, procedează la reorganizarea serviciului, încadrarea lui cu personal calificat, stabilirea atribuţiilor cadrelor, refacerea reţelei informative etc.

Totodată, acţionând în virtutea unei concepţii înaintate cu privire la rolul învăţământului în formarea unui aparat competent, înfiinţează prima şcoală din S.S.I. pentru pregătirea profesională a cadrelor.

De asemenea, creează relaţii de colaborare cu alte organe de stat, fixează criterii pentru încadrarea în S.S.I. şi promovarea în muncă, stabileşte obligaţii precise în problema culegerii, verificării şi exploatării informaţiilor, precum şi a recrutării şi muncii cu informatorii, întăreşte disciplina etc.

Ulterior, sub imperiul necesităţii de a procura o cantitate sporită de informaţii şi de a include noi obiective în sfera activităţii S.S.I., ca urmare a intrării României în război, Cristescu procedează la o altă reorganizare – mult mai amplă şi mai profundă – a serviciului, pentru a-l face astfel apt să satisfacă noile cerinţe.

Urmărirea evoluţiei S.S.I. arată că acesta s-a dezvoltat pe o linie ascendentă, că a devenit treptat unul dintre organele cele mai utile statului burghez.

Cu tot caracterul reacţionar al activităţii sale, S.S.I. Însă, prin modul – în general corespunzător – în care a reuşit să contracareze acţiunile serviciilor de spionaj ale altor state, să culeagă şi să exploateze informaţiile obţinute despre ţările ce figurau printre obiectivele sale, să anihileze elementele naţionalist-şovine active din rândul minorităţilor, a avut a contribuţie importantă la apărarea existenţei statului român.

Activitatea S.S.I., cu toate succesele înregistrate, nu s-a ridicat însă niciodată la nivelul potenţialului real al acestui serviciu, deoarece a fost în permanenţă subminată de diverşi factori ca: incompetenţa profesională şi lipsa de pregătire a unora din cadre (mai ales în perioada iniţială a existenţei sale), fluctuaţia accentuată (în special a ofiţerilor, care, pentru avansare, erau trimişi la comanda unităţilor militare), incorectitudinea în muncă, venalitatea şi arivismul unei părţi însemnate a personalului, animozităţile dintre şefi, nesinceritatea şi indolenţa unui număr mare de informatori etc.

Împotriva acestor tare Cristescu a desfăşurat o

activitate lăudabilă, animat de dorinţa de a ridica serviciul la nivelul organelor moderne de informaţii.

Această acţiune, precum şi modalităţile alese pentru realizarea ei dovedesc buna sa orientare, merite de care se pare că este şi el pe deplin conştient. Concludent în acest sens este faptul că cea mai mare parte a memoriilor sale este consacrată relatării măsurilor de perfecţionare luate.

În acelaşi timp însă, multe alte aspecte ale activităţii informative, ce ar fi prezentat, fără îndoială, un interes deosebit, nu-şi găsesc – intenţionat sau neintenţionat – o reflectare în memoriile sale.

La aceasta se mai adaugă şi faptul că relatează, cu mici excepţii, numai acele acţiuni ce-i evidenţiază patriotismul, umanismul, spiritul de echitate, intervenţiile sale salutare în diverse litigii avute cu organele de spionaj germane, ale căror revendicări lezau autoritatea statului român etc.

De altfel, pe parcursul întregului material se evidenţiază, cu ostentaţie chiar, preocuparea de a-şi prezenta în aşa fel activitatea încât aceasta să contureze profilul unui om, dacă nu progresist prin contribuţia avută la reprimarea mişcării legionare sau prin tolerarea unor acţiuni antifasciste, cel puţin neutru din punct de vedere politic, care şi-a exercitat profesiunea în limitele stricte ale atribuţiilor sale de serviciu, fără excese de zel în urmărirea vreuneia din categoriile de persoane aflate în atenţia S.S.I.

De asemenea, chiar şi aprecierile lui asupra evenimentelor vremii, modul cum interpretează anumite acte politice, explicaţiile pe care le dă cu privire la raţiunile ce stau la baza conduitei şi activităţii diverşilor fruntaşi politici contemporani lui trebuie privite cu anumite rezerve, date fiind concepţiile sale politice.

Cu toate aceste neajunsuri, memoriile lui Cristescu rămân foarte utile, deoarece permit o mai bună înţelegere a modului cum a evoluat munca informativă în ţara noastră

din momentul când a căpătat un caracter organizat, sistematic, până în prezent, a continuităţii ei, a factorilor care au influenţat-o, a transformărilor pe care le-a suferit etc.

În afara acestor aspecte – precum şi a altora care nu au fost enumerate – memoriile lui Cristescu îşi dovedesc utilitatea şi prin faptul că, folosindu-se de argumente convingătoare, dintre care majoritatea sunt ilustrate cu exemple, confirmă, încă o dată, valabilitatea postulatului că desfăşurarea unei activităţi informative eficiente nu este posibilă fără o perfecţionare continuă a muncii, a structurii organizatorice a organului respectiv şi a pregătirii profesionale şi culturale a cadrelor, precum şi a aceluia că, date fiind cerinţele deosebite pe care această activitate le pune în faţa cadrelor, ea nu poate fi prestată decât de oameni devotaţi.

ORGANIZAREA ŞI ACTIVITATEA SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMAŢII

Deşi tratarea unei asemenea probleme, cum este cea a organizării şi activităţii Serviciului Special de Informaţii, impune să ai în faţă un bogat material documentar, mă voi mărgini să-l redactez numai pe baza datelor pe care memoria mi le mai poate servi astăzi.

Deoarece crearea Serviciului Special de Informaţii nu a izvorât dintr-o concepţie spontană, ci a fost rezultatul unei tradiţii informative de peste 32 de ani, este necesar să facem un scurt istoric al străduinţelor depuse în România pentru înfiinţarea şi dezvoltarea serviciilor care aveau menirea să apere structura intimă a statului român şi interesele sale legitime de securitate naţională.

Capitolul I
PERIOADA 1905 – 1914

Până în anul 1905, statul român poseda – pe teritoriul vechiului regat – oficii de poliţie în oraşe, complet dependente de fluctuaţiile politice. Funcţionarii poliţieneşti veneau şi plecau odată cu guvernele, astfel că nu se poate vorbi de o operă de continuitate în acest răstimp.

În 1905 a intervenit o primă organizare a poliţiei noastre, când s-a creat Serviciul poliţiei generale a statului, în Direcţia administraţiei generale din Ministerul de Interne.

Acest serviciu centraliza rapoartele informative ale poliţiilor din ţară şi le prezenta ministrului spre rezolvare. Poliţiile de oraşe erau în dependenţa completă a prefecţilor de judeţ.

În Prefectura poliţiei Capitalei exista un birou de informaţii care se ocupa însă mai mult de problemele de poliţie judiciară.

Mai adunau informaţii poliţiile de frontieră, de la călătorii veniţi în ţară, cât şi de la surse ocazionale.

În anul 1907 au izbucnit răscoalele ţărăneşti.

Studiind dosarele din acea vreme, se poate uşor constata că guvernul a fost total surprins de aceste evenimente.

Nici după potolirea revoltelor ţărăneşti guvernul nu a putut stabili, în mod precis şi documentat, dacă la cauzele de ordin social şi economic nu s-au adăugat şi elemente de propagandă ori agitaţie, neputând găsi explicaţia generalizării acestor mişcări, după semnalul dat din comună Flămânda, judeţul Botoşani. De asemenea, nu s-a putut stabili dacă în geneza acestor tulburări s-au infiltrat influenţe străine, venite de peste frontierele ţării.

Doar o singură constatare justă şi reală a făcut guvernul, şi anume că această defecţiune informativă se datorează lipsei unui organ central de informaţii, cu antene specializate, răspândite pe tot teritoriul ţării şi care să desfăşoare activitate contrainformativă şi informativă

peste frontiere.

Acestea au fost motivele care au condus, în anul 1908, la înfiinţarea Direcţiei siguranţei generale a statului din Ministerul de Interne.

Noua instituţie avea menirea de a conduce activitatea poliţienească, administrativă şi judiciară din ţară, precum şi misiunea specială de a acţiona pe teren informativ, ocupându-se îndeosebi de evenimentele şi infracţiunile cu caracter politic.

Siguranţa generală a înfiinţat câte o brigadă specială de siguranţă în fiecare capitală de judeţ şi a reorganizat poliţiile de frontieră, pentru a putea pătrunde mai în adâncime în ţările limitrofe, spre a aduna material informativ ce interesa siguranţa frontierelor naţionale.

Caracteristicile speciale ale acestor oficii informative erau că ele nu mai depindeau de prefecţii de judeţe şi deci erau scoase de sub orice influenţă politică, devenind astfel instrumente informative stabile, subordonate – ierarhic şi direct – Siguranţei generale a statului, care le punea la dispoziţie şi fondurile necesare pentru îndeplinirea misiunii lor. Ele au fost încadrate cu ofiţeri şi agenţi de siguranţă, având o ierarhie şi salarizare specială.

În Capitală se înfiinţează mai multe brigăzi speciale de siguranţă, înglobate în Inspectoratul brigăzilor centrale.

În centrala Direcţiei siguranţei generale a statului se creează un serviciu al secretariatului, sub care denumire funcţiona, în realitate, Serviciul central al siguranţei statului, care conducea întreaga acţiune informativă şi contrainformativă din ţară.

Paralel cu această acţiune, Marele stat major, prin Secţia a II-a, activa şi el în domeniul informativ. De asemenea, pe lângă statele majore ale marilor unităţi militare funcţiona câte un birou 2, care desfăşura activitate de contrainformaţii în armată şi de contraspionaj în teritoriu.

Prin ofiţeri special pregătiţi şi agenţi de frontieră se infiltrau în ţările vecine elemente informative pentru adunarea materialului necesar, în special din Ardeal, unde acestea aveau legături cu patrioţii români.

În şcoala de război se predau cursuri speciale de informaţii, pentru pregătirea ofiţerilor în acest domeniu.

Capitolul II
PERIOADA 1914 – 1918

Cu aparatul informativ descris mai sus, statul român intră în campania din 1913 în Bulgaria, apoi în perioada de neutralitate 1914 – 1916, precum şi în războiul de reîntregire 1916 – 1918.

România era legată prin tratate de alianţă cu Puterile centrale. Acestea urmăreau:

1. Să ţină România strâns legată în cadrul acestor alianţe şi să o oblige astfel să intervină la momentul oportun.

2. Să supravegheze activitatea şi legăturile franco-engleze pe teritoriul român.

3. Să-i menţină aservirea economiei româneşti în folosul Puterilor centrale, care aveau nevoie în special de petrol şi cereale.

Serviciile de informaţii german, maghiar şi austriac au desfăşurat în această perioadă o intensă activitate pe teritoriul român, pentru protecţia şi impunerea celor trei interese politico-strategice menţionate.

Siguranţa generală şi Marele stat major român au făcut eforturi lăudabile pentru paralizarea acestei ofensive informative, precum şi pentru pregătirea intrării noastre în război, acţiune asupra căreia s-a păstrat un secret deplin.

În perioada neutralităţii, Siguranţa generală a descoperit opera de corupţie întreprinsă de germani în România prin intermediul unor bănci şi societăţi

comerciale. În special Banca Generală a Ţării Româneşti, care finanţa exportul de cereale şi petrol, finanţa în acelaşi timp şi o scrie de oameni politici şi ziare româneşti care activau în direcţia menţinerii României în orbita politicii germane. Dovezile acestei acţiuni de corupţie le-au constituit piesele celebrului „Dosar Güther", întocmit de Siguranţa generală şi pus la dispoziţia primului ministru din acea vreme, Ionel Brătianu.

Activitatea de contraspionaj a serviciilor române s-a remarcat prin descoperirea multor agenţi progermani, trimişi sau stabiliţi pe teritoriul român, culminând cu arestarea lui Verzea, directorul general al poştelor, care a determinat sinuciderea generalului Zottu, şeful Marelui stat major.

De asemenea, Siguranţa generală a devalizat o serie de curieri diplomatici ai statelor din Europa centrală, ceea ce a adus un important material informativ, politic şi militar.

Prin acţiuni informative ofensive, Siguranţa generală şi Marele stat major au reuşit să se orienteze din punct de vedere militar asupra situaţiei din Ardeal, servindu-se în special de românii ardeleni, folosiţi ca informatori, şi care după război au fost încadraţi ca funcţionari superiori în serviciul de siguranţă al statului întregit.

După începerea războiului, în constituirea Marelui Cartier General a intrat şi o puternică brigadă specială de siguranţă, pentru acţiune informativă şi apărarea spatelui comandamentelor militare. S-a putut astfel descoperi trădarea colonelului Crăiniceanu, care voia să treacă liniile de luptă la germani, unde îl chema colonelul Sturdza, ce dezertase mai înainte.

La părăsirea Munteniei au fost lăsaţi o serie de agenţi de informaţii care şi-au făcut datoria cu prisosinţă, informând, atât peste Dunăre, prin dreptul Galaţilor, cât şi peste munţi, comandamentul român asupra situaţiei din

teritoriul ocupat.

Capitolul III
PERIOADA 1918 – 1924

Prin încheierea tratatelor de pace, statul român primeşte în graniţele sale trei noi provincii, dar în acelaşi timp şi mari mase compacte de populaţie minoritară.

Reorganizarea statului în noile sale frontiere impune şi adaptarea la noua situaţie a serviciilor de ordine publică şi siguranţă de stat.

Jandarmeria, ca organ de menţinere a ordinii, dar având şi atribuţii contrainformative, este reorganizată pe întreg teritoriul ţării.

Brigăzi de siguranţă sunt înfiinţate şi în noile provincii şi regrupate în inspectoratele generale de siguranţă.

În Capitală, Inspectoratul brigăzilor centrale este amplificat cu o serie de noi elemente, cu care s-au constituit brigăzile mobile, ce aveau raza de acţiune peste toată ţara.

Schimbările intervenite în structura geografică a României au dat naştere la o serie de acţiuni iridente. Astfel, iridenţele maghiară, bulgară, ucraineană, germană şi altele au reţinut multă vreme atenţia organelor puse în slujba ordinii şi siguranţei statului.

Pe de altă parte, psihoza de după război a dat naştere la noi probleme politice şi sociale ca: mişcarea antisemită, regruparea noilor organisme politice, mişcările muncitoreşti etc.

Din aceste motive, activitatea serviciilor de siguranţă era concentrată mai mult pe terenul contrainformativ, neglijându-se acţiunea informativă peste frontiere, deşi ofensiva serviciilor străine de spionaj împotriva noastră se accentua tot mai mult.

În perioada neutralităţii, precum şi în timpul războiului, se făcuseră însă o mulţime de constatări interesante asupra poziţiei României în sud-estul Europei.

Teritoriul român constituie o poziţie cheie, atât prin aşezarea lui geografică, cât şi prin bogăţiile naturale de care dispune.

Situat la această răscruce de drumuri între Orient şi Occident, el a servit deseori ca trambulină de pe care s-a avântat jocul de interese politice, economice şi militare ale diferitelor state.

Tentativa de penetraţie germană, bazată pe vechea concepţie preconizata în dictonul „Drang nach Osten”, s-a ciocnit întotdeauna de interesele engleze de dominaţie în Orientul apropiat, şi acest conflict s-a disputat adesea pe teritoriul român.

Zăcămintele de petrol, cărbuni, sare şi alte minerale, rezervele de cereale şi prezenţa Dunării ca arteră internaţională de comunicaţie amplifica importanţa acestei zone de interese contradictorii. De aceea, atât în timpul războiului, cât şi în perioada de care ne ocupăm, serviciile de informaţii străine şi-au încrucişat adesea săbiile peste pământul românesc, în urmărirea obiectivelor fixate de statele cărora le aparţineau şi pe care trebuiau să le protejeze.

Acest „război al forţelor nevăzute” a fost resimţit şi de serviciile române de informaţii. Parţial, el a putut fi cunoscut şi de public din cazurile reflectate de literatura vremii. Astfel, după război, statul major francez a tipărit o serie de cărţi sub pseudonimul „Lucieta”.

Tot atunci au apărut scrierile colonelului englez Lawrence, din serviciul de informaţii britanic, precum şi cărţile coloneilor Röder şi von Nicolai, conducători ai serviciilor de informaţii ale Puterilor centrale.

Toate aceste lucrări expuneau succesele agenţilor din serviciile de informaţii în executarea misiunilor speciale ce

le-au avut de îndeplinit în diferite state, printre care şi România.

În faţa acestor constatări, Marele stat major s-a hotărât în cursul anului 1924 să înfiinţeze un serviciu civil de informaţii, după modelul serviciului civil francez, ataşat la Secţia a II-a.

Astfel a luat fiinţă Serviciul secret al Marelui stat major.

Capitolul IV
PERIOADA 1924 – 1940

Cum în România nu existau în acel timp prea mulţi specialişti în misiuni informative, iar puţinii care se găseau erau funcţionari în Siguranţa generală, Marele stat major s-a oprit tot asupra unui fost ofiţer de siguranţă, Mihail Moruzov.

Începuturile Serviciului secret au fost destul de dificile, Statul major nedispunând de resurse bugetare suficiente, iar Moruzov negăsind personalul necesar cu care să-l încadreze.

Serviciul funcţiona rudimentar, în diferite case conspirative.

Moruzov a reuşit să obţină de la Marele stat major o serie de ofiţeri pentru organizarea centralei serviciului, iar ca funcţionari civili a cooptat unele elemente mai bune din Siguranţa generală, cărora le-a oferit lefuri şi grade mai mari decât aveau aici.

Serviciul secret funcţiona pe baza unui regulament foarte succint şi care nu era confirmat de nicio autoritate. El se compunea din două secţii principale – Secţia de informaţii şi Secţia de contrainformaţii – precum şi din câteva birouri secundare (personal, juridic, secretariat) şi un mic laborator.

Secţia de informaţii, compusă în majoritate din

ofiţeri, secundaţi de funcţionari civili, ca referenţi pentru diferite probleme, era împărţită în patru fronturi: de nord, de est, de vest şi de sud, la fiecare funcţionând câte un ofiţer ca şef al frontului şi altul ca şef al agenturii.

Ca organe informative, Secţia de informaţii constituise câteva centre de informaţii pe frontieră, prin care treceau agenţii peste graniţă.

Mai târziu, Moruzov a obţinut de la Marele stat major permisiunea de a-i numi pe unii ofiţerii din serviciu ca ajutori de ataşaţi militari, iar pe unii funcţionari civili ca secretari ai ataşaţilor militari, dându-le astfel atât acoperirea cât şi imunitatea necesare ca să poată acţiona pe linie informativă. Rezultatele au fost însă foarte slabe.

Moruzov mai avea unele legături informative peste frontieră, în special printre foştii ofiţeri din armata ţaristă, legături care nu erau însă cunoscute de Secţia de informaţii şi a căror taină s-a dus cu el în mormânt.

Serviciul secret mai obţinea unele informaţii externe prin schimb de informaţii şi colaborare cu statele majore polonez, ceh, iugoslav şi finlandez.

Materialul adunat prin aceste surse, completat cu cel obţinut în urma schimbului de informaţii cu diferiţi ataşaţi militari din ţară, precum şi cu cel provenit de la curierii diplomatici era prelucrat la Secţia de informaţii şi comunicat Marelui stat major, care mai dispunea şi de informaţiile culese de ataşaţii săi militari şi de cele ce-i veneau de la Ministerul Afacerilor Externe.

Până în anul 1928, Siguranţa generală continua să se informeze şi peste frontieră; după această dată acţiunea informativă externă a fost abandonată.

Prin legea pentru organizarea Poliţiei Generale a Statului din 1930, brigăzile de siguranţă au fost desfiinţate şi trecute ca al treilea birou al Poliţiei de siguranţă în poliţiile de oraşe.

Secţia de contrainformaţii a Serviciului secret era

compusă numai din elemente civile.

Problemele erau repartizate pe grupe: politice, economice, minorităţi, contraspionaj, informaţii generale etc.

Secţia de contrainformaţii era condusă de un director, ajutat de şefii de grupe şi de echipe. Ea avea o agentură de teren, condusă de un şef de grupă, împărţită pe echipe pentru supravegheri, filaj, informaţii, verificări etc.

În ţară, numai în câteva oraşe principale erau rezidenţi contrainformativi, mai cu seamă în regiunile cu minorităţi naţionale, activitatea principală desfăşurându-se în Capitală.

În cursul anului 1938, Marele stat major, după indicaţiile lui Moruzov, a înfiinţat, pe tot cuprinsul ţării, nişte birouri de contrainformaţii, sub denumirea de Birouri statistice, la care colaborau şi ofiţeri de la birourile 2 din marile unităţi militare. Ele se suprapuneau peste zonele corpurilor de armată şi ale diviziilor.

Aceste birouri statistice îşi procurau informaţiile de pe teritoriu fie direct, fie prin colaborări (mai ales în acest fel) cu poliţia, siguranţa şi jandarmeria.

Secţia de contrainformaţii întocmea zilnic un buletin informativ, iar unele informaţii treceau la Biroul juridic pentru verificare şi eventuale cercetări.

Serviciul secret crease un buletin juridic pentru cercetările necesare în materie de contraspionaj, condus de ofiţeri magistraţi.

Aparatura tehnică a serviciului era foarte sărăcăcioasă, slabă, mult depăşită de necesităţile vremii.

Personalul care desfăşura activităţi de birou era bun, însă prea numeros faţă de cel de pe teren.

Personalul serviciului se ridica la circa 300 de persoane.

În acest cadru rezumativ s-a desfăşurat activitatea

Serviciului secret ca organ civil, subordonat şefului Secţiei a II-a din Marele stat major.

Capitolul V
MIHAIL MORUZOV ŞI COLABORAREA CU GERMANII

După cum se ştie, de la preluarea puterii în Germania de către Hitler, influenţa politică germană a crescut în Europa, iar tendinţa de penetraţie spre est s-a accentuat tot mai mult.

În ţările ce cuprindeau, în cadrul hotarelor lor, minorităţi germane, acestea formau „Coloana a V-a", ca instrument de agitaţie şi revendicări, precum şi ca sursă de agenţi ai diferitelor servicii de informaţii germane.

În România, politica germană stimula mişcările naţionaliste, şi în special pe cea legionară, care în alegerile din 1937 câştiga un număr important de voturi, ceea ce zdruncină echilibrul politic intern menţinut de vechile partide.

Psihoza naţionalistă influenţează pe însuşi regele Carol al II-lea, care trece la o politică mai personală, caracterizată în acelaşi timp prin accente naţionaliste.

Astfel se explică aducerea guvernului Goga-Cuza, constituirea Frontului Renaşterii Naţionale, a Partidului Naţiunii, a guvernului Gigurtu de mai târziu etc.

Cum însă nu puteau trăi concomitent două forţe politice cu caracter naţionalist, cea a regelui şi cea a partidelor de extremă dreaptă, regele modifică constituţia şi înlătură instituţiile democratice prin înlocuirea principiului „toate puterile emană de la naţiune" cu acela că „toate puterile emană de la rege".

*

În aceste circumstanţe politice, Moruzov, care avea legături strânse cu Ernest Urdăreanu, mareşal al palatului,

fie sub influenţa psihozei naţionaliste, fie sub sclavia oportunismului personal şi a dorinţei de a-şi consolida situaţia de viitor, trece la un act important de colaborare cu Abwehr-ul (Serviciul de informaţii al armatei germane).

De prin 1938 el face o serie de tentative în scopul de a lua contact cu conducătorii acestui serviciu şi, deşi întâmpină indiferenţă la început, se adresează baronului Killinger, pentru a-i mijloci legătura cu ei. Killinger, fiind prieten cu amiralul Canaris, şeful Abwehr-ului, obţine consimţământul acestuia pentru un contact cu Moruzov. La început contactul a fost indirect, prin maiorul Herman von Strânsky, din partea Abwehr-ului, şi locotenentul colonel Ionescu Micandru, din partea Serviciului secret român.

Primul preţ al colaborării a fost eliberarea a doi ofiţeri din Abwehr care fuseseră condamnaţi pentru spionaj în România.

Mai târziu s-a dus chiar Moruzov în Germania, unde a luat contact direct cu Canaris.

Interesele şi obiectivele strategice, politice şi economice pe care le-am descris în capitolul III, urmărite de Germania în România, în estul şi sud-estul european, deveneau tot mai presante în această perioadă premergătoare celui de-al doilea război mondial, pentru susţinerea căruia Germania avea nevoie de petrolul românesc.

În întrevederile cu Moruzov, amiralul Canaris acceptă o colaborare informativă cu Serviciul secret român, dar cu două condiţii principale:

— Ambele servicii să înfiinţeze un organism comun pentru siguranţa zonei petrolifere şi cursului Dunării;

— Moruzov să asigure serviciul german că va face tot posibilul ca România să furnizeze Germaniei cantităţile de petrol de care va avea nevoie în viitor.

Pentru satisfacerea primului deziderat, se organizează un serviciu de siguranţă, acoperit, al zonei

petrolifere şi al transporturilor pe Dunăre.

El este compus din agenţi ai Serviciului secret român, dublaţi de agenţi ai Abwehr-ului, recrutaţi din rândul minorităţii naţionale germane din ţară, cunoscători ai limbii române.

Aceştia făcuseră în Germania un instructaj special pentru protecţia instalaţiilor petroliere şi aplicarea măsurilor de contrasabotaj. Erau în număr de circa 120 şi li s-au dat carnete ca agenţi ai Serviciului secret român, astfel că aveau acoperirea necesară şi erau puşi la adăpost de suspiciuni sau eventuale neplăceri din partea autorităţilor române, ei contând ca fiind în serviciul statului român.

Misiunea acestui serviciu astfel constituit era:

— Să culeagă informaţii în regiune;

— Să efectueze observaţii şi supravegheri asupra instalaţiilor petroliere şi să intervină la nevoie direct spre a evita eventuale distrugeri sau acte de sabotaj;

— Să urmărească activitatea personalului tehnic englez sau filoenglez şi să paralizeze orice tentativă de a provoca prejudicii;

— Să facă paza efectivă a trenurilor-cisterne cu benzină care plecau în Germania.

Pe cursul Dunării, Serviciul de siguranţă trebuia să asigure transportul cu şlepurile al cerealelor şi benzinei şi să asigure paza instalaţiilor din porturi şi a canalelor din zona Orşova-Porţile de Fier, spre a evita o eventuală obturare a acestei importante artere de comunicaţie.

Moruzov a mers însă şi mai departe în intenţia sa de a proteja interesele germane în România.

Cu ocazia cercetărilor ce s-au făcut de justiţie, după arestarea sa, s-a dovedit că el cumpărase cu preţul de 16 milioane lei moşia Buda, la 5 km de Ploieşti. Actul era întocmit pe numele unui om de încredere al său, căruia însă Moruzov a avut grijă să-i ia poliţe pentru o valoare

egală cu preţul de cumpărare a moşiei.

Această proprietate cuprindea o serie întreagă de clădiri şi atenanse, care, după informaţiile mele, trebuiau să adăpostească mai multe grupuri de „Comandos" germane, ce aveau misiunea să împiedice orice act de distrugere a instalaţiilor petroliere de către tehnicienii englezi care urmau să se retragă în caz de intervenţie a trupelor germane.

Serviciul acesta a funcţionat în bune condiţiuni şi cu rezultate efective.

Trecând acum la cel de-al doilea deziderat al lui Canaris – garanţia continuităţii furniturii de benzină – trebuie să menţionăm că Moruzov a dat această asigurare.

Atunci, amiralul Canaris l-a luat şi l-a dus la generalul Keitel, şeful Statului major al forţelor armate germane, care l-a făcut atent că răspunde cu capul de garanţia dată. Moruzov a confirmat încă o dată angajamentul luat faţă de Canaris.

Subsemnatul, după ce am luat în primire conducerea S.S.I. şi am cunoscut aceste fapte, am căutat să le examinez mai adânc şi am făcut următoarele constatări:

Toate aceste fapte s-au petrecut sub ministeriatul lui Armand Călinescu care, după cum se ştie, a dus o politică de neutralitate în conflictul european şi în dezechilibrul provocat de Germania, dar totuşi cu tendinţe filofranceze şi o anumită ostilitate împotriva Germaniei.

A ştiut Călinescu sau Marele stat major de toate aceste aranjamente ale lui Moruzov sau nu? Concluzia cercetărilor mele a fost că nu au ştiut.

Călinescu l-a suspectat la un moment dat pe Moruzov, dar nu a avut motive suficiente să ia atitudine împotriva lui, mai ales că acesta avea strânse legături şi era apărat de Urdăreanu la palat.

Dar cum s-au introdus în ţară agenţii germani plasaţi pe Valea Prahovei şi pe Dunăre, fără ştiinţa şi autorizaţia

lui Armand Călinescu, care era şi ministru de interne?

Explicaţia este următoarea: la un moment dat, Armand Călinescu a avut impresia că este supravegheat chiar de agenţii de siguranţă puşi să-l păzească; a cerut atunci schimbarea inspectorului corpului de detectivi, Vintilă Ionescu, care a trecut la Serviciul secret, Moruzov dând în schimb pe Niky Ştefănescu, omul lui de mare încredere.

Acesta, pe baza listelor date de Moruzov cu numele agenţilor germani, dădea ordine directe la punctele de frontieră ca să le permită intrarea în ţară, cu plata taxei de viză de frontieră.

Şi astfel s-au strecurat aceşti agenţi în ţară, unul câte unul, fără ca legaţia română din Berlin să le acorde vize, pentru care aceasta ar fi trebuit să avizeze Ministerul de Externe şi să ceară autorizarea prealabilă a Internelor.

Odată ajunşi la Bucureşti, luau contact cu Serviciul secret, care le dădea carnete de identitate ca agenţi ai săi şi îi încadra în Serviciul de siguranţă al zonei petrolifere şi al cursului Dunării.

Desigur că tot prin această filieră urmau să se introducă în ţară şi elementele componente ale grupurilor de „Comandos”, dacă guvernul Gigurtu nu ar fi admis venirea în ţară a Misiunii militare germane, cu toate anexele sale.

Dar cum puteau să opereze aceste grupuri de „Comandos”?

Explicaţia am aflat-o mai târziu, datorită informaţiilor obţinute şi verificărilor efectuate asupra cauzelor reale care au impus formula geografică a Dictatului de la Viena şi după ce am cunoscut pe colonelul Lahonsen, din centrala Abwehr-ului, autorul acestor formaţiuni de asalt.

Se ştie că sub presiunea Germaniei şi Italiei ni s-a impus să ne înţelegem cu ungurii asupra unei formule de împărţire a Ardealului. Dar, la conferinţa de la Turnu-

Severin, ungurii pretindeau cedarea unei fâşii aproape verticale care să cuprindă frontiera de vest până la Arad, cu schimb de populaţie de o parte şi de alta. Delegaţii români însă nu au admis această formulă.

În august 1940, Germania era stăpână în vest, prin supunerea Franţei, şi acum se lucrau la statul major german planurile pentru stăpânirea Balcanilor şi campania în est.

Drumurile treceau peste Ungaria care, în orice caz, trebuia să primească o satisfacţie, cum s-a încercat la Turnu-Severin.

România trebuia să facă sacrificii – după concepţia italo-germană – care mai târziu urmau a fi recuperate prin satisfacţii în est.

„Aurul negru”, cum i se mai spune petrolului, o dăruire a naturii atât de bogată în foloase, a jucat de această dată un rol nefavorabil intereselor noastre.

Linia geografica verticală, ca frontieră despărţitoare a Ardealului, aşa cum fusese cerută la Turnu-Severin, se transformă, în urma Dictatului de la Viena, în linie orizontală, ca un pumnal înfipt în pieptul neamului românesc.

Interesele strategice şi economice – stăpânirea petrolului, element de viaţă al războiului – au determinat statul major german să ceară această săgeată orizontală, cu vârful ameninţător deasupra Braşovului, numai la 80 km de zona petroliferă, care putea fi astfel ocupată de blindatele germane în decurs de 2 – 3 ore.

Grupurile de „Comandos”, înzestrate cu armament de volum mic dar cu mare putere de foc, trebuiau să asigure stăpânirea tuturor instalaţiilor petroliere în primul moment şi, cu ajutorul batalioanelor de paraşutişti ce aveau să fie lansate imediat, să menţină situaţia până la sosirea carelor blindate germane.

Din aceleaşi interese germane, zona petroliferă a

constituit în timpul războiului regiunea cu cea mai puternică apărare antiaeriană, iar în timpul bombardamentelor comandantul german al zonei avea în permanenţă telefonul deschis cu comandamentul german, de unde generalul Keitel se informa, minut cu minut, de pagubele cauzate.

*

Continuând a examina angajamentele luate la Berlin de Moruzov, am mai constatat următoarele:

Instituirea unui serviciu comun pentru siguranţa producţiei şi transporturilor de petrol, precum şi a derivatelor sale ar mai putea fi privită ca un act de competenţa unui serviciu de informaţii, dar aducerea şi camuflarea pe teritoriul ţării a unor efective militare străine şi, mai ales, asigurarea furniturii de petrol constituiau acte politice şi militare de o extremă gravitate.

Moruzov însă era un tip destul de circumspect în actele sale şi, în tot jocul lui politic, primul obiectiv era să-şi apere spatele şi să-şi protejeze retragerea.

El nu şi-a putut lua asemenea angajamente fără a avea o garanţie de la un for superior. şi acel for nu putea fi altul decât Ernest Urdăreanu, cu care Moruzov lucra în acel timp în cele mai strânse legături. Urdăreanu, prin influenţa lui asupra regelui Carol al II-lea, schimba şi constituia guvernele după cum îi dictau interesele de moment; numai el putea să garanteze respectarea angajamentelor luate de Moruzov, mai ales că în acea vreme Urdăreanu făcea eforturi să înlăture grupările naţionaliste şi să rămână el pe primul plan faţă de Germania.

Atentatul împotriva lui Armand Călinescu şi cascada guvernelor ce au urmat după Dictatul de la Viena au dărâmat însă planurile lui Urdăreanu şi Moruzov. Primul a fost nevoit să plece din ţară odată cu regele Carol al II-lea, iar Moruzov a fost arestat la 5 septembrie 1940, din

ordinul lui Antonescu, în momentul când se înapoia de la o nouă conferinţă cu amiralul Canaris.

*

Pentru completarea şi lămurirea activităţii Serviciului secret, adaug câteva caracterizări asupra lui Moruzov şi a sistemelor sale de lucru.

S-a născut în comună Zebil, judeţul Tulcea, ca fiu al unui preot lipovean. Vorbea, din familie, limba rusă şi bulgară, dar nu cunoştea nicio limbă occidentală, ceea ce i-a produs mari dificultăţi în relaţiile de colaborare, sociale şi de serviciu. Făcuse trei clase de liceu, dar nu citea nicio carte în afară de ziare, şi pe acestea foarte superficial. Când avea nevoie de vreo relaţie de ordin cultural, se adresa vreunui specialist şi învăţa pe de rost.

Nu-i plăcea să scrie şi nici chiar să semneze. De aceea, în arhivele serviciului, rezoluţiile lui sunt extrem de rare, iar semnătura o dădea numai când era absolut necesar.

Explicaţia acestui fapt o găsim şi în caracterul lui, căci nu-i plăcea deloc să se angajeze formal în vreo acţiune, pentru a avea totdeauna posibilitatea de joc şi sustragere de la răspundere. De aceea, rezolvă problemele de serviciu verbal şi tot aşa dădea şi ordinele şi instrucţiunile necesare.

Intrat de tânăr ca agent în Serviciul de siguranţă al Dobrogei, în timpul primului război mondial ajunge şeful acestui serviciu.

Dispreţuind birocraţia, era mai mult înclinat spre activitatea de teren. În Dobrogea, şi mai ales pe frontiera româno-bulgară, cunoscând şi limba necesară, a desfăşurat o serie de acţiuni reuşite. În timpul războiului colaborează, ca reprezentant al Siguranţei generale pentru problemele dunărene, cu comandanţii militari din regiunea Galaţi şi mai apoi din sudul Basarabiei.

În toate aceste acţiuni face dovada că este un bun

poliţist, tip temerar şi cu calităţi native informative. Cu ocazia colaborării cu militarii, captează o serie de legături şi bunăvoinţe care i-au ajutat în 1924 la recomandarea sa ca şef al Serviciului secret din Marele stat major. După război se întoarce la conducerea Serviciului de siguranţă al Dobrogei, însă intră în conflict cu noul director general al Siguranţei statului, Romulus Voinescu, care-l suspectează de spionaj şi de o serie de afaceri neoneste, între care şi mari contrabande făcute la Gurile Dunării şi în Basarabia, cu schimbul rublelor în lei. Pe baza unei vaste anchete, este destituit şi arestat.

Prin relaţii politice pe care Moruzov le-a cultivat totdeauna, reuşeşte ca instrucţia să-i claseze dosarul, dar nu reuşeşte să anuleze şi decretul de destituire. Rătăceşte astfel prin Capitală, trăind în mizerie, bătând la toate uşile după ajutor şi oferindu-şi serviciile, pe care toţi însă le respingeau, deoarece era considerat „suspect” – o umbră care l-a urmărit toată viaţa, până la mormânt.

În sfârşit, recomandat de generalul Dragu, care comandase în Basarabia şi căruia Moruzov i-a făcut unele servicii, precum şi cu ajutorul colonelului Rădulescu, şeful Secţiei a II-a din Marele stat major, în 1924 reuşeşte să fie numit şef al Serviciului secret, nou înfiinţat, contând ca funcţionar civil în Ministerul de Război.

Romulus Voinescu a făcut o puternică opoziţie acestei numiri, de care însă Marele stat major nu a ţinut seama. Din această cauză, colaborarea între Siguranţa generală şi Marele stat major a avut mult de suferit.

În noua sa calitate face eforturi disperate şi reuşeşte, an de an, să organizeze serviciul în formaţia descrisă la capitolul IV şi să-i dezvolte activitatea.

Deşi lipsit de obişnuinţa de a citi, era suficient de inteligent ca să asimileze de la alţii datele ce-l interesau şi să le reproducă apoi ca cunoştinţe proprii.

Era foarte şiret, ascuns, lucrând totdeauna într-un

cadru restrâns şi egoist. Avea o concepţie totdeauna confuză şi complicată, dar suficientă abilitate ca să se descurce în situaţiile cele mai grele.

În acest om trăiau două temperamente deosebite: unul blând, bun şi înclinat spre acte de dăruire sufletească şi omenie; altul, complet diferit. Atunci când interesul lui intra în joc, Moruzov abandona orice fel de scrupule şi devenea o fiară care sfâşia fără milă, uzând de orice mijloace, permise sau nepermise.

Acest caracter dublu apărea într-o formă sau alta ca manifestare exterioară a unui singur comandament interior: oportunismul, menţinerea şi formarea situaţiei sale, fără nicio rezervă.

Între 1924 – 1930 se ocupă mai mult de Serviciul secret, pe care-l organizează în bună parte; apoi intervine la guvernul naţional-ţărănist, cu care făcuse legătura de când acest partid era în opoziţie, şi reuşeşte să obţină anularea decretului de destituire, fiind astfel numit în postul de director general în Ministerul de Război, însărcinat cu conducerea Serviciului secret din Marele stat major.

În această postură nu-i mai place să vină la birou decât foarte rar, la luni de zile, lucrările fiind lăsate în seama subalternilor.

Locuieşte în case din ce în ce mai luxoase, cumpără mobilă străină, covoare, tablouri şi lucruri de valoare, întreţine relaţii cu sculptori, pictori şi pozează să-şi facă tablouri. Am găsit şi în statele de serviciu asemenea artişti care au încasat lefuri ani de zile fără să presteze niciun serviciu.

Din 1930, observând că alţi poliţişti se duc regulat pentru studii în străinătate, îi imită şi, înarmat cu un paşaport diplomatic pe numele ing. Ştefănescu, pleacă însoţit de o grupă de translatori, ca să ia aer apusean.

Arhivele serviciului nu conţin nicio urmă a activităţii

lui în străinătate, deşi cred că a avut şi unele legături informative personale.

Sub regele Carol al II-lea face eforturi repetate şi reuşeşte să intre în graţiile acestuia şi ale camarilei de la palat, mai ales în timpul cercetării aşa-zisului „complot al colonelului Precup”. Cultivă aceste relaţii cu perseverenţă şi le alimentează cu tot felul de informaţii politice sau referitoare la persoanele care manifestau atitudini ostile palatului, în special la prinţul Barbu Ştirbey, remarcabil adversar al regelui Carol al II-lea. Se amestecă în raporturile dintre rege şi ceilalţi membri ai familiei regale şi persevereză în această acţiune.

Moruzov nu avea nici cultură politică, nici cultură profesională, în afară de unele cunoştinţe practice, căpătate prin experienţă, iar altele captate prin relaţiile cu poliţişti sau ofiţeri de informaţii mai instruiţi.

Pe aceştia îi ruga sau le plătea ca să-i întocmească câte un studiu asupra vreunei probleme, cu care se retrăgea la vreo vilă pe Valea Prahovei, şi acolo îl învăţa pe de rost. Această operaţie repetată îi întipărea în memorie un capitol de cunoştinţe pe care apoi le etala, cu dezinvoltură, în discuţii provocate de el însuşi, fixând şi subiectul, pe care îl cunoştea în detaliu.

Cu acest procedeu, pentru necunoscătorii de fond ai problemelor informative el apărea ca un „om bine informat”, dar imediat ce-l forţai să iasă de pe linia fixată de el şi treceai la alte probleme, venea cu generalităţi şi idei vagi, apărând aşa cum era în realitate – un tip unilateral.

Un alt sistem cultivat permanent de Moruzov, în interesul menţinerii situaţiei sale, era acela de a calcula şi prevedea guvernele ce vor urma la cârma statului, precum şi generalii care vor putea veni la conducerea Ministerului de Război sau a Marelui stat major.

Pe toţi aceştia îi informa preventiv, păstra legătura cu

ei şi uza chiar de diferite servicii personale sau atenţii, pentru asigurarea relaţiilor viitoare. Când şeful Marelui stat major îi era inconvenabil, ca în 1934, când în această calitate Antonescu îi ceruse socoteală de modul cum se cheltuiau fondurile informative, el fugea cu serviciul la Ministerul de Război şi întorcea numai când venea un nou şef de stat major, care-l agrea.

Deşi nu avea o funcţie politică, Moruzov, prin caracterul lui conspirativ şi tenebros, s-a amestecat adesea, cu stângăcie, în culisele politice. Manevrele sale au fost de multe ori descoperite şi ele au dus chiar la sfârşitul tragic al vieţii sale.

Fiind lipsit din familie de o educaţie de societate, fugea de lume şi de relaţii sociale şi se retrăgea într-o viaţă interioară, înconjurat numai de câţiva oameni – zişi de încredere – care-i limitau complet orizontul politic, mărginindu-l la simple calcule de interese meschine.

Astfel, când Armand Călinescu i-a cerut un funcţionar de mână forte, care să-l înlocuiască pe Vintilă Ionescu, el i l-a dat pe Niky Ştefănescu, secundat de Comşa, ambii foşti poliţişti, dar care „ştiau să tragă bine cu revolverul”.

În perioada de represiune a mişcării legionare, 1938 – 1939, aceştia, la îndemnul lui Moruzov, care urmărea să capteze graţiile lui Călinescu, întrebuinţează violenţa sub toate formele, ajungând până la suprimarea mai multor conducători legionari, sub acoperirea „evadării de sub escortă” sau a „sinuciderii prin strangulare”.

Dar, după moartea lui Călinescu şi sub influenţa raporturilor cu germanii, Moruzov îşi schimbă atitudinea şi trece în cealaltă extremă, favorabilă legionarilor. Tratează cu Canaris aducerea unui guvern legionar, aşa cum doreau germanii.

Când Horia Sima vine cu Nicolae Pătraşcu clandestin în ţară şi sunt arestaţi de jandarmi în Banat şi apoi transferaţi la Siguranţa generală, Moruzov, cu concursul

lui Niky Ştefănescu şi fără ştiinţa ministrului de interne, Ghelmegeanu, îl ia noaptea pe Horia Sima şi, după lungi tratative, îl duce la palat ca să negocieze cu Urdăreanu, după care este pus în libertate şi intră însoţit de alţi camarazi în guvernul Gigurtu.

Încercând să-şi repare situaţia la legionari şi să-i aibă oricând la îndemână pentru combinaţiile politice aranjate cu Urdăreanu, mobilizează pe loc la Serviciul secret un grup de comandanţi legionari, în frunte cu Horia Sima. Actele de mobilizare pe loc le-am găsit în arhivele serviciului şi au fost publicate. Ele aveau ca scop să-i pună la adăpost de chemare la unităţi în caz de mobilizare. Lista primului lot fusese întocmită chiar de Horia Sima, căci de pe dânsa lipsea numele lui Radu Mironovici, pretendent legitim la conducerea mişcării.

Iată cum, acelaşi Moruzov, mâncător de legionari, îi îmbrăţişează şi le face diverse servicii importante, din oportunism şi joc politic.

Acelaşi Moruzov care, prin rapoartele întocmite asupra legăturilor lui Antonescu cu legionarii determinase palatul să-l interneze pe acesta în lagăr, întreţine el însuşi relaţii cu legionarii.

Dar linia în zigzag pe care mergea, dintr-o extremă în alta, trebuia să se frângă şi firele pe care le mânuia trebuiau să se încurce, şi astfel Moruzov, ca şi exponentul lui la Siguranţa generală, Niky Ştefănescu, cad în dizgraţia palatului.

El caută un sprijin în afară şi, în primele zile ale lui septembrie 1940, se întâlneşte într-o nouă conferinţă cu Canaris, la Veneţia. Acesta îl informează cu privire la evenimentele din ţară şi despre chemarea generalului Antonescu la putere.

Moruzov îşi aminteşte de toată lupta lui contra lui Antonescu dusă ani de zile, dar se bizuie pe germani, pe legionari şi pe refacerea relaţiilor cu palatul.

Întreabă totuşi la telefon de la Veneţia pe şeful Secţiei de contrainformaţii, directorul Florin Becescu, zis Georgescu, care este situaţia şi dacă poate să se înapoieze în ţară.

Acesta, din prostie sau din neştiinţă, îl asigură că aducerea lui Antonescu la guvern nu are nicio importanţă din moment ce guvernul e stăpân pe situaţie, şi-i spune să vină în ţară.

Moruzov, cu toate sfaturile lui Canaris de a mai rămâne în străinătate până la liniştirea şi clarificarea situaţiei din România, vine la Bucureşti şi, chiar în seara sosirii, 5 septembrie, este arestat şi dus la Prefectura poliţiei, spre a fi pus la dispoziţia justiţiei, să dea socoteală de actele sale.

Regele şi Urdăreanu, plecând din ţară, dispare şi această speranţă a lui Moruzov. Cât despre germani, se găsea în ţară în acea vreme un grup important al Gestapoului, sub conducerea colonelului Geissler.

Între Gestapo şi Abwehr existau mari fricţiuni şi ele se resimţeau şi pe teritoriul român. Moruzov colaborase cu Abwehr-ul şi deci era rău privit de Geissler, care avea strânse legături cu legionarii, pe care îi stimula la agitaţie şi îi înarma.

Moruzov se încurcase de mult în reţeaua de intrigi politice interne. Conducând Serviciul secret, confundase informaţia politică cu politica propriu-zisă şi jocul informaţiilor cu jocul politic. El cade astfel şi în cascada de intrigi dintre serviciile străine de informaţii ce-şi disputau influenţa în ţara noastră.

Mai rămâneau legionarii. La Siguranţa generală, Maimucă, inspector delegat, director al Poliţiei de siguranţă şi colaborator apropiat al lui Geissler, vechi şi înverşunat duşman al lui Moruzov, informează pe legionari despre toate actele de violenţă săvârşite de acesta şi Niky Ştefănescu împotriva camarazilor lor şi le procură material

informativ şi documentar în acest sens.

Prefect de poliţie era colonelul Zăvoianu, legionar feroce şi autor al tuturor samavolniciilor poliţiei legionare din această perioadă. Sub auspiciile lui se face o judecată tainică a tuturor celor ce au lovit mişcarea legionară şi, deci, şi a lui Moruzov.

Sunt puse în cumpănă şi actele personale ale lui Moruzov favorabile mişcării, dar cântăresc mai greu cele defavorabile, şi mai ales faptul că a dat frâu liber subalternilor săi să întrebuinţeze – fără nicio supraveghere şi niciun control – violenţa şi revolverul împotriva legionarilor deţinuţi, a căror soartă angaja grav răspunderea lui.

În afara celor arătate mai înainte, aceasta a fost cauza principală pentru care judecata a hotărât: „Sânge pentru sânge”. În mare taină, colonelul Zăvoianu, care ştia ce are să urmeze, transportă pe Moruzov din arestul Prefecturii poliţiei Capitalei în fortul Jilava, alături de Niky Ştefănescu, Comşa şi toţi foştii miniştri, demnitari, ofiţeri şi poliţişti care au activat împotriva mişcării legionare şi asupra cărora plana aceeaşi sentinţă.

Şi astfel, în noaptea de 27 noiembrie 1940, Moruzov îşi găseşte sfârşitul în tragedia de la Jilava, răpus de gloanţele legionare trase chiar din armele germane.

Capitolul VI
ÎNFIINŢAREA SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMAŢII

După cum este ştiut, înainte de abdicarea regelui Carol al II-lea, Antonescu obţinuse semnarea decretului prin care i se dădeau „depline puteri”, regele rămânând astfel numai cu funcţiile reprezentative.

Prin acest decret Antonescu devenea „conducător al statului şi preşedinte al Consiliului de Miniştri”.

Importanţa acestui „act constituţional” stătea în consecinţele lui juridice. Pentru prima oară se instituia în România funcţia de „conducător al statului”, care exercita, prin drepturile lui depline, puterea legislativă, executivă şi judecătorească. Transformările intervenite astfel în structura constituţională fundamentală a statului trebuiau să afecteze şi instituţiile prin care se exercitau aceste drepturi.

Ca ofiţer de stat major, pe care l-a condus o bucată de vreme, Antonescu ştia că un stat nu poate fi cârmuit fără a avea la dispoziţie o orientare informativă cât mai largă şi mai precisă. Cum însă Moruzov şi Serviciul secret îi cauzaseră ani de zile mari neplăceri, nu mai voia să audă de acest nume. Trebuia creat un serviciu pe baze cu totul noi.

Astfel, din primele zile ale lui septembrie 1940, numeşte în locul lui Moruzov pe colonelul Nicolaid, pe care îl cunoştea de la Marele stat major, precum şi de la şcoala de război, unde acesta fusese un ofiţer eminent.

Colonelul Nicolaid era un foarte bun teoretician în materie informativă, dar nu poseda practica acestei activităţi şi nu funcţionase niciodată în vreo instituţie cu asemenea misiune. Ca temperament era un om foarte comod, care lăsa subalternii să lucreze, el mărginindu-se doar să semneze lucrările ce i se prezentau şi să citească buletinele Secţiei de informaţii. Aceste caracteristici ale lui Nicolaid se resimţeau de altfel şi în activitatea serviciului, pe care l-a condus două luni şi jumătate.

Pe baza ordinelor şi indicaţiilor lui Antonescu se întocmeşte „Decretul lege pentru înfiinţarea Serviciului Special de Informaţii”. El este publicat în Monitorul oficial din septembrie 1940, în primele zile ale guvernării lui Antonescu, ceea ce marchează importanţa şi urgenţa pe care el o acorda organizării acestui serviciu.

Din decretul respectiv rezultă că:

— „Se înfiinţează un Serviciu Special de Informaţii”.

Deci, este vorba de un serviciu nou, care poartă o nouă titulatură, astfel că vechiul Serviciu secret trebuie considerat desfiinţat.

De altfel, aceasta era şi intenţia lui Antonescu, care voia să aştearnă uitarea asupra trecutului.

— „Serviciul Special de Informaţii stă sub ordinele şi directivele conducătorului statului”.

Noul serviciu nu mai depinde de Marele stat major, astfel că pretenţiile acestei instituţii asupra lui nu pot fi considerate valabile.

Textul fiind destul de larg, pentru interpretarea lui trebuie să ne referim şi la intenţiile legiuitorului, care a voit ca conducătorul statului să fie şeful superior al acestui serviciu, ce urma să activeze numai conform ordinelor şi directivelor sale.

— „Serviciul depinde din punct de vedere administrativ de Ministerul Apărării Naţionale”.

Adică, personalul, materialul şi fondurile trebuiau asigurate de Ministerul Apărării Naţionale, în bugetul căruia erau trecute. Personalul era numit şi controlat de şeful serviciului care, la rândul lui, era subordonat conducătorului statului.

În ce priveşte „fondurile”, decretul prevedea că şeful serviciului are „libertate absolută” în întrebuinţarea lor, iar controlul asupra modului cum se vor cheltui a fost reglementat printr-o lege specială şi atribuit înaltei Curţi de Conturi şi nu Ministerului Apărării Naţionale.

— „Serviciul Special de Informaţii colaborează cu Marele stat major şi celelalte departamente”.

Prin urmare, raporturile între serviciu şi Marele stat major, precum şi cu celelalte departamente erau raporturi de colaborare şi nu de dependenţă. Atunci, de cine depindea Serviciul Special de Informaţii?

De conducătorul statului, care era – prin efectul legii

– şi conducătorul superior al serviciului; cum însă acesta era şi preşedinte al Consiliului de Miniştri, serviciul depindea – ierarhic – de Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Aceasta a fost situaţia de drept şi de fapt. Deoarece acest decret nu a precizat însă expres, în textele lui, această dependenţă organică, ea a fost menţionată, în mod clar şi precis, în al doilea decret-lege pentru reorganizarea Serviciului Special de informaţii, întocmit de mine, mai târziu.

Directivele, ordinele şi rezoluţiile conducătorului statului se dădeau şefului serviciului fie verbal, fie în scris, prin Secretariatul general, Cabinetul militar sau Serviciul de centralizare a informaţiilor din Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

De altfel, aceasta a fost şi intenţia lui Antonescu, ca noul serviciu să nu mai circule între Marele stat major şi Ministerul Apărării Naţionale, ca pe vremea lui Moruzov, să nu se mai preteze la jocuri politice după interesele şefului său, ci să urmeze politica de stat, în care scop trebuia să depindă de conducerea statului, care se exercita organic prin Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Decretul a trebuit să prevadă că Serviciul Special de Informaţii depinde din punct de vedere administrativ de Ministerul Apărării Naţionale, căci bugetul lui trebuia să figureze în bugetul unui departament, şi era mai logic aici. În plus, noul serviciu nu putea prelua personalul şi materialul fostului Serviciu secret – aşa cum s-a petrecut în fapt – fără existenţa acestui text.

Colonelul Nicolaid nu poate fi acuzat de unele imperfecţiuni şi imprecizii care rezultă din textul decretului, în special în problema „dependenţei serviciului”, deoarece el nu avea cunoştinţe de drept şi se vede din factura laconică a textelor că el a fost întocmit de militari.

În orice caz, prin acest decret-lege se pun bazele

Serviciului Special de Informaţii şi se creează o nouă etapă în viaţa şi tradiţia informativă din România.

Neavând textul oficial al decretului la dispoziţie, l-am reconstituit, pe cât posibil, din memorie, astfel că pot fi şi unele rectificări, dar, în esenţă, concepţia din care a izvorât, intenţiile urmărite de legiuitor şi caracteristicile ce i le-am imprimat au fost cele pe care le-am menţionat.

*

Legea, creând o nouă situaţie de drept, colonelul Nicolaid era obligat să procedeze la o nouă organizare şi o nouă încadrare a personalului.

În fapt, el s-a mărginit însă să preia materialul fostului serviciu, precum şi personalul acestuia, pe care l-a plasat sub noua sa firmă, organizarea rămânând tot cea veche, fără nicio schimbare. Nu s-a făcut nicio revizuire a personalului serviciului, menţinându-se confuzia şi haosul de pe vremea lui Moruzov. Au mai fost aduşi însă câţiva ofiţeri în plus, prieteni personali ai şefului serviciului.

Nicolaid s-a mărginit să satisfacă cerinţele pur formale ale decretului-lege, adoptând în toate scriptele noua titulatură a serviciului şi lucrând direct cu conducătorul statului, căruia îi comunica verbal sau prin rapoarte scrise rezultatele activităţii serviciului.

Buletinele de informaţii erau trimise Marelui stat major şi Ministerului Apărării Naţionale, spre a satisface cerinţele legii.

Chestiunea dependenţei organice de Preşedinţia Consiliului de Miniştri nu a fost clarificată în această perioadă, căci colonelul Nicolaid nu crease raporturile necesare cu serviciile respective din Preşedinţie. Ca militar, el nu voia să-şi prejudicieze relaţiile cu Marele stat major şi Ministerul Apărării Naţionale şi de aceea lasă serviciul în aceeaşi situaţie neclară care rezultă şi din impreciziile decretului.

Marele stat major însă reţinuse în dependenţa sa

birourile statistice şi-şi crease noi centre informative pe frontieră, ca organe proprii. Având în plus şi materialul informativ de la ataşaţii săi militari şi de la Ministerul Afacerilor Externe, compensă, în parte, pierderea din cadrele sale a Serviciului secret şi a personalului acestuia.

Activitatea colonelului Nicolaid s-a limitat la expedierea lucrărilor curente, urmând drumurile trasate şi metodele rămase de la vechiul serviciu, cu corectările impuse de noua titulatură.

*

Un singur fapt este demn de remarcat în această perioadă: continuarea colaborării cu Abwehr-ul.

În acest scop, ofiţerul de legătură între serviciile secrete ale Germaniei şi României, maiorul Strânsky, ia contact cu colonelul Nicolaid, căruia îi expune aranjamentul făcut cu Moruzov şi-i cere să continue colaborarea.

De asemenea, imediat după arestarea lui Moruzov, amiralul Canaris vine în ţară şi face o vizită conducătorului statului, generalul Antonescu, intervenind în favoarea celui arestat.

Antonescu îi expune motivele care l-au determinat să ia această măsură, adăugând că justiţia îşi va spune cuvântul asupra tuturor acuzaţiilor ce i se aduc în legătură cu activitatea sa ca şef al Serviciului secret. La cererea lui Canaris, Antonescu dă asigurări că nu are nicio intenţie de a ridica viaţa lui Moruzov.

În a doua parte a discuţiei, Canaris se referă la colaborarea dintre el şi Moruzov, la serviciul din Valea Prahovei şi Dunării şi la schimbul de informaţii ce se realiza între cele două servicii de mai multă vreme şi cere lui Antonescu să autorizeze continuarea acestei activităţi comune, ceea ce Antonescu aprobă.

Locotenentul colonel Ionescu Micandru şi maiorul Strânsky sunt introduşi în cabinetul lui Antonescu, unde

primesc instrucţiuni să continue a lucra ca şi până atunci. Aceştia pun în cunoştinţă şi pe Nicolaid, care primeşte şi el ordine în acelaşi sens.

Prin acest act important, colaborarea informativă între Abwehr şi Serviciul Special de Informaţii devine, dintr-o legătură secretă, o activitate comună, oficială, autorizată de forul superior de conducere a statului.

În baza convenţiei încheiate de guvernul Gigurtu, Misiunea militară germană vine în ţară după 12 octombrie 1940, având în componenţa ei şi un serviciu al Abwehr-ului.

Sunt aduşi în completare noi agenţi germani pentru zona petroliferă şi Valea Dunării şi se amplifică colaborarea pe teren informativ şi contrainformativ. Prezenţa Abwehr-ului în cadrul Misiunii militare germane, autorizate să vină în ţară, îi dă acestuia un caracter oficial, de altfel ca şi activităţii comune a celor două servicii de informaţii.

*

Prezenţa în ţară a unor trupe germane constituia o puternică încurajare pentru mişcarea legionară, aflată acum la guvern. Jafurile şi violenţele iau o mare dezvoltare pe tot cuprinsul ţării, şi în special în Capitală, unde echipele de şoc, de sacrificiu şi, mai ales, poliţia legionară fac descinderi neautorizate, ridicând obiecte, alimente, bani, sub pretextul că sunt pentru „ajutorul legionar”, deşi în realitate erau pentru ei. Magazine, ateliere, depozite, fabrici etc. sunt luate cu forţa din mâinile proprietarilor, în locul cărora se instalează legionari.

La Prefectura poliţiei dictează colonelul Zăvoianu şi, noapte de noapte, sunt aduse aici grupe de cetăţeni suspectaţi de legionari. Aceştia sunt supuşi la cele mai oribile torturi, în urma cărora mulţi îşi dau sfârşitul, cadavrele lor fiind găsite apoi prin pădurile de la marginile Capitalei.

Barbaria se întinde de la un capăt la altul al ţării, în toate oraşele înregistrându-se nenumărate victime. La ţară se înfiinţează „stâlpul infamiei”, în faţa primăriilor, unde sunt legaţi şi bătuţi toţi acei care au luat vreodată atitudine împotriva legionarilor.

Teroarea trebuia însă dezvoltată la maximum şi orice încercare de răspuns, fie din partea adversarilor, fie din partea autorităţilor, trebuia paralizată. De aceea, în rândurile legionarilor se dă cuvânt de ordine: „Arme! Cât mai multe şi mai bune”. Şi astfel începe o goană după arme, ridicate de la diferite autorităţi, de la particulari, cât şi din magazinele de această branşă.

La Siguranţa generală, Ghica, secundat de macedoneanul Maimucă, organizează sute de percheziţii şi ridicări în rândul aşa-zişilor „masoni”.

Antonescu primeşte nenumărate plângeri directe şi proteste, iar şefii parchetelor din ţară informează Ministerul Justiţiei de cele ce se petrec în circumscripţiile lor. De asemenea, Mihai Antonescu, ca ministru al justiţiei, comunică conducătorului statului rapoartele primite.

Dar toţi şefii serviciilor de ordine publică, în frunte cu ministrul afacerilor interne, generalul Petrovicescu, se menţin într-o permanentă tăcere asupra tuturor acestor samavolnicii şi contestă faptele atunci când ele sunt puse în discuţia „conferinţelor de ordine publică” de către Antonescu.

Reproşurile pe care Antonescu i le făcea lui Horia Sima erau primite de acesta cu o atitudine de sfidare şi din ce în ce mai insolentă, ceea ce punea pe Antonescu pe gânduri.

Colonelul Nicolaid fusese numit în urma recomandării colonelului Dragomir (cel care făcuse legătura între Antonescu şi Horia Sima şi care înlesnise aducerea legionarilor la putere), iar S.S.I. era singurul organ care ar fi putut informa pe şeful statului de cele ce

se petrec în ţară, mai ales că acesta reproşa criza de informaţii în care se găsea.

De la S.S.I. Însă nu se primeau niciun fel de informaţii asupra acestor fapte, căci Nicolaid, secundat de directorul contrainformaţiilor, Georgescu, se complăceau şi ei în aceeaşi tăcere generală fie de frică, fie din oportunism, fie pentru că erau şi ei cuprinşi de psihoza legionară.

Ca director al administraţiei de stat şi al personalului din Ministerul Afacerilor Interne primeam zilnic subprefecţi, pretori, notari, funcţionari de carieră, precum şi poliţişti, foşti elevi şi colaboratori ai mei, care mă informau de teroarea legionară din ţară.

Comunicam aceste date subsecretarului ordinii publice, Alexandru Roşianu, singurul care luase poziţie împotriva practicilor legionare şi informa pe Antonescu.

Criza informativă în care se zbătea conducerea statului şi pericolul pe care Roşianu îl prevedea determină pe acesta să ceară lui Antonescu schimbarea conducerii S.S.I., singurul organ de stat care putea să-i mai informeze.

În plus, S.S.I. fiind subordonat prin legea sa de organizare direct conducătorului statului, Horia Sima nu avea dreptul să se amestece în această schimbare.

În ce mă priveşte, eram cunoscut că, în calitate de director al Poliţiei de siguranţă, timp de 14 ani am activat împotriva mişcării legionare şi am efectuat dizolvarea Gărzii de fier în 1931 şi 1933, pentru care am fost condamnat la moarte prin scrisoare publică de Corneliu Zelea Codreanu.

Având în vedere că eram funcţionar de carieră, fără nicio culoare politică, şi că condusesem Poliţia de siguranţă ani de zile, ceea ce-mi înlesnise o educaţie profesională şi o practică apreciabilă în materie informativă şi contând pe atitudinea şi activitatea mea, net

antilegionare, subsecretarul de stat Roşianu propune lui Antonescu să fiu numit în locul colonelului Nicolaid.

Cum generalul Antonescu cunoştea atitudinea şi antecedentele mele în raport cu mişcarea legionară încă din 1934, când deţinea funcţia de şef al Marelui stat major şi colaborasem cu el ca reprezentant al Siguranţei generale, fiindu-i recomandat şi de Nicolae Titulescu, cu care ocazie discutaserăm toţi trei atentatul împotriva lui Duca şi întreaga problemă legionara, acceptă propunerea făcută de Roşianu.

Pentru aceste consideraţii s-a semnat decretul prin care am fost numit în locul colonelului Nicolaid la conducerea Serviciului Special de Informaţii.

Primind comunicarea pentru publicare în Monitorul oficial a decretului de numire, Mille Lefter, comandant legionar şi director general al acestei instituţii, o reţine şi avizează pe Horia Sima, care convoacă „senatul legionar". Zăvoianu şi Ghica iau poziţie hotărâtă împotriva mea, afirmând că voi supraveghea mişcarea. Totuşi, examinându-se legea S.S.I., se hotărăşte că nu se poate refuza publicarea unui asemenea decret semnat de conducătorul statului, dar se dau dispoziţii să fiu urmărit îndeaproape.

Astfel, decretul apare la 15 noiembrie 1940, iar Antonescu dă ordine lui Roşianu să-i fiu prezentat cu prilejul luării în primire, la gara Mogoşoaia, în momentul când pleca în Italia şi în Germania.

În gară, Roşianu mă plasează între Antonescu şi Horia Sima. În faţa a doua formaţii legionare ce ocupau peronul gării, Antonescu mă primeşte şi mă recomandă lui Horia Sima cu cuvintele: „Îţi prezint pe şeful serviciului meu de informaţii", după care, cu accent de autoritate, mi se adresează: „Dumneata să nu faci nicio politică decât a conducătorului statului".

Sunt apoi invitat de Antonescu în vagonul său, Horia

Sima rămânând pe peron, unde-mi dă instrucţiuni să urmăresc de aproape toate mişcările legionarilor în lipsa sa şi să informez pe Mihai Antonescu şi Roşianu cu privire la măsurile pe care trebuie să le ia, în cazul când legionarii vor încerca vreo lovitură ca să ia conducerea statului în mâna lor.

Am înţeles semnificaţia întregii situaţii: lupta pentru supremaţie între Antonescu şi Sima începuse şi duelul se pregătea, iar eu şi Serviciul Special de Informaţii ne plasam pe terenul deasupra căruia urmau să se încrucişeze spadele celor doi adversari.

Capitolul VII
PRIMA REORGANIZARE A SERVICIULUI SPECIAL DE INFORMAŢII

De la gară am plecat spre sediul serviciului pentru a lua măsurile ordonate, având asigurarea fermă că voi găsi un aparat care mă va secunda efectiv în misiunea mea. Acolo însă, directorul contrainformaţiilor, Georgescu, îmi răspunde că nu are niciun informator în mişcarea legionară.

M-am adresat atunci unor vechi poliţişti din Siguranţa generală, care m-au ajutat în limita posibilităţilor.

Între 15 şi 27 noiembrie 1940 am fost nevoit să lucrez la Interne spre a preda direcţia ce o condusesem, iar la S.S.I. veneam numai câte o oră pe zi ca să citesc cel puţin buletinele informative. Dădusem însă dispoziţii colonelului Ştefănescu şi directorului Georgescu, şefii celor două secţii principale, de informaţii şi contrainformaţii, să se ocupe serios de problemele informative curente, lăsându-le toată răspunderea situaţiei până când eu voi putea să iau efectiv conducerea serviciului în primire.

În noaptea de 27 noiembrie sunt avizat de Roşianu despre masacrul de la Jilava, urmat de moartea lui Iorga şi Madgearu. Era un avertisment serios, care însemna însă şi o deficienţă a S.S.I. în acţiunea de prevenire.

Aceasta m-a determinat să procedez la o verificare amănunţită a întregii structuri şi activităţi a serviciului şi să iau măsuri de reorganizare.

Procedura urmată a fost de a studia – în prealabil – birourile şi secţiile, pentru a constata situaţia şi a lua măsurile de îndreptare ce se impuneau.

*

1. Biroul personalului. Natural că în primul rând trebuia verificat şi încadrat personalul, mai ales că, în urma unor cercetări efectuate la Biroul personalului, am făcut constatări foarte regretabile.

Astfel, nu existau dosare personale şi nici state de serviciu. Personalul nu era identificat şi nu existau acte de stare civilă, nici de studii şi nici foi calificative.

Numirile erau făcute pe nişte fiţuici şi foarte rar se găsea câte o decizie. De asemenea, pentru avansări, şeful serviciului dădea ordin şefului de secţie ca funcţionarul X să fie trecut pe luna viitoare cu leafa gradului Y.

La sfârşitul lunii, şeful secţiei făcea statele de plată pentru luna viitoare, după cele vechi, cu modificările din notele ulterioare, le trimitea la Ministerul de Război şi ridică sumele respective.

Dar nici gradele şi clasele nu erau precizate şi nu exista nicio condiţie de numire, căci, conform concepţiei lui Moruzov şi Georgescu, în serviciul de informaţii numai aptitudinea trebuia luată în consideraţie, făcându-se abstracţie de toate celelalte condiţii.

Nu exista deci niciun element pe care să te poţi baza pentru a face o apreciere şi o încadrare.

În faţa acestei situaţii, am luat măsuri ca toţi funcţionarii civili să fie obligaţi să depună actele de

identitate, de stare civilă şi de studii, certificatele de serviciu de la alte autorităţi şi, în genere, orice acte prin care să poată justifica pretenţiile lor la funcţiile pe care le ocupau.

Totodată s-a întocmit şi tipărit un chestionar cu toate datele necesare la verificare, pe care fiecare l-a completat, motivat, iar şefii de secţii au fost obligaţi să completeze ierarhic foile calificative individuale cu aprecierile lor asupra activităţii, aptitudinilor şi calificării fiecărui funcţionar. În acelaşi timp am atras atenţia că voi destitui pe acel şef ierarhic care nu va dovedi cea mai strictă obiectivitate în aprecierea subalternilor.

Cu acest material, Biroul personalului a întocmit dosarul şi statul de serviciu al fiecărui funcţionar.

Am constituit apoi o comisie de verificare a tuturor dosarelor, compusă din ofiţeri şi funcţionari superiori, sub preşedinţia subşefului serviciului, în care intra şi fiecare şef de secţie sau birou, pentru a susţine aprecierile şi calificările funcţionarilor săi şi a da comisiei relaţiile de care eventual ar mai fi avut nevoie.

În cazul când unele acte ar fi fost contestate, comisia avea dreptul chiar să citeze pe funcţionar pentru a da lămuririle necesare sau să facă cercetările de rigoare.

Cu ocazia verificării, comisia trebuia să facă şi propuneri pentru încadrare, bazându-se pe următoarele criterii: să se ia în consideraţie întâi titlul, deoarece urmăream o intelectualizare a serviciului; apoi, vechimea în serviciu; activitatea depusă; aptitudinile dovedite; pedepsele primite; calificarea şi aprecierile şefilor ierarhici. Ca studii, fixasem pentru agenţi 4 şi 8 clase de liceu, pentru şefii de echipe licenţa, iar pentru personalul ce-şi desfăşura activitatea în birouri, titlurile cerute de Statutul funcţionarilor publici. Acestea reprezentau însă un maximum de condiţii, deoarece ştiam că foarte mulţi nu pot îndeplini cerinţa titlului. Din această cauză am dat

comisiei instrucţiuni ca să ia în consideraţie şi celelalte criterii şi să facă propunerile pe baza unui echilibru de compensaţie între ele.

După ce comisia de verificare şi propuneri şi-a terminat lucrările, am constituit o nouă comisie, de încadrare, prezidată de mine.

Judecând şi punând în discuţie toate criteriile de apreciere, fixăm pe fiecare în gradul şi clasa în care urma să fie încadrat, astfel: menţineri în funcţiile avute; retrogradări pentru cei ce nu meritau funcţiile deţinute; avansări pentru cei nedreptăţiţi; eliminări pentru cei ce nu justificau cu nimic gradul pe care-l aveau.

Hotărârea comisiei de încadrare am adus-o la cunoştinţa tuturor funcţionarilor, dând dreptul celor ce s-ar fi crezut nedreptăţiţi să facă un apel, în care să-şi susţină pretenţiile. După aceea am verificat toate reclamaţiile respective şi am făcut corectările necesare.

Lucrările comisiilor fiind terminate, Biroul personalului a întocmit deciziile de încadrare pentru tot personalul şi fiecăruia i s-a comunicat gradul şi clasa în care a fost încadrat.

De la această dată, fiecare funcţionar a avut o situaţie clară şi bine stabilită, precum şi un dosar, un stat de serviciu, drept la pensie şi o garanţie de stabilitate în muncă.

Dar constatările făcute în timpul lucrărilor de încadrare au fost foarte dureroase şi pline de îngrijorare, căci studiile lipseau aproape de tot la marea majoritate. Şefii de grupe şi de echipe aveau doar câteva clase de liceu, sau chiar niciuna, existând chiar şi directori fără licenţe.

Vechimea în serviciu s-a stabilit mai mult pe baza declaraţiilor fiecăruia, căci acte de numire nu existau, iar activitatea şi aptitudinile dovedite erau la discreţia şefilor de echipe, deoarece şefii de secţii nu-şi cunoşteau agenţii.

De asemenea, am găsit funcţionari numiţi în grade mari fără o justificare, precum şi o mulţime de „figuranţi”: sculptori, pictori, escroci, informatori de profesie şi chiar şi un spărgător de case de fier.

Am făcut în total vreo 60 de eliminări, dar am fixat şi care sunt normele de viitor pentru numiri în funcţie. Numai pentru perioada de război am lăsat să fie primiţi agenţi fără patru clase de liceu, cu condiţia să fie numiţi stagiari, diurnişti, şi nicidecum bugetari.

Totodată am luat măsuri să se caute personal pentru numiri, să se obţină informaţii complete asupra acestuia şi să fie supus la un instructaj prealabil.

În acest scop am închiriat un local alături de serviciu, unde am instalat şcoala pregătitoare pentru agenţi de informaţii. După modelul acestei şcoli, conducătorul statului a dat ordin Ministerului Afacerilor Interne să înfiinţeze şcoli pentru agenţii de poliţie şi de siguranţă; cursurile s-au ţinut concomitent, împrumutându-se profesorii de la o şcoală la alta, după specialităţi, localurile fiind însă deosebite. Cursurile acestei şcoli au fost chiar controlate de un general, delegat de conducătorul statului.

Programele erau compuse din două părţi: una teoretică şi alta practică, profesorii fiind recrutaţi dintre ofiţerii şi funcţionarii superiori ai serviciului ori de la Siguranţa generală sau Marele stat major. Partea teoretică cuprindea în primul rând o instrucţie civică privind noţiuni sumare, simple, de organizare a statului, drept constituţional şi administrativ, drepturile civile şi politice. De asemenea, se predau elemente de drept penal, pentru ca agentul să ştie ce este un furt, o spargere, o crimă, un complot sau o acţiune contra siguranţei statului ca spionajul, trădarea de patrie etc., noţiuni de procedură penală referitoare la arestări, percheziţii, explicându-se cum trebuie să se facă o percheziţie, o descindere la faţa locului, ridicarea şi păstrarea corpurilor delicte, a

amprentelor digitale etc.

Programul era completat cu un curs asupra problemelor care erau urmărite de Serviciul Special de Informaţii, ca: spionajul, trădarea, sabotajul, delictele împotriva liniştii publice şi apărării statului, mişcările politico-sociale etc.

Partea practică a programului se făcea pe teren. După ce agenţii învăţau o bună parte din aceste noţiuni, expuse sumar şi ilustrate cu exemple, erau încadraţi în agenturile de teren, unde erau instruiţi cum se face o investigaţie asupra unei persoane sau stări de lucruri, cum se verifică o informaţie pe teren, cum se face o urmărire, filajul etc.

Ei erau împerecheaţi cu agenţii vechi şi învăţau sub controlul şi îndrumarea şefilor de grupe şi echipe, dintre care cei mai buni contau ca profesori de practică la şcoală.

Tot la această şcoală s-a ţinut şi un curs de deghizare-machiere, exemplificat practic de un specialist angajat de la Teatrul Naţional. Pentru a avea cu ce să se întreţină în timpul cursurilor, agenţii contau ca diurnişti, după care erau numiţi bugetari.

Cursurile şcolii durau câteva luni şi ele trebuiau să fie urmate şi de agenţii în funcţie, în serii, pentru a avea dreptul la avansare.

Pentru funcţionarii de grade superioare care nu aveau titlurile cerute de legea de reorganizare a S.S.I., s-a prevăzut înfiinţarea unor cursuri de perfecţionare, spre a-şi valorifica drepturile la avansare până la anumite limite.

Pentru recrutarea personalului de grade superioare, ca agenţi principali, şefi de echipe, şefi de grupe etc., ne-am folosit de sistemul recrutării directe pe bază de investigaţii personale printre poliţişti, foşti poliţişti, foşti ofiţeri de stat major, foşti ofiţeri de marină, care cunoşteau mai multe limbi străine, precum şi printre funcţionarii altor departamente asupra cărora aveam informaţii că au

calităţi pentru asemenea misiuni.

În timpul războiului acest sistem de recrutare a fost înlesnit de faptul că ofeream şi mobilizarea pe loc la S.S.I. Natural că aceştia erau numiţi pe baza titlurilor şi a echivalării funcţiilor pe care le-au îndeplinit în altă administraţie. Odată repartizaţi la secţii, ei făceau aici un instructaj de specialitate de mai multe luni de zile.

Ofiţerii de marină erau foarte folositori la Secţia de informaţii, deoarece posedau cunoştinţe suficiente pentru străinătate şi vorbeau mai multe limbi străine, având totodată şi maniere mai suple şi mai stilate.

Un alt sistem de recrutare era menţinerea în serviciu prin trecerea în grade civile a ofiţerilor ieşiţi la pensie, deblocaţi, comprimaţi sau care depăşeau limita de vârstă pentru avansare.

Tot astfel, în timpul războiului recrutam personal şi prin mobilizarea la serviciu a diferiţilor ofiţeri de rezervă, pretabili la misiuni informative sau la secţiile tehnice.

În general, făceam uz de toate avantajele pe care le putea oferi serviciul pentru atragerea în cadrele lui a persoanelor despre care, pe cale directă sau indirectă, ne formam convingerea că ar putea fi folosite de serviciu în acţiunea informativă de toate felurile.

La venirea mea în S.S.I., am găsit un grup de circa 30 ofiţeri, de la gradul de căpitan – inclusiv – în sus. Ei încadrau în majoritate Secţia de informaţii, deoarece aici predominau informaţiile militare şi lor le revenea misiunea căutării, aprecierii şi verificării informaţiilor de acest gen, precum şi a întocmirii buletinelor de informaţii militare, planurilor de căutare, studiilor şi instructajului agenţilor trimişi în străinătate.

Necesităţile războiului au cerut majorarea numărului ofiţerilor, operaţie care era foarte convenabilă S.S.I.-ului, deoarece ofiţerii erau plătiţi de Ministerul de Război, iar S.S.I. le dădea numai o diurnă de reprezentare.

În S.S.I. mai era un grup de ofiţeri magistraţi la Secţia juridică.

Pentru completarea necesităţilor S.S.I. cu ofiţeri se făceau investigaţii la Marele stat major, la Secţia a II-a informaţii, la Secţia I organizare şi mobilizare, precum şi printre camarazii celor de la serviciu, pentru a se obţine relaţii cât mai ample asupra ofiţerilor buni pentru Serviciul Special de Informaţii din rândul celor care au făcut parte din Secţia a II-a din Statul major sau din birourile 2 ale marilor unităţi, oricare s-au remarcat la şcoala de război.

Tot astfel se făceau la secţiile respective din Marele stat major şi Ministerul de Război investigaţii asupra ofiţerilor magistraţi, ingineri, specialişti în transmisiuni, autotracţiune şi contrasabotaj etc. sau se cerea direct acestor autorităţi să ne recomande ofiţeri cât mai merituoşi şi mai bine pregătiţi în diverse specialităţi.

Cu tabloul astfel întocmit, ajutorul şefului serviciului, fiind ofiţerul cel mai mare în grad din S.S.I., se ducea la Secţia personalului din Ministerul de Război, unde studia dosarele personale ale cadrelor respective, luând note asupra pregătirii lor, specialităţii, limbilor pe care le vorbeau, originii, caracterului, moralităţii, comportării, activităţii, aptitudinilor dovedite, calificării şi aprecierii şefilor ierarhici, onestităţii etc. Paralel cu această operaţie, se căutau informaţii asupra ofiţerilor respectivi şi prin Secţia de contrainformaţii.

Pe baza tuturor acestor date se întocmea pentru fiecare un raport ce se supunea şefului serviciului, care aviza asupra cererilor de la Ministerul de Război. Deoarece nu se putea obţine orice ofiţer, unităţile neînţelegând să renunţe la unele dintre cadrele sale, trebuia să existe pentru fiecare specialitate mai multe recomandări.

Cei aprobaţi de minister erau detaşaţi la Secretariatul general al Ministerului de Război, pentru

camuflare, şi de aici repartizaţi la S.S.I.

Ofiţerii rămâneau în cadrul serviciului până în momentul când erau chemaţi să-şi facă stagiul pe front sau la comanda de unităţi, pentru avansare, altfel pierzând dreptul la avansare sau fiind comprimaţi. De aceea, trebuia ca serviciul să aibă – studiat şi pregătit din vreme – tabloul celor ce trebuiau ceruţi ca să înlocuiască pe cei plecaţi.

Ofiţerii, odată veniţi în cadrul S.S.I., treceau la secţiile respective, unde erau puşi la curent cu îndatoririle şi lucrările ce le reveneau şi primeau şi un instructaj de specialitate, cu deosebire la Secţia de informaţii.

Cu ocazia studierii şi verificării actelor depuse de funcţionari, am constatat că fiecare posedă nenumărate acte de identitate, autorizaţii, dovezi, împuterniciri etc., eliberate de fostul Serviciu secret.

Am dispus ca toate aceste acte să fie distruse şi am tipărit un „carnet de identitate” cu noua titulatură a serviciului, care a fost eliberat fiecărui funcţionar, pe nume conspirativ.

Printr-o convenţie cu C.F.R., aceste carnete, împreună cu abonamentele anonime, dădeau dreptul la călătoria în trenuri a personalului serviciului. Dar măsura aceasta a fost subminată de abuzurile unor agenţi care foloseau abonamentele în diferite interese personale, ceea ce m-a determinat să dau dispoziţii ca ele să fie retrase la biroul personalului şi eliberate numai pentru călătoriile în interes de serviciu pe căile ferate.

Prin ordine de serviciu am adus la cunoştinţa personalului că îi este absolut interzis să facă parte din vreo organizaţie politică sau să participe la vreo activitate politică, că este obligat să păstreze secretul absolut asupra sediului serviciului şi a tuturor chestiunilor de serviciu şi că nu îi este permis să se amestece în niciun fel de afaceri care ar putea angaja prestigiul serviciului.

În schimb, am înfiinţat un „registru de ordine de zi”

pentru citarea acelora care vor săvârşi fapte meritorii şi acte de sacrificiu şi devotament. De asemenea, am prevăzut acordarea de premii şi am hotărât efectuarea de avansări la excepţional pentru asemenea acte.

Spre a uşura greutăţile materiale ale funcţionarilor, am înfiinţat Casa de credit şi ajutor, după modelul unei societăţi similare pe care o înfiinţasem la Siguranţa generală, şi am alimentat-o cu fonduri din rezervele serviciului, i-am plătit funcţionarii, i-am dat camioane pentru transport şi i-am făcut toate înlesnirile ca să constituie un ajutor real al funcţionarilor.

Acestea au fost numai primele măsuri în ce priveşte reorganizarea personalului, acţiunea respectivă fiind susţinută zi de zi iar toate neajunsurile înlăturate.

Învăţămintele trase din această operaţie, lipsurile şi deficienţele ce s-au constatat în evoluţia aplicării ei au servit drept baze de plecare pentru reorganizările viitoare.

2. Secretariatul serviciului a fost şi el dezvoltat şi organizat, astfel ca să corespundă rostului ce-l avea ca un birou prin care intra toată corespondenţa sosită la serviciu de la Preşedinţie şi celelalte ministere şi prin care se expediau lucrările serviciului către departamentele şi autorităţile cu care colaboram. Tot la secretariat se primeau buletinele de informaţii de la alte servicii şi se prelucrau sub formă de studii şi rezumate.

Pentru înregistrarea, evidenţa şi păstrarea acestor lucrări era nevoie de un personal de cea mai bună calitate şi de cea mai mare discreţie, care a fost ales cu grijă de la alte secţii şi detaşat aici.

Tot la secretariat se executau rezoluţiile şefului serviciului şi se concepeau intervenţiile şi răspunsurile ce se expediau în afară.

Secretarul serviciului mai avea sarcina de a face personal unele intervenţii la ministere pentru anumite necesităţi ale serviciului şi de a ţine legătura cu

Secretariatul general al Ministerului de Război în privinţa situaţiei ofiţerilor din serviciu. Tot el ţinea evidenţa, foile calificative şi toată corespondenţa ce privea situaţia ofiţerilor.

De aceea, secretarul serviciului trebuia să fie un ofiţer superior, care să aibă autoritatea şi competenţa de a efectua asemenea lucrări.

Dar cea mai importantă misiune a secretarului era întreţinerea relaţiilor cu Ministerul Afacerilor Externe şi organizarea în comun a curselor curierilor diplomatici.

Sistemul practicat până atunci era astfel organizat, încât un grup restrâns de funcţionari îndeplinea această misiune în care ajunseseră specialişti. Cum însă aveau mai multă specialitate în comiterea de abuzuri şi obţinerea de profituri nepermise, am luat măsuri ca orice ofiţer sau funcţionar al serviciului care îndeplinea condiţiile acestui oficiu să fie înscris pe tabelul de curieri, toţi plecând prin rotaţie.

Instrucţiunile pe care trebuiau să le urmeze li se dădeau înainte de plecare, când semnau şi un angajament că nu se vor preta la niciun abuz, sub pedeapsa destituirii şi arestării, pe care de altfel am aplicat-o cu severitate în câteva cazuri care s-au produs, astfel că am reuşit să înlătur asemenea neplăceri.

Secretarul redacta şi ţinea şi evidenţa ordinelor de serviciu şi a celor de zi, despre care am vorbit mai sus. El era totodată şi centrul de legătură între secţii, ca şi între serviciu şi autorităţile cu care conlucram.

3. Secţia de informaţii a fost supusă de la început unei serioase operaţii de chirurgie.

Trăiau aici, în inactivitate, o serie de ofiţeri, fii sau nepoţi de generali, aduşi şi ţinuţi de Moruzov pentru motive de interes personal, unii având simpla misiune de a însoţi pe acesta în străinătate, iar alţii fiind curierii diplomatici preferaţi de el.

Sub Nicolaid mai fuseseră aduşi o serie de prieteni ai acestuia, dintre care unii erau simpatizanţi legionari.

Pe toţi i-am trimis înapoi la armată şi am luat măsuri, prin ofiţerii pe care i-am păstrat şi care activaseră şi cunoşteau problemele secţiei, să se procedeze imediat la aducerea unor noi elemente, desemnate după criteriile pe care le-am descris mai sus.

Deoarece ajutorul şefului serviciului trebuia să fie un ofiţer mai mare şi mai vechi în grad ca toţi ceilalţi, pentru a asigura disciplina, controlul şi notarea ofiţerilor, am cerut Ministerului de Război un ofiţer care să îndeplinească aceste condiţiuni şi a fost repartizat colonelul Korné. Acesta însă a stat puţin, după care am obţinut de la Marele stat major pe colonelul I. Lissievici.

Operaţiile Secţiei de informaţii se desfăşurau pe zonele din faţa frontierei şi în adâncime.

Trebuia deci ca serviciul să facă faţă situaţiei în grabă, mai ales că Preşedinţia era foarte pretenţioasă în privinţa informaţiilor, iar Marele stat major, care nu mai avea serviciul la dispoziţie şi nici nu avusese timp să-şi înfiinţeze centrele sale proprii de frontieră, făcea presiuni.

În acest scop am chemat pe şefii centrelor de informaţii de pe frontiere şi am examinat împreună cu ofiţerii de la Secţia de informaţii structura şi posibilităţile de informare, am mărit numărul personalului şi le-am pus la dispoziţie automobile pentru deplasare, precum şi fonduri suficiente pentru recrutarea de noi informatori.

Acolo unde am constatat că ofiţerii nu corespund situaţiei, i-am schimbat, trimiţând alţii din centrală sau cerând noi ofiţeri la Ministerul de Război.

Operaţia însă cerea timp şi necesităţile informative deveneau tot mai presante. De aceea, paralel cu lucrările de mai sus, am procedat la studierea şi reorganizarea rezidenţilor exteriori.

Ajutorii de ataşaţi militari, ca şi secretarii trimişi de

Moruzov în străinătate fuseseră retraşi de colonelul Nicolaid, căci unii erau compromişi datorită operaţiilor lui Moruzov şi deconspiraţi prin campania de presă.

Prin urmare, în străinătate nu mai aveam niciun rezident.

Căutând o altă soluţie pentru camuflarea rezidenţilor, în graba cu care trebuia procedat s-a adoptat sistemul numirilor de consuli sau viceconsuli onorifici, cancelari, ajutori de ataşaţi de presă sau comerciali ori culturali etc.

Dintre ofiţerii pe care îi aveam, precum şi dintre unii funcţionari civili s-au desemnat cei ce urmau să fie numiţi – pe specialităţi – şi au fost supuşi unui instructaj special.

Aceştia trebuiau să cunoască limba ţării unde erau trimişi, precum şi limba franceză, iar la Secţia de informaţii li se predau cursuri de istoria şi geografia ţărilor respective. De asemenea, trebuiau să cunoască situaţia politică, economică şi socială a acestor ţări, în care scop li s-au pus la dispoziţie datele pe care secţia deja le avea.

Totodată studiau partea respectivă din planul de căutare de informaţii întocmit cu Marele stat major, precum şi informaţiile ce fuseseră obţinute şi reţineau care dintre ele trebuiau verificate sau completate. De asemenea, primeau instrucţiuni de detaliu asupra fiecărei categorii de informaţii, precum şi indicaţii asupra unor eventuale surse mai vechi ale serviciului existente în ţara respectivă.

Instructajul era completat cu mânuirea cifrului şi întreg sistemul de cifrare şi transmitere.

Întrucât telegramele rezidenţilor veneau prin legaţiile respective la Ministerul de Externe şi de aici la centrala serviciului, ele purtau menţiunea „pentru S.S.I”.

Rapoartele rezidenţilor externi erau aduse de curieri în valizele diplomatice, plicurile fiind introduse, pentru o mai bună acoperire, în plicurile miniştrilor plenipotenţiari.

Tot prin aceeaşi filieră plecau de la serviciu la

rezidenţi telegramele cifrate şi ordinele scrise.

Rezidenţii erau instruiţi în cele mai mici detalii asupra sistemului de legături, căci orice greşeală i-ar fi deconspirat.

Pentru ofiţerii care plecau în aceste misiuni în străinătate se intervenea din vreme la Serviciul personalului din Ministerul de Război, care publica, numai pro forma, demisia lor din armată, astfel ca, la o eventuală descoperire, ministrul nostru să poată avea la îndemână Monitorul oficial cu care să poată răspunde protestului autorităţilor locale.

Tot în instructajul special se prevedeau raporturile rezidentului cu ministrul plenipotenţiar şi ataşatul militar român din ţara respectivă, pe care trebuia să-i capteze, ca să-l ajute şi să-l orienteze, precum şi raporturile cu ceilalţi funcţionari ai legaţiei.

Toate cifrurile şi absolut toate lucrările rezidentului trebuiau să se ţină în legaţie, în casa de fier a ministrului, sau în cea cumpărată din banii serviciului.

Acolo unde S.S.I. a reuşit să convingă pe ministrul respectiv să accepte instalarea unui aparat de transmisiuni în legaţie, aparatul era ţinut în casa de fier şi nu era scos decât noaptea şi numai pentru timpul necesar transmisiei, care se efectua dintr-o cameră specială.

În ce priveşte radiotelegrafistul, acesta era numit cancelar sau într-o altă funcţie de serviciu la legaţie, operaţie care se făcea cu mari dificultăţi şi care era foarte periculoasă.

Pentru legăturile directe cu rezidenţii, mai ales când aceştia aveau ceva important şi urgent de comunicat, nu se mai aştepta cursă regulată, ci era trimis câte un ofiţer sau chiar şeful Secţiei de informaţii, în calitate de curier special. De acelaşi procedeu se uza şi când serviciul avea de dat instrucţiuni ori intervenea o situaţie care impunea măsuri deosebite. Curieri speciali se trimiteau şi atunci

când trebuiau obţinute anumite informaţii sau erau de făcut unele verificări.

În fine, rezidentul astfel pregătit era echipat cu o garderobă completă pentru toate ocaziile, ca un adevărat diplomat, după cum era pregătit şi din punct de vedere al manierelor, dacă era cazul. În acest scop era trimis la Ministerul Afacerilor Externe, unde era obişnuit cu protocolul şi manierele diplomatice şi învăţa care sunt şi cum se îndeplinesc atribuţiile ce-i reveneau prin funcţia oficială pe care urma să o deţină. Tot astfel, rezidenţii numiţi ca ataşaţi de presă mergeau la Ministerul Propagandei pentru instructajul necesar, iar cei numiţi ca ajutori de ataşaţi comerciali erau trimişi la Ministerul Economiei Naţionale. Instruit în detaliu şi înarmat cu fondurile necesare, rezidentul era prezentat la Ministerul Afacerilor Externe şi pleca odată cu curierii diplomatici.

Toate aceste operaţii de detaliu impuneau multă străduinţă.

În afară de aceasta, întâmpinam greutăţi enorme la Ministerul Afacerilor Externe pentru a convinge ministrul plenipotenţiar să accepte un consul sau un viceconsul în plus, toate legaţiile având personalul complet.

Apoi, miniştrii suspectau acest personal al S.S.I., temându-se să nu-i supravegheze chiar pe ei, ceea ce le era foarte inconvenabil.

Am avut adesea conflicte cu Ministerul de Externe cu privire la rezidenţi şi trebuia să intervin personal la miniştrii respectivi, când veneau la Bucureşti, ca să potolesc asemenea aprehensiuni.

În plus, ofiţerii erau puţin maleabili, din care cauză aveau conflicte în urma cărora miniştrii le cereau retragerea, astfel că trebuia să rechem rezidenţi pregătiţi şi înzestraţi cu mari sacrificii pentru serviciu. Însă, între dezavantajele acestui sistem şi avantajele pe care le oferea, soldul era în favoarea avantajelor.

În cadrul reorganizării Secţiei de informaţii s-au mai luat măsuri ca să se întocmească studii din materialul adunat asupra diferitelor probleme, cerute atât de Preşedinţie şi Marele stat major, cât şi de Ministerul Afacerilor Externe.

Am început apoi pregătirile de război, în vederea cărora S.S.I., şi în special Secţia de informaţii a fost obligată să creeze alte organe informative despre care vom vorbi în alt capitol.

Secţia de informaţii era instalată în câteva camere ale unei clădiri, unde ofiţerii şi funcţionarii lucrau foarte strâmtoraţi, neavând loc în birouri. Aducerea unui lot de noi ofiţeri, precum şi efectuarea operaţiilor sus-arătate m-au determinat să închiriez un bloc, căruia i-am făcut reparaţiile necesare, şi am mutat secţia aici. Totodată, am luat măsuri de reorganizare a ei.

4. Secţia de contrainformaţii suferea de o boală cronică: avea un imens depozit de hârtie şi de dosare cu o valoare informativă foarte relativă. Buletinele cuprindeau zeci de pagini, dar dacă le examinai atent nu puteai reţine niciuna bună şi interesantă.

Mai mult, informaţiile erau toate neverificate, iar notele prin care se semnalau diferite persoane ce desfăşurau anumite activităţi contra siguranţei statului erau clasate la dosare, fără nicio cercetare, fără nicio verificare. Dacă peste luni de zile cereai fişa unei asemenea persoane, constatai că toate datele erau false, căci la vremea lor nu fuseseră verificate şi, dacă nu erai atent, puteai comite mari greşeli. Arhivele deveneau astfel un adevărat depozit de hârtie maculatură.

Personalul din birouri era mult mai bun decât cel de teren, dar şi mult prea numeros faţă de acesta.

Se impunea deci o serie întreagă de măsuri, printre care revizuirea şi verificarea dosarelor şi fişelor, precum şi reducerea volumului buletinelor de informaţii. Am luat

chiar măsura ca întocmirea buletinului să nu se mai facă zilnic, ci de 2 – 3 ori pe săptămână şi numai cu material bun şi verificat. Totodată am trecut la inversarea proporţiei dintre numărul personalului din birouri şi cel de teren, mai ales că în birouri lucrau foarte mulţi agenţi.

Problemele pe care le urmărea Secţia de contrainformaţii erau împărţite pe grupe: informaţii generale, politice, economice, minorităţi, supravegherea legaţiilor, iridenţe, supravegherea ministerelor etc. Noţiunile de contraspionaj şi contrasabotaj, fiind foarte confuze, acţiunile cu un asemenea caracter se urmăreau în cadrul celorlalte grupe, ceea ce m-a determinat să iau măsuri pentru împărţirea clară a compartimentelor respective.

Deoarece misiunea principală a acestei secţii, mai ales în timp de război, era contraspionajul şi contrasabotajul, am dat ordine să se facă eforturi pentru a se angaja informatori şi în rândurile legionarilor.

Georgescu, şeful secţiei, susţrăgându-se mereu de la această acţiune, am fost nevoit să mă ocup personal de problema legionară. Pentru aceasta am adus la serviciu pe un fost poliţist, cu atitudini cunoscute împotriva legionarilor şi bun cunoscător al problemei, cu care am înfiinţat, în afară de Secţia de contrainformaţii, o grupă de informatori, precum şi agentura a III-a de teren pentru supravegheri, filaj şi verificări, numai astfel putând face faţă acestei grele probleme.

Această agentură a fost amplificată cu timpul şi, după ce mişcarea legionară s-a mai potolit în urma măsurilor represive luate de guvern, a fost îndreptată spre supravegheri mai grele şi mai delicate, unde a dat rezultate efective.

Mijloacele de informare ale Secţiei de contrainformaţii se rezumau în provincie la câţiva rezidenţi, care se ocupau de toate grupele de probleme, în

mod foarte superficial. Legătura lor cu centrala serviciului se făcea prin scrisori care, de multe ori, cădeau în mâinile Siguranţei generale şi astfel rezidenţii erau deconspiraţi.

Pentru îndreptarea acestei situaţii am trecut la angajarea de rezidenţi în toate regiunile sensibile, şi în special în cele minoritare, operaţie care a necesitat mult timp.

În acest scop ne-am servit de foşti poliţişti pensionaţi sau de foşti ofiţeri de stat major, cărora le-am pus la dispoziţie fonduri pentru angajarea de informatori şi am închiriat la poşta centrală mai multe cutii de scrisori, pe numere, unde erau adresate plicurile cu rapoartele acestor rezidenţi. Am instituit chiar şi un serviciu de curieri, care făceau curse regulate în provincie pentru a aduce rapoartele rezidenţilor.

Datorită faptului că problemele de contraspionaj erau cele mai grele, am aranjat ca „centrele informative” din zonele de frontieră să ducă şi acţiune contrainformativă, pe o rază cât mai mare în spatele lor, în care scop le-am pus la dispoziţie fonduri şi mijloacele necesare de transport.

În Capitală, Secţia de contrainformaţii dispunea de circa 60 de informatori. Aceştia erau împărţiţi pe grupe, dar nu grupe de probleme, ci fiecare recrutor de informatori avea grupă şi „culoarea” sa, astfel încât atunci când mi s-a prezentat de Georgescu „registrul informatorilor” am găsit grupe întregi fictive.

Grupele „portocalie” sau „verde”, de exemplu, erau trecute sub numele a doi fraţi, Traian şi Barbu Ionescu, foşti funcţionari ai serviciului şi eliminaţi ca compromişi în afacerile lui Moruzov. Aceştia încasau sute de mii de lei, pentru toată grupa, al cărei material îl prezentau ei, dar care nu corespundea ca volum numărului de informatori ce contau în grupa respectivă, iar ca importanţă nu se ridica la valoarea sumelor cu care era plătit.

Am luat măsuri pentru verificarea acestei operaţii, eliminarea numelor fictive şi reducerea bugetului secţiei la valoarea reală, ţinând la dispoziţie contul deschis pentru noi informatori ce urmau a fi angajaţi.

Ştiam de la Siguranţa generală că în Capitală exista un număr de „vânzători de grupe”, de informatori care treceau de la o autoritate la alta, în funcţie de sumele care li se ofereau, ori serveau în acelaşi timp la mai multe autorităţi. Fondul informaţiilor fiind acelaşi, doar forma era modelată, astfel ca să nu se descopere sursa comună.

Când am făcut însă personal un studiu paralel al informaţiilor ce aveau ca sursă legaţiile străine, am constatat manopera de mai sus şi am ajuns la concluzia că acelaşi şef de grupă de informatori servea şi S.S.I. şi Siguranţa generală, fapt pentru care am eliminat toată grupa, semnalând în acelaşi timp şi Siguranţei generale constatările făcute.

Un alt sistem mult practicat la Siguranţa generală şi pe care l-am găsit şi la S.S.I. era că informatorii din Bucureşti se ocupau cu probleme externe şi ei nu ştiau nici măcar ce se petrecea pe Calea Victoriei. Găseam în buletinele de informaţii note vagi despre ce se petrece în Siria, în Egipt sau Spania, introduse ca material de umplutură şi cu convingerea că nu am posibilitatea să le verific. Dar, atunci când le treceam la Secţia de informaţii pentru verificare, ele se întorceau cu referatul că nu sunt exacte.

Tot astfel, grupa „portocalie” (căci şi hârtiile pe care erau scrise notele aveau culoare portocalie) semnala printr-o notă că X are relaţii cu serviciul Y de informaţii. Eu ceream clarificarea şi continuarea informaţiilor, care însă nu mai reveneau la mine. Când îmi aduceam aminte de dosarul lui X, ceream să văd ce s-a făcut cu verificarea, dar găseam nota clasată la dosar, cu menţiunea că s-au luat măsuri de verificare prin agentură. Rezultatul însă nu

mai venea. Şi alte note în acelaşi sens se repetau în dosar, astfel că, dacă la un moment dat, ceream datele existente despre X, mi se prezenta o compilaţie din toate aceste note neverificate.

În urma constatărilor făcute, am dat dispoziţii ca întregul sistem să fie schimbat. În acest scop am cerut să se fixeze întâi problemele în care nu existau informatorii necesari, apoi să se studieze ce persoane care activau efectiv în acele probleme erau pretabile a fi angajate ca informatori.

Pentru reuşita acestor angajări am propus să se facă uz de toate avantajele pe care le putea oferi serviciul ca bani, intervenţii pentru numiri în diferite funcţii publice sau particulare, autorizaţii de deplasare, intervenţii la ministere pentru diferite înlesniri, angajări de funcţionari din ministere cărora să li se servească o diurnă şi, în special, promisiunea mobilizării pe loc, care, în timpul războiului, era cea mai atractivă.

Totodată era necesar să se facă un triaj al recrutărilor şi să se abandoneze profesioniştii care s-au dovedit lipsiţi de onestitate, urmând să se încerce recrutarea de informatori prin şefii de agenturi şi de echipe, precum şi prin alţi funcţionari ai serviciului, instruiţi în prealabil în această direcţie. De asemenea, am dat dispoziţii ca pentru legăturile cu informatorii să se închirieze case conspirative. Remanierea reţelei de informatori trebuia să se facă treptat, pentru a nu rămâne complet lipsiţi de informaţii.

În privinţa schimbării modului de lucru, rezultatele nu te mulţumesc însă niciodată şi totdeauna vrei mai mult. Operaţia cerea pricepere, abilitate, onestitate, dragoste de meserie şi muncă. Dar, cu greu se găseau funcţionari care să îndeplinească toate aceste calităţi şi de aceea unii trişau sau făceau o simplă acţiune de acoperire. Cum însă obligaţia cea mai importantă a unui serviciu de informaţii

stă în opera de prevenire, am căutat să ameliorez lipsa de informaţii prin reorganizarea agenturilor de teren ale Secţiei de contrainformaţii. Aceasta s-a făcut în primul rând prin revizuirea şi încadrarea personalului, ca şi prin instruirea în şcoli, aşa cum am văzut.

Totodată s-au făcut noi recrutări şi s-au organizat trei agenturi în Capitală, care au fost regrupate pe echipe, astfel ca fiecare echipă să corespundă uneia dintre grupele de informaţii ale Secţiei de contrainformaţii, specializându-se, pe cât posibil, în domeniul contraspionajului.

Ca o consecinţă a schimbărilor intervenite şi a felului de a lucra, procentul supravegherilor ratate a fost micşorat, iar verificările se efectuau cu mai mare uşurinţă.

Cu plecarea legionarilor de la putere a dispărut şi timiditatea agenţilor, aceştia pornind cu mai mult curaj pe teren, îndemnaţi, pe de o parte, de perspectiva unei recompense, iar pe de altă parte, de teama pierderii dreptului la „mobilizare pe loc” la S.S.I., care constituia un mare avantaj.

Deoarece funcţionarii, şi în special cei superiori, profitau odinioară de lipsa şefului serviciului de la birou şi îl imitau şi ei, am impus respectarea orelor de serviciu şi păstrarea legăturilor telefonice cu centrala serviciului pentru restul timpului, astfel ca fiecare să poată fi găsit în orice moment.

Actele de indisciplină au fost reprimate, iar abuzurile şi actele de rea-credinţă şi de necinste au fost sancţionate cu destituirea şi arestarea, ceea ce a pus ordine în rândurile funcţionarilor.

Evoluţia tuturor acestor prefaceri a cerut timp.

5. Biroul juridic avea misiunea de a face verificări directe asupra unor informaţii, precum şi cercetări judiciare în afacerile cu substrat politic, în special în materie de spionaj.

Era compus dintr-un grup de magistraţi militari,

personal de pază şi personal administrativ.

Magistraţii primeau delegaţia de cercetare, ca ofiţeri de poliţie judiciară, de la Direcţia justiţiei militare din Ministerul de Război, care exercita şi controlul judecătoresc asupra lor. Orice nemulţumire împotriva vreunui magistrat militar trebuia semnalată Ministerului de Război pentru măsurile de rigoare.

Cu ocazia reorganizării, am schimbat o serie de magistraţi, cu nădejdea că voi primi alţii mai buni. Am cerut Ministerului de Război completarea echipamentului necesar arestului şi am procurat din comerţ tot ce era necesar pentru organizarea unei cazări convenabile. Am făcut o serie de amenajări şi adăugiri la instalaţiile sanitare ale imobilului, precum şi în gospodăria lui. De asemenea, am dat regulat fonduri pentru hrana deţinuţilor care luau masa fie la ordinar, fie la popota ofiţerilor. De altfel, săptămânal, aveau voie să primească şi de acasă alimente şi lenjerie.

Arestul serviciului era considerat ca cel mai civilizat local de acest gen din Capitală, astfel că adesea eram rugat de Siguranţa generală sau de Comandamentul militar să primesc spre deţinere un arestat mai de seamă, care de fapt era în cercetarea lor. Am dar dispoziţii severe ca să nu se întrebuinţeze metode dure cu ocazia cercetărilor şi am vegheat la respectarea acestor interdicţii.

Am avut de multe ori dificultăţi cu aceşti magistraţi şi am provocat adeseori schimbări în cadrele lor, din cauza tendinţei constante de a nu colabora loial cu serviciul, nici măcar din punct de vedere administrativ, deşi erau detaşaţi la acest serviciu.

6. Biroul tehnic se compunea dintr-un laborator fotografic şi un laborator chimic. Aparatele fotografice erau vechi, din care cauză le-am înlocuit cu altele noi, obţinute de la germani. Totodată am procurat şi o serie de

aparate mici pentru fotografieri discrete pe stradă.

Prin cereri adresate Ministerului Sănătăţii am obţinut materialul necesar pentru laboratorul chimic, pe care l-am pus sub conducerea unui reputat doctor în chimie.

7. Biroul de transmisiuni l-am despărţit de Biroul tehnic şi l-am constituit aparte pentru a se ocupa serios de toate mijloacele de transmisiuni ale serviciului.

Am instalat o nouă centrală telefonică, cu aparate în toate birourile, mai ales că închiriasem pentru Secţia de informaţii un bloc nou, care avea nevoie de telefoane.

Staţii de T.F.F. erau doar două: una instalată pe automobilul lui Moruzov, pe care-l cumpărase din Germania, şi una corespondentă în centrala serviciului: acestea însă nu au lucrat niciodată.

Am înlocuit pe şeful acestor staţii, un căpitan, nepot de general, cu un ofiţer de specialitate, care a adus o serie de îmbunătăţiri aparaturii tehnice.

Prin intervenţii la germani am reuşit să obţin o serie de staţii T.F.F., iar pe altele le-am cumpărat de la firma Marconi din Italia.

De asemenea, de la Ministerul de Război am reuşit să obţin mai multe staţii T.F.F., instalate pe automobile, ale unor polonezi care se refugiaseră în România după invazia germanilor în Polonia. Aceste staţii, cu mici reparaţii, s-au dovedit foarte bune şi folositoare.

Datorită războiului, singura posibilitate de înzestrare era de la germani. Cu foarte mari rugăminţi am reuşit să obţin de la Abwehr mai multe staţii T.F.F., precum şi nişte maşini de cifrat, foarte practice, uşor de manevrat şi sigure în ce priveşte păstrarea secretului cifrului.

Cu aceste maşini se putea cifra pe 40.000 de chei, ceea ce oferea suficiente garanţii de discreţie.

8. Biroul administrativ l-am înfiinţat cu ocazia reorganizării. Până atunci nu existase propriu-zis o

administraţie, haosul care domnea permiţând ca abuzul şi evaziunea să opereze în toată voia.

Deşi nu se poate concepe ca un serviciu care mânuieşte fonduri să nu aibă nici cea mai redusă contabilitate, totuşi nu s-a găsit nici măcar un caiet de cheltuieli, după cum nu au existat nici scripte sau registre.

Fondul serviciului era ridicat de Moruzov ori de un om de încredere al său de la contabilitatea Ministerului de Război şi apoi depozitat în casa lui de fier de la serviciu, actul justificativ pentru tot fondul fiind chitanţa dată de Moruzov pentru primirea sumei.

Nu a existat niciun buget la acest serviciu. Statele de plată se întocmeau la Secţia de contrainformaţii, după cum credea şeful secţiei de cuviinţă şi, pe baza lor, se ridicau sumele de la contabilitatea ministerului.

Nu au existat nici norme precise de salarizare, acestea fiind fixate nu se ştie de cine şi după ce criterii.

Se pare că s-au luat de bază salariile din Siguranţa generală, cu o jumătate în plus.

Nu a existat inventar la acest serviciu, deşi având material dat de Ministerul de Război era obligat să-l inventarieze şi să dea socoteală de rostul lui.

Pentru ca să evidenţiez cele de mai sus, sunt nevoit să arăt că, printr-o indiscreţie din afara serviciului, am aflat că Moruzov cumpărase de la aviatorii polonezi ce s-au refugiat în ţară două avionete, care se aflau într-un garaj de la aeroportul Băneasa. Le-am luat în primire, le-am trecut în inventarul serviciului şi ne-am servit mai târziu de ele.

Tot astfel, am aflat că Moruzov comandase în Germania o şalupă, probabil pentru plimbări pe lacul din dosul casei lui părinteşti de la Tulcea. El plătise din banii serviciului un milion şi mai rămăsese de achitat 600.000 lei. Am plătit acest rest, am trimis un ofiţer s-o aducă şi, în lipsă de altă întrebuinţare, am instalat-o pe Dunăre, la

Giurgiu. Ea a fost mai târziu luată de Preşedinţie şi pusă pe lacul Snagov. De asemenea, am adunat automobilele serviciului de pe unde le cedase Moruzov, le-am trecut în inventare şi le-am predat la garajul serviciului.

Pentru a putea pune pe baze serioase întreaga administraţie a serviciului, am cerut de la Ministerul de Război un ofiţer superior intendent, care a pus bazele contabilităţii după toate regulile în această materie.

Cum Curtea de Conturi întocmise legea specială pentru cheltuielile intereselor superioare de stat (C.I.S.), am luat măsuri ca ea să fie pusă integral în aplicare, astfel că întreaga contabilitate a serviciului se afla sub controlul unui preşedinte de la Curtea de Conturi, care semnala orice neregulă şi cerea măsuri de îndreptare.

În ce priveşte bugetul, acesta a fost întocmit de intendent, după indicaţiile ce i le-am dat, prevăzând şi salariile personalului, după care a fost verificat de către delegatul Curţii de Conturi şi supus la toate formele cerute în această materie.

Am înfiinţat o casierie, cu toate registrele cerute de lege, iar administraţia a identificat toată averea serviciului şi a trecut-o în inventar. De asemenea, pentru ţinerea la zi a evidenţelor necesare gestiunii financiare şi de materiale, am angajat contabilii necesari.

Totodată, ca să pot avea o şi mai mare garanţie a cheltuirii corecte a sumelor necesare pentru achiziţionarea materialelor, am înfiinţat o comisie pentru cumpărarea acestora şi alta pentru recepţionarea lor, compuse din ofiţeri şi funcţionari superiori.

Cum serviciul avea doar câteva automobile şi necesităţile creşteau zi de zi, am mărit parcul de automobile, pe măsura posibilităţilor bugetare, închinând, în acelaşi timp, garajele necesare şi angajând personalul ce trebuia.

Dar fiindcă reparaţiile la garajele din oraş costau

foarte mult şi eram la discreţia şoferilor, care, în înţelegere cu şefii atelierelor, majorau conturile, am fost nevoit să înfiinţez un atelier de reparaţii propriu al serviciului, cu tot utilajul şi personalul necesar.

Din toate cele arătate până acum se poate vedea cu uşurinţă câtă neglijenţă condamnabilă a existat în administrarea averii acestui serviciu timp de 16 ani de zile şi câtă muncă a trebuit depusă pentru trecerea la o activitate organizată.

Capitolul VIII
A DOUA REORGANIZARE

Organizarea serviciului pe două secţii şi şase birouri se dovedea lipsită de echilibru şi de proporţii.

Practica arăta că birourile nu mai corespundeau menirii lor şi nu mai puteau face faţă situaţiei, iar ca urmare a noilor recrutări, numărul personalului se dublase, ceea ce impunea o nouă repartiţie a lui.

De asemenea, întrucât teritoriul naţional încorporase noi provincii asupra cărora trebuia să se îndrepte atenţia serviciului, se impunea o nouă regrupare a elementelor de care dispuneam.

Totodată, crescând numărul ofiţerilor activi şi de rezervă mobilizaţi la serviciu, dispuneam de un surplus de organe de conducere şi de cadre care puteau fi utilizate şi la secţiile civile.

Operarea anumitor modificări era reclamată şi de situaţia necorespunzătoare existentă în Secţia de contrainformaţii.

Aceasta suferise o serie de amputaţii, era greoaie şi avea atribuţii prea multe, care se suprapuneau unele peste altele. De asemenea, compartimentarea era inadecvată, din care cauză dădea naştere la confuzii. Controlul personalului era greu de făcut şi specializarea agenţilor şi

grupelor suferea în permanenţă.

În plus, eram în vreme de război, când atenţia principală trebuie îndreptată, în special, spre problemele de contraspionaj şi contrasabotaj.

Pe de altă parte, dispuneam acum de personal, de materialele necesare, de un buget majorat prin cerinţele războiului, precum şi de imobile mai încăpătoare.

Toate aceste consideraţii, ca şi cele specifice fiecărui birou sau secţii m-au determinat să trec la o nouă reorganizare a serviciului.

Ca orientare teoretică mi-au servit o serie de învăţăminte trase din studiile pe care le-am făcut pe vremuri în străinătate, în special la Scotland-Yard, unde existau servicii întregi separate pentru contraspionaj şi contrasabotaj.

De asemenea, din discuţiile intime purtate cu unii membri din Comisia internaţională de poliţie criminală, în congresele la care am participat, rezulta o demarcaţie între obiectivele pe care trebuia să le urmărească poliţia de stat şi cele ce reveneau serviciilor de informaţii.

Acestea m-au determinat să rup cu trecutul şi cu doctrina clasică, conform căreia Secţia de contrainformaţii trebuia să se ocupe cu totalitatea acţiunilor defensive ale serviciului, şi să o desfac în trei mari diviziuni.

Unele elemente de orientare le-am avut şi de la germani, care aveau o secţie puternic organizată pentru măsuri pe linie de contrasabotaj, sprijinită pe o lege specială.

Deoarece legea pentru înfiinţarea Serviciului Special de Informaţii lăsa depline puteri şefului serviciului pentru organizarea lui, am operat schimbările proiectate pe baza unei decizii, după cum urmează:

1. Secţia personalului. A luat locul Biroului personalului. Crearea ei a fost justificată de mărirea numărului personalului şi a lucrărilor respective

repartizate pe birouri.

Ea trebuia să ţină o evidenţa clară asupra mişcărilor personalului, precum şi a repartiţiei după specialitatea căpătată în şcoli şi în activitatea la secţii.

A fost condusă de directorul Lepădatu, un funcţionar onest, care nu s-a compromis cu nimic în abuzurile lui Moruzov, păstrându-se tot timpul într-o rezervă demnă şi cuminte. Poseda licenţa în drept şi era muncitor, priceput, stăruitor şi ataşat obiectivelor serviciului, pe care l-a servit cu dragoste şi devotament.

2. Secţia secretariatului. A înlocuit fostul Birou al secretariatului. Transformarea a fost motivată de mărirea volumului lucrărilor, determinată de acţiunea de colaborare cu celelalte autorităţi de ordine publică, precum şi cu ministerele.

Majorarea numărului curierilor diplomatici, şi în special al ofiţerilor, a impus un surplus de activitate şi de funcţionari afectaţi acestei secţii.

Secretariatul a fost condus succesiv de mai mulţi ofiţeri superiori, care au trecut apoi la alte secţii. În cele din urmă l-am numit ca şef pe locotenentul colonel Voicescu, un ofiţer muncitor, corect şi foarte conştiincios în executarea atribuţiilor sale.

3. Secţia de informaţii. A rămas cu vechea ei denumire, dar a primit un surplus de ofiţeri activi şi de rezervă, astfel că numărul iniţial al acestora s-a dublat.

Faţă de cerinţele războiului, a constituit un eşalon informativ pentru campania în est, având ca bază agentura Frontului de est. Înmulţirea rezidenţilor externi a adus un surplus de material, ca şi eşalonul.

A fost condusă la început, în 1940, de locotenentul colonel Dumitrescu, un ofiţer inteligent, cult, cu o instrucţie şi o dotaţie deosebite pentru serviciul de informaţii, dar care era încrezut şi intrigant. Cum trebuia să plece la comanda unei unităţi, am cerut Secţiei a II-a să-

mi recomande un înlocuitor şi mi-a desemnat pe colonelul Lissievici Ioan, care mai lucrase în Marele Stat Major la Biroul de informaţii.

Informaţiile pe care le-am obţinut în prealabil erau favorabile. Colonelul Lissievici era un ofiţer capabil, priceput şi muncitor. Avea practica misiunilor informative şi era suficient de instruit în această materie.

Era foarte stăruitor la lucru, serios asupra fiecărei probleme, ceea ce i-a permis să obţină rezultate efective. A condus o acţiune bine susţinută de perfecţionare a secţiei, pe care a căutat mereu să o adapteze la cerinţele situaţiei. S-a dovedit a fi totodată şi bun gospodar şi organizator. Era un temperament domol, modest, cuminte. Ducea o viaţă retrasă. În relaţiile cu germanii, puţine câte le-am avut, a acţionat totdeauna pentru apărarea intereselor româneşti, aşa cum i-am indicat eu.

Ca ajutor al şefului serviciului, îndeplinind funcţia de subdirector general, m-a substituit adesea în condiţii mulţumitoare şi cu toată onestitatea.

De aceea am uzat de toată influenţa şi am întârziat la maximum plecarea lui la comandă.

Două lucruri s-ar putea reproşa lui Lissievici: în primul rând, în notările făcute ofiţerilor era prea darnic cu calificativele bune şi trecea, uneori, peste realităţi, care nu corespundeau cu laudele pe care le aducea acestora; în al doilea rând, fie din naivitate, fie din exces de încredere, susţinea adesea cererile nejustificate ale camarazilor săi, iar pe unii – cum a fost de exemplu colonelul Palius – îi lăsă în voia lor, din care cauză aceştia se pretau la abuzuri pe care Lissievici căuta să nu le aducă la cunoştinţa conducerii serviciului, de teamă sau din spirit de castă militară.

Am avut cu dânsul mai multe diferende în aceste chestiuni, pe care eu le-am tranşat loial. El însă mi-a răspuns, atunci când nu mai eram şeful lui, cu lipsă de

loialitate.

La plecarea colonelului Lissievici cu eşalonul informativ la Marele Cartier General, conducerea secţiei a rămas colonelului Siminel. Acesta era un ofiţer distins, delicat, muncitor dar insuficient de energic şi lipsit totodată de o pregătire specială în materie informativă. Îşi făcea totuşi datoria corect şi cu tragere de inimă. De aceea, după plecarea lui Lissievici la stagiu, l-am adus pe Siminel în locul lui.

Între ofiţerii de la Secţia de informaţii am mai putea remarca pe:

— Locotenentul colonel Ernescu Grigore, de la Frontul de est, care era un ofiţer serios, perseverent, studios şi foarte bun pentru munca de birou. El se ocupa în special cu evidenţa informaţiilor adunate şi cu trierea materialului, întocmind notele pentru buletinele informative, de care purta o deosebită grijă.

— Colonelul Ionescu Palius, care, fiind basarabean de origine şi vorbind limbile rusă şi ucraineană, a fost folosit pentru munca cu agentura Frontului de est şi trecut apoi la eşalon. Era foarte muncitor şi nu cruţa nimic ca să-şi facă datoria în mod conştiincios.

Nefiind ofiţer de stat major, nu avea o cultură suficientă şi de aceea activitatea lui informativă se îndrepta mai mult spre problemele de ordin general.

Avea însă o tendinţă foarte evidentă de tolerare a abuzurilor subalternilor, pe care îi apăra şi chiar îi acoperea uneori ca să nu fie sancţionaţi. Poate că la această îngăduinţă contribuia şi temperamentul lui domol, precum şi o greşită înţelegere a intereselor serviciului. El însuşi aluneca uneori spre lucruri nepermise.

— Tot la Frontul de est mai poate fi menţionat funcţionarul Trohany, pe care mai târziu l-am avansat director şi l-am luat ca secretar al cabinetului meu. Acesta poseda o licenţă, luată în condiţii demne de toată lauda,

cunoştea limba franceză şi suficient limba germană, avea o cultură frumoasă şi era bine educat, stilat şi foarte prevenitor.

Lucra bine la maşina de scris şi redacta foarte clar. Totodată, punea un interes deosebit ca lucrările să fie întocmite în condiţii optime. Ţinea evidenţa lucrărilor şi urmărea ca secţiile să execute dispoziţiile date de conducerea serviciului.

— La Frontul de vest s-a evidenţiat totdeauna locotenentul colonel Andra, foarte bun cunoscător al problemelor, în special al celor maghiare, el fiind ardelean de origine. Era un ofiţer foarte muncitor, vechi şi ataşat de serviciu, care întocmea studii cu o deosebită competenţă şi chiar cu pasiune.

— La Frontul de sud s-a remarcat locotenentul colonel Trifon, care mai avea încă doi fraţi în serviciu. Acesta, fiind macedonean de origine, cunoştea bine problemele şi limbile balcanice. Era de mult în serviciu şi l-am reţinut şi după pensionare, deoarece muncea mult şi cu o deosebită tragere de inimă ca să satisfacă cât mai bine cerinţele serviciului.

— Tot la Frontul de sud s-a remarcat şi locotenentul colonel Popescu, un element calm şi plin de tact, foarte devotat serviciului, care depunea multă străduinţă în muncă, îndeplinindu-şi cu conştiinciozitate toate misiunile încredinţate.

Judeca şi controla cu toată atenţia informaţiile ce trebuiau trecute în buletine şi nu lăsa să treacă nimic ce nu fusese suficient verificat.

Întrucât era cel mai vechi în grad, l-a înlocuit adesea pe colonelul Lissievici la conducerea secţiei. Plecând la stagiu pe front, a căzut prizonier.

— Locotenentul colonel Constantinescu, şeful Biroului cifrului, a depus o activitate lăudabilă în atribuţiile sale.

A dat dovadă de iniţiativă personală, întocmind o serie de cifruri după sistemele cele mai bune cunoscute la Marele stat major, de multe ori chiar prea complicate. Era muncitor şi foarte discret.

Acestea sunt elementele principale de care îmi mai amintesc astăzi, deşi pe la această secţie au trecut mulţi ofiţeri, majoritatea remarcabili.

Pe unii dintre dânşii îi vom întâlni însă la alte secţii şi ne vom ocupa de ei acolo.

4. Secţia de contrainformaţii. A suferit transformările cele mai adânci, atât pentru considerentele arătate la începutul capitolului VIII, cât şi pentru motivul că intenţionam să-i deplasez centrul de activitate din birouri pe teren.

Tot materialul şi personalul a fost împărţit pe trei secţii: contrainformaţii, contraspionaj şi contrasabotaj.

Personalul a fost repartizat, după specialitatea dovedită de fiecare, la grupele ce compuneau Secţia de contrainformaţii. De asemenea, au fost despărţite arhivele, cazierele, mobilierul şi localurile.

Informatorii şi fondurile respective pentru contraspionaj au trecut la secţia nou creată. Secţiei de contrasabotaj i-am afectat fonduri proprii pentru angajarea de informatori.

Personalul, nefiind suficient, în special la contrasabotaj, am dat dispoziţii să se angajeze cadre noi şi astfel, cu timpul, s-au format trei agenturi de teren pentru cele trei secţii şi una cu misiuni speciale, cu supravegheri politice, militare, ministere etc.

Secţia de contrainformaţii a rămas să se ocupe cu informaţiile generale, politice, economice, sociale, precum şi cu acţiunea de prevenire a infracţiunilor cu substrat politic.

Am stăruit în permanenţă ca această secţie să se elibereze de misiunile ce aparţineau Siguranţei generale şi

să treacă la cele specifice Serviciului Special de Informaţii.

Pentru aceasta era însă nevoie să se părăsească acţiunile de suprafaţă şi să se meargă în adâncimea problemelor urmărite.

Am căutat să orientez în aşa fel activitatea acestei secţii încât să se ocupe numai de latura externă a acţiunilor ce aveau contingenţă cu cele ale Siguranţei generale. Am întocmit chiar nişte evidenţe ale acestor demarcaţii.

Cum însă o asemenea activitate cerea personalului de conducere calităţi speciale şi puţin fler, acesta era mai mult înclinat către o activitate superficială şi nu năzuia să pătrundă în intimitatea problemelor respective şi a persoanelor ce erau legate de ele.

Deşi ştiam din experienţa mea că aceasta constituie o operă grea şi de durată, totuşi am intervenit în permanenţă ca să deplasez atenţia Secţiei de contrainformaţii către misiunile speciale.

Şi, fiindcă eram convins că nu voi putea realiza intenţiile sus-arătate cu conducătorul de până atunci al secţiei – directorul Georgescu – am hotărât ca reorganizarea secţiei pe noile ei baze şi criterii să se facă de altă persoană – locotenentul colonel Traian Borcescu.

— Florin Becescu – zis Georgescu – făcuse parte ca student din generaţia naţionalistă de la 1922. Marota politică a acestei generaţii era „Masoneria” şi de aceea Georgescu s-a ocupat în special de această problemă. Reuşind să acumuleze un bogat material, a captat cu ajutorul acestuia bunăvoinţa lui Moruzov, care l-a numit director, deşi nu avea studiile corespunzătoare acestei funcţii.

Absolvise opt clase de liceu şi, după cum spunea el, audiase nişte cursuri de psihiatrie la Facultatea de medicină.

Afirma că el a întemeiat Secţia de contrainformaţii.

De fapt, avea oarecare înclinaţie spre organizare, dar era foarte prolix, încâlcit şi se încurca între zeci de creioane, planşe, linii, echere, culori şi alte obiecte de desen, încât în biroul lui credeai că te afli în laboratorul unui inginer care lucra la cine ştie ce importante planuri de construcţie.

Georgescu trasa pe harta României şi chiar a Europei diferite linii şi săgeţi, aşa-zise direcţii informative, dar, când îl întrebai prin cine şi cum s-ar putea realiza aceste planuri măreţe, nu putea să-ţi dea un răspuns cât de cât satisfăcător.

Era tipul semidoctului care ştia din toate câte ceva, dar nimic serios şi complet. Totodată, era fals, ascuns şi ipocrit.

Pierdea ceasuri întregi desfăcând un ceas, un aparat de radio sau un telefon, pretinzând că se pricepe, dar nu mai reuşea să le refacă. De asemenea, se ocupa mult cu fotografia şi avea o mulţime de aparate de diferite tipuri şi dimensiuni.

Nu vorbea nicio limbă străină şi nu avea deprinderea cititului. Colonelul Nicolaid mi l-a prezentat ca un element de valoare şi „factotum-ul serviciului”.

Eram bucuros că am găsit un asemenea element pe care să mă pot sprijini în acţiunea grea ce urma. Dar, curând, am constatat că am de-a face cu un om foarte superficial şi leneş. Cum era şi jucător de cărţi, venea foarte târziu la birou, aşa încât citea buletinul secţiei pe care o conducea după apariţie. Adesea însă nici nu ştia ce conţine şi de aceea eram nevoit să văd eu însumi materialul, în prealabil, pentru a nu lăsa să se strecoare lucruri neverificate şi chiar enormităţi.

Conducea personal un Mercedes-Benz, pe care zicea că l-a cumpărat din Germania, dar pe care, în realitate, îl primise în dar de la Abwehr, drept preţ al colaborării secrete.

Colabora în ascuns cu cpt. Rohorscheid, şeful Secţiei

contrainformaţii al Abwehr-ului din Bucureşti. L-am prins şi l-am pus sub control, hotărând că nu mai are dreptul să facă asemenea legături, care, devenind oficiale şi autorizate de conducerea statului, se efectuau între conducătorii serviciilor, personal, precum şi prin ofiţerii de legătură. Georgescu însă nu a dezarmat. Când Secţia tehnică a fotografiat o ştampilă de pe un document german, Georgescu, aflând prin indiscreţia unui fotograf, a avizat pe Rohorscheid. A urmat un mare scandal între mine şi şeful Abwehr-ului, care a fost lichidat cu mare greutate.

Germanii, văzând că-l bănuiam pe Georgescu, au schimbat pe Rohorscheid cu căpitanul Peterman, dar Georgescu a făcut legătura şi cu acesta, strecurându-i fel de fel de informaţii.

În fine, încurcându-se într-o serie de acte provocatoare şi abuzuri ale subalternilor, pe care le acoperea, prins şi cu grupe de informatori fictive. precum şi cu alte incorectitudini, cu tot sprijinul germanilor, profitând de reorganizare, l-am schimbat şi l-am pus pe linie moartă.

În concluzie, Georgescu era un tip mediocru şi incorect, care s-a străduit totdeauna să joace pe firele mai multor servicii de informaţii, din oportunism şi interese personale.

— Locotenentul colonel Traian Borcescu, fost şef al Biroului de contrainformaţii din Secţia a II-a a Marelui stat major, a funcţionat la S.S.I. ca şef al Secţiei Secretariatului, cu bune rezultate.

Trecut la conducerea Secţiei de contrainformaţii, a făcut multe şi lăudabile eforturi, dar rezultatele nu au fost totuşi pe măsura străduinţelor depuse. Nu avea simţul previziunii şi nici fler. Era foarte muncitor, cuminte şi ascultător, dar, mai târziu, s-a dovedit lipsit de stăpânire de sine; fiind timid din fire, era capabil ca, la prima

ameninţare, să ia orice atitudine, să treacă dintr-o extremă în alta. În diverse împrejurări a dat dovadă şi de lipsă de caracter. După ce a plecat de la S.S.I. a început să umble după felurite combinaţii politice, chiar cu preţul demnităţii sale.

Între funcţionarii civili care au activat la Secţia de contrainformaţii vom remarca pe următorii:

— Nicolae Stănescu, şef al grupei de informaţii generale, licenţiat, bun funcţionar, cu oarecari aptitudini şi relaţii, care-l ajutau în misiunea sa. Avea însă un caracter şovăielnic şi oportunist. Totodată, era în permanenţă nemulţumit de gradul pe care-l avea, fiind dornic să parvină la situaţii pe care, în realitate, nu le merita.

— Silvestru, şef de grupă, titrat, foarte deştept, muncitor şi onest. A servit şi ca rezident extern.

— Albu, şef de agentură pe teren, funcţionar vechi, serios, muncitor şi care îşi cunoştea atribuţiile şi le executa foarte conştiincios.

— Petrovici Grigore, comisar-şef de siguranţă, detaşat la S.S.I., a activat ca şef de agentură împotriva legionarilor, de care a şi fost arestat şi terorizat. Era priceput şi muncitor.

— Victor Ionescu, fost şef de poliţie. În S.S.I. a lucrat ca şef de grupă şi a condus o agentură de teren.

Era însă insuficient pregătit şi fantezist, din care cauză era nevoie ca cineva să-l aducă mereu la realitate, căci credea orice enormitate.

După trecerea în S.S.I. a rămas acelaşi comisar de poliţie fără scrupule şi lipsit total de caracter.

— Constantin Mihalcea, fost chestor de poliţie, a dezvoltat o activitate de suprafaţă, fără să se remarce în mod deosebit. Era veşnic nemulţumit şi dornic de avantaje personale fără ca să aibă vreo îndreptăţire în acest sens.

A funcţionat şi la eşalon. Fiind un element inadaptabil la muncă serioasă, l-am redat poliţiei, unde

spera să aibă avantaje mai mari ca la S.S.I.

— Şefii de echipă Covaci şi Rizescu erau buni pentru activitatea de teren, dar s-au compromis în nişte afaceri incorecte în Basarabia, astfel că am fost nevoit să-i destitui şi să-i trimit în faţa justiţiei.

— Agronomu, şef de grupă, inginer electrotehnic, se ocupa cu problemele minorităţilor. Era un funcţionar serios, priceput şi muncitor, cunoscător al problemelor ce intrau în atribuţiile sale.

5. Secţia de contraspionaj. A fost creată în împrejurările pe care le-am arătat, având ca bază grupa de contraspionaj ce activa în Secţia de contrainformaţii.

Ca mijloace de acţiune dispunea de un număr redus de informatori, precum şi de o agentură de teren specializată în urmăriri de asemenea natură.

Secţia de contraspionaj urma să se servească de rezidenţi contrainformativi, până la recrutarea unora proprii.

În activitatea sa mai era ajutată de centrele informative din zona de frontieră, care-i semnalau unele elemente suspecte, precum şi de Secţia juridică, care îi punea la dispoziţie materialul informativ rezultat din diferite cercetări în materie de spionaj.

Rezultatele activităţii acestei secţii au fost modeste, dar dacă ţinem seama de faptul că se afla la începutul organizării ei, situaţia respectivă este explicabilă.

Cu conducerea am însărcinat pe maiorul Bălteanu, un ofiţer de stat major cult, dar care nu a dat rezultatele la care mă aşteptam.

I-am ţinut un cont deschis pentru angajare de informatori, pe care însă nu l-a consumat.

Avea ca ajutor pe şeful de grupă Butucescu Horia, zis Miu, licenţiat, bun funcţionar şi care făcea eforturi ca să poată avea o activitate cât mai rodnică. El se specializase pe linia contraspionajului maghiar.

6. Secţia de contrasabotaj. A luat naştere din necesitatea de a dezvolta un complex de măsuri de protecţie în fabrici, ateliere, şi în special în industriile ce lucrau în folosul armatei, împotriva actelor de sabotaj.

În acest scop, germanii ne-au pus la dispoziţie textul legii lor în această materie, care a fost îndelung studiat şi s-a adoptat numai ceea ce se putea aplica în ţara noastră.

Acţiunea de prevenire în materie de sabotaj se realiza cu ajutorul activităţii informative desfăşurate în industrie, dublată de o atentă observaţie pentru ca anumite stări de fapt să nu dea naştere la situaţii regretabile.

Pentru organizarea ei am obţinut un număr de 10 – 12 ofiţeri activi, ingineri.

Ţara a fost împărţită în zone de contrasabotaj, toate întreprinderile dintr-o zonă fiind puse sub supravegherea şi controlul a câte unui ofiţer inginer. Acesta observa tot ce era împotriva siguranţei industriei şi semnala comandamentului militar şi conducătorului fabricii, indicând şi măsurile ce trebuiau luate.

Dacă nu era satisfăcut, semnala la serviciu, care intervenea de îndată la departamentul respectiv, după cum era cazul: la Ministerul de Război – pentru fabricile de muniţii, la Ministerul înzestrării Armatei – pentru echipament şi la Ministerul Economiei Naţionale – pentru celelalte industrii.

Natural că ofiţerii ingineri, pe lângă cultura lor specială, au făcut şi un curs practic la Secţia de contrasabotaj.

Serviciul de siguranţă din Valea Prahovei, precum şi cel din Valea Dunării au trecut în subordinele noii Secţii de contrasabotaj, ca zone speciale de protecţie, având ca conducători ofiţeri ingineri special instruiţi.

Ministerul înzestrării Armatei a apreciat foarte mult acest sistem de prevenire a sabotajului şi ne-a pus la

dispoziţie cei mai buni ofiţeri ingineri pe care-i avea, toţi tineri.

Serviciul le-a pus la dispoziţie automobile pentru deplasări în zonă şi o diurnă, în afară de cheltuielile informative, acolo unde era necesar.

Secţia a activat în cele mai bune condiţiuni şi cu rezultate efective. Conducerea acestei secţii am încredinţat-o locotenentului colonel Proca Alexandru, care avea şi titlul de licenţiat în chimie.

De tânăr îşi făcuse studiile la renumita şcoală Teresianum din Viena, astfel că avea o cultură foarte frumoasă.

Vorbea limba franceză suficient, iar limba germană la perfecţie şi era unul din cei mai buni redactori în limba germană din ţară. Totdeauna însoţea pe Antonescu în voiajurile la Hitler şi redacta şi traducea memoriile ce se depuneau acolo.

Fusese mai înainte ajutor de ataşat militar în Germania, cu misiuni informative, şi activase foarte intens, din care cauză germanii se opuneau – la început – ca să lucreze cu el.

Le-am răspuns că Proca nu şi-a făcut decât datoria faţă de ţara lui şi astfel au cedat.

Avea o educaţie foarte frumoasă şi era foarte demn, hotărât şi un om de mare caracter. A muncit mult şi a reuşit ca în scurt timp să organizeze secţia cu toate anexele ei.

A fost secundat în această acţiune de şeful de grupă Rădulescu, un funcţionar foarte dotat şi stăruitor. Acesta a reuşit să înfiinţeze un fişier general pentru toţi marinarii angajaţi la vasele ce circulau pe Dunăre şi care a fost de un real folos.

7. Secţia de legătură cu serviciile străine de informaţii. Colaborarea cu germanii în această perioadă era oficială şi se făcea prin acte scrise între S.S.I. şi

Abwehr-ul din Bucureşti. Problema contrasabotajului şi activitatea organelor respective se trata cu germanii tot prin această secţie. Schimbul de informaţii impunea o birocraţie întreagă cu translatori, maşini de scris, curieri, arhive etc.

S.S.I. a mai colaborat cu Serviciul de informaţii italian, conform ordinelor conducătorului statului.

Toate aceste lucrări şi legături au impus crearea unei secţii speciale.

Ea a fost condusă de locotenentul colonel Constantin Ionescu-Micandru, ofiţer de stat major, care participase şi la întrevederile lui Moruzov cu Canaris, astfel că cunoştea tot istoricul şi evoluţia colaborării informative româno-germane. Acesta era un ofiţer foarte bun, muncitor şi corect, care nu a depăşit niciodată instrucţiunile de colaborare ce le avea. A fost cel mai bun ofiţer de concept dintre toţi cei pe care i-am avut la S.S.I.

Era ajutat de un şef de grupă, Haralamb, care avea mereu pretenţii la grade mai mari, fără însă să justifice cu vreo activitate deosebită aceste pretenţii.

Ca curier diplomatic a încercat să facă contrabandă de blănuri, pentru care motive a fost sancţionat.

8. Secţia juridică. S-a format prin dezvoltarea fostului Birou juridic, din cauza majorării numărului magistraţilor şi a lucrărilor respective.

Secţia avea denumirea oficială de Poliţia judiciară militară.

Serviciului îi convenea această firmă de acoperire a Secţiei juridice, însă magistraţii militari gravitau tot mai mult către autoritatea militară, de care depindeau notările şi avansările lor.

Cu timpul şi alte departamente cvasimilitare, ca Ministerul Economiei Naţionale şi Ministerul înzestrării Armatei, au dat Poliţiei judiciare militare o serie de delegaţii privind controlul întrebuinţării benzinei şi

cauciucurilor, precum şi cercetarea delictelor de sabotaj economic etc.

S-a încercat la un moment dat ca secţia să fie scoasă complet de sub autoritatea S.S.I. şi să fie trecută la dispoziţia Direcţiei justiţiei militare, în care scop în „proiectul de reorganizare a Ministerului de Război” era trecută ca organ încadrat în această direcţie.

Sesizând manevra ce se intenţiona, am ameninţat că voi retrage personalul de pază, agenţii de teren, fondurile de întreţinere şi diurnele magistraţilor şi voi închiria alt local, unde voi constitui o nouă secţie juridică, la care voi mobiliza la serviciu magistraţi civili pentru cercetări, lăsând astfel Ministerului de Război localul şi materialul ce era proprietatea sa.

Aceste măsuri, fiind inconvenabile magistraţilor şi Direcţiei justiţiei militare, care nu dispunea de fonduri afectate în acest scop, i-a determinat să renunţe la măsura proiectată, iar textul respectiv nu a mai apărut după perfectarea şi publicarea legii.

În această formă, cu două denumiri (una acoperită şi una publică) a funcţionat secţia până la sfârşit, îndeplinind delegaţiile date de serviciu, cât şi cele atribuite de cele trei departamente sus-arătate.

Rezultatul cercetărilor era comunicat organelor de la care a emanat delegaţia.

Conducerea secţiei, încă de pe vremea lui Nicolaid, a aparţinut timp de doi ani locotenentului colonel magistrat Velciu Emil. Acesta funcţionase la Serviciul secret şi în timpul lui Moruzov, care însă îl înlăturase pentru motive ce nu se cunoşteau.

La începutul războiului, descoperindu-se afacerea de spionaj Rică Georgescu, pentru încurajarea magistraţilor care au cercetat chestiunea, le-am dat premii, decoraţii şi, mai târziu, am propus avansarea la gradul de colonel şi lui Velciu. Ulterior avansării, colonelul Velciu a început

manevrele cu Direcţia justiţiei militare.

În timpul cercetărilor capilor rebeliunii legionare, care s-au făcut la Secţia juridică, Velciu făcea pe simpatizantul legionar, ceea ce m-a determinat să-i atrag serios atenţia ca să respecte dispoziţia generală pe care am dat-o funcţionarilor şi ofiţerilor din S.S.I. de a se ţine departe de orice influenţă politică.

Mai târziu, din oportunism şi scontând obţinerea anumitor avantaje, colonelul Velciu a început să facă o serie de concesii grupului Ricã Georgescu, astfel că membrii acestuia erau stăpâni în arestul secţiei, unde primeau vizite neautorizate şi jucau cărţi cu familiile lor şi chiar cu magistraţii, în frunte cu Velciu.

Acelaşi colonel Velciu, care le întocmise dosarul şi-i caracterizase – în fapt şi în drept – ca spioni, primind decoraţii, avansări şi recompense băneşti pentru aceasta acţiune, începuse apoi să-i considere „patrioţi” şi „eroi naţionali”.

Fiind informat de toate acestea, precum şi de faptul că, într-o noapte, Velciu şi căpitanul magistrat Camil Bărbulescu s-au dus cu cei din grupul Ricã Georgescu şi familiile acestora la Buftea, unde au petrecut, am luat măsuri pentru prinderea lor în fapt, spre a putea cere rechemarea lui Velciu, care era puternic susţinut de Ministerul de Război, şi deci intervenţia mea trebuia să fie bine motivată.

În adevăr, peste puţin timp am fost avizat că Velciu a mutat din arestul secţiei pe Ricã Georgescu într-o garsonieră deasupra birourilor secţiei. Acolo acesta locuia împreună cu soţia şi nu era păzit.

Descinzând la faţa locului, am constatat aceste fapte, care, împreună cu cele mai sus-arătate, au întemeiat cererea de rechemare a căpitanului Bărbulescu şi a colonelului Velciu.

Acesta a trecut mai târziu ca preşedinte al Curţii

marţiale de la Odesa, deşi eu, pentru toate jocurile politice şi lipsa de caracter şi de ţinută a acestui ofiţer, cerusem scoaterea lui din armată.

Ministerul de Război mi-a dat ca înlocuitor pe colonelul magistrat Radu Ionescu.

Am procedat la remanierea grupului de magistraţi, aducând alţii noi.

La început Radu Ionescu s-a purtat bine, dar cu timpul s-a dedat la o viaţă dezordonată, neglijând lucrările secţiei şi controlul personalului. Mai mult, începuse şi el „jocul cu Rică Georgescu" şi alţii, ceea ce m-a determinat să hotărăsc schimbarea lui. Aceasta nu s-a mai putut însă efectua din cauza armistiţiului.

În schimb, Rică Georgescu a mijlocit, ulterior, numirea lui Radu Ionescu în funcţia de director general al poliţiei.

Din cele de mai sus, precum şi din multe alte constatări, care nu-şi au locul în acest material, rezultă conduita regretabilă a multor magistraţi militari şi neajunsurile pe care le-au cauzat S.S.I., deşi acesta le oferea o serie întreagă de avantaje.

9. Secţia tehnică. A luat naştere din Biroul tehnic, ca urmare a dezvoltării activităţii laboratoarelor de fotografie, chimie şi altele.

Fiind informat că în subsolurile Preşedinţiei Consiliului de Miniştri se găseşte o tipografie demontabilă, am cerut-o secretarului general şi, obţinând-o, am instalat-o la serviciu.

Am angajat tipografi şi am înzestrat-o cu materialul necesar. La această tipografie s-au tipărit apoi imprimatele serviciului, dispensându-ne astfel de o serie întreagă de cheltuieli şi asigurând totodată şi discreţia necesară.

Secţia tehnică a fost condusă de directorul Gheorghe Cristescu, funcţionar vechi, de pe vremea lui Moruzov, şi care făcuse studii şi practică în această specialitate în

străinătate.

10. Secţia de transmisiuni. Nevoile războiului, precum şi instalarea secţiilor S.S.I. în mai multe localuri au impus dezvoltarea reţelei de transmisiuni telefonice şi telegrafice ale serviciului.

Din cauză că în timpul rebeliunii legionare a fost nevoie, într-un moment foarte critic, să se întrerupă absolut toate legăturile telefonice din Capitală, pentru a se putea împiedica astfel orice comunicaţie între blocurile de rezistenţă legionară, Preşedinţia Consiliului de Miniştri a instalat o reţea de aparate teleimprimatoare la toate organele de ordine publică şi S.S.I., pentru ca acestea să poată comunica între ele şi cu Preşedinţia în cazuri similare.

S.S.I. a instalat peste 30 de staţii T.F.F. la rezidenţele din ţară, precum şi la eşalon, pentru ţinerea legăturii cu centrala serviciului.

Mărirea reţelei a impus o asigurare cu noi radiotelegrafişti, recrutaţi din armată sau din şcoala specială ce se înfiinţase la S.S.I.

Pentru aceste motive, Biroul de transmisiuni a fost transformat în secţie, a cărei conducere a avut-o maiorul Luca, un ofiţer foarte bun cunoscător al meseriei lui, muncitor, devotat serviciului şi discret, care a desfăşurat o intensă activitate, cu rezultate apreciabile.

11. Secţia autotracţiune. Creşterea numărului maşinilor mici, al camioanelor şi, implicit, al garajelor, atelierelor şi cadrelor ce le deserveau pe măsura dezvoltării serviciului a determinat crearea unui compartiment special care să se ocupe de organizarea şi dirijarea activităţii necesare în acest domeniu, precum şi de administrarea fondurilor afectate.

Aceasta s-a realizat prin divizarea Biroului administrativ în două organisme, ridicate apoi la rangul de secţii, dintre care una a fost Secţia autotracţiune.

Conducerea acestei secţii am încredinţat-o căpitanului în rezervă Gamulea, recomandat ca specialist în materie, dar am constatat că era specialist în abuzuri, aşa că l-am înlocuit. L-am numit apoi pe locotenentul inginer Luca Bugheanu, care a construit nişte garaje foarte costisitoare.

În fine, am cerut de la Direcţia tracţiune-automobile un ofiţer specialist, care să fie energic, bun administrator şi corect. Mi-a desemnat un maior, care a luat conducerea puţin înainte de armistiţiu.

Secţia autotracţiune oferă cele mai mari posibilităţi de fraude, evaziuni şi abuzuri. Cum şeful serviciului este preocupat de conducerea generală a tuturor lucrărilor, trebuie să aibă aici un om de mare încredere, pricepere şi o deosebită energie şi onestitate.

12. Secţia administrativă. Majorarea numărului secţiilor, localurilor, personalului de serviciu şi materialului, precum şi mărirea volumului lucrărilor de contabilitate, buget, state de plată, control al fondurilor etc. a impus crearea unei secţii care să se ocupe cu întreaga activitate de administraţie.

În acest fel a luat fiinţă Secţia administrativă. Aceasta a fost condusă de locotenentul colonel intendent Diaconescu, un foarte bun ofiţer de administraţie, priceput, muncitor şi exigent în materie de contabilitate, din care cauză nu era deloc simpatizat de funcţionari. El era ajutat de căpitanul în rezervă Dumitraşcu, care îndeplinea funcţia de casier al serviciului şi care s-a achitat cu deosebită grijă şi onestitate de atribuţiile sale.

Critica sistemului

După ce am descris modul cum s-a făcut a doua reorganizare şi motivele de ordin general şi special care au determinat-o, se pune o întrebare logică:

Care era sistemul cel mai bun?

Cel vechi, pe două secţii şi şase birouri, ori cel nou,

pe 12 secţii?

Această reorganizare nu a fost o operă de moment, ci rezultatul unor învăţăminte trase dintr-o experienţă îndelungată, al studierii structurii altor servicii de informaţii şi al analizei dificultăţilor întâmpinate în conducerea S.S.I.

Sistemul de repartiţie pe 12 secţii aducea următoarele dezavantaje:

— Trebuiau mai multe localuri;

— Se angaja mai mult personal de birou şi de conducere;

— Se consuma mai mult material;

— Impunea şefului serviciului mai multă muncă, fiind nevoit să lucreze cu fiecare şef de secţie în parte.

El avea însă următoarele avantaje:

— Asigura uniformitatea elementelor organice ale serviciului;

— Permitea compartimentarea atribuţiilor, lucrărilor şi menţinerea discreţiei;

— Oferea posibilitatea specializării şi controlării personalului;

— Înlesnea crearea noilor compartimente impuse de cerinţele războiului.

În ceea ce priveşte dezavantajele, acestea puteau fi anihilate prin:

— Obţinerea unor localuri de la Ministerul Românizării, care ni le putea oferi în mod gratuit;

— Acoperirea salariilor personalului din birouri şi a cheltuielilor legate de procurarea materialelor necesare din bugetul majorat al războiului, precum şi încadrarea posturilor de conducere cu ofiţeri, deoarece în condiţiile respective există un număr suficient de asemenea cadre;

— Numirea unui al doilea subdirector general, care să preia o parte din sarcinile – sporite acum – ale directorului general, acesta urmând să lucreze cu cei doi

subdirectori şi să cheme la el pe şefii de secţii numai când era nevoie, pentru instrucţiuni sau explicaţii speciale.

Toate aceste considerente m-au determinat să prefer reorganizarea pe 12 secţii.

Natural că această operaţie era impusă de cerinţele războiului, dar şi înlesnită de posibilităţile pe care le oferea.

Pentru vremuri de pace, structura S.S.I. poate fi redusă şi comprimată în câteva direcţii, strict necesare.

Critica sistemului

După ce am descris modul cum s-a făcut a doua reorganizare şi motivele de ordin general şi special care au determinat-o, se pune o întrebare logică:

Care era sistemul cel mai bun?

Cel vechi, pe două secţii şi şase birouri, ori cel nou, pe 12 secţii?

Această reorganizare nu a fost o operă de moment, ci rezultatul unor învăţăminte trase dintr-o experienţă îndelungată, al studierii structurii altor servicii de informaţii şi al analizei dificultăţilor întâmpinate în conducerea S.S.I.

Sistemul de repartiţie pe 12 secţii aducea următoarele dezavantaje:

— Trebuiau mai multe localuri;

— Se angaja mai mult personal de birou şi de conducere;

— Se consuma mai mult material;

— Impunea şefului serviciului mai multă muncă, fiind nevoit să lucreze cu fiecare şef de secţie în parte.

El avea însă următoarele avantaje:

— Asigura uniformitatea elementelor organice ale serviciului;

— Permitea compartimentarea atribuţiilor, lucrărilor şi menţinerea discreţiei;

— Oferea posibilitatea specializării şi controlării

personalului;

— Înlesnea crearea noilor compartimente impuse de cerinţele războiului.

În ceea ce priveşte dezavantajele, acestea puteau fi anihilate prin:

— Obţinerea unor localuri de la Ministerul Românizării, care ni le putea oferi în mod gratuit;

— Acoperirea salariilor personalului din birouri şi a cheltuielilor legate de procurarea materialelor necesare din bugetul majorat al războiului, precum şi încadrarea posturilor de conducere cu ofiţeri, deoarece în condiţiile respective există un număr suficient de asemenea cadre;

— Numirea unui al doilea subdirector general, care să preia o parte din sarcinile – sporite acum – ale directorului general, acesta urmând să lucreze cu cei doi subdirectori şi să cheme la el pe şefii de secţii numai când era nevoie, pentru instrucţiuni sau explicaţii speciale.

Toate aceste considerente m-au determinat să prefer reorganizarea pe 12 secţii.

Natural că această operaţie era impusă de cerinţele războiului, dar şi înlesnită de posibilităţile pe care le oferea.

Pentru vremuri de pace, structura S.S.I. poate fi redusă şi comprimată în câteva direcţii, strict necesare.

Capitolul IX
A TREIA REORGANIZARE A.S.S.I.

Din studiul pe care l-am făcut asupra legii pentru înfiinţarea S.S.I. am văzut insuficienţele şi imperfecţiunile pe care le conţinea.

A doua reorganizare impunea şi lărgirea bazelor juridice pe care trebuia aşezată noua structură a serviciului.

De aceea, noua lege şi regulamentul ei au afectat

atât situaţia judiciară a serviciului cât şi pe cea juridică a personalului.

Pentru a nu lăsa loc la interpretări neconforme cu concepţia legii, cu criteriile ce au stat la baza ei, precum şi cu intenţiile legiuitorului, am întocmit în acelaşi timp şi regulamentul dezvoltator al legii.

Noua lege prevedea că S.S.I. este un serviciu de drept public, însărcinat cu informarea generală a conducerii statului.

De aici rezultă că S.S.I. nu mai era un serviciu organizat în secret de vreun regulament oarecare, ci unul public, încadrat în organizarea statului şi recunoscut în mod oficial.

Misiunea S.S.I. era de asemenea precizată, legea arătând că acest serviciu nu constituia un organ de informaţie personală a cuiva, ci un organ de informare generală a conducerii statului.

În continuare, legea stabilea că S.S.I. funcţiona pe lângă Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Deci, problema dependenţei organice şi administrative era acum bine precizată.

S.S.I. nu mai depindea deci nici din punct de vedere administrativ de Ministerul de Război, astfel că personalul, bugetul şi materialul urmau să fie încadrate în Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

Legea preciza că raporturile cu Ministerul de Război aveau caracter de colaborare şi nu de subordonare şi tot astfel şi cu celelalte departamente şi Marele stat major.

Controlul şi directivele aparţineau tot conducătorului statului, dar S.S.I. trebuia să servească şi Preşedinţia Consiliului de Miniştri, care era un organ „de conducere a statului”. Legea menţinea drepturile suverane ale şefului serviciului în ce privea organizarea serviciului şi cheltuirea fondurilor.

Dreptul de numire, precum şi toate mişcările de

personal erau însă acum îngrădite în cadrul unor dispoziţii regulamentare, de care deciziile şefului serviciului trebuiau să ţină seamă.

Ajutorul şefului serviciului trebuia să fie militar, când şeful serviciului era civil, pentru menţinerea disciplinei şi notarea ofiţerilor. El trebuia să înlocuiască de drept pe şeful serviciului în lipsa acestuia din Capitală, având atribuţia de subdirector general.

Întrebuinţarea şi controlul fondurilor S.S.I. urmau să se facă sub auspiciile unei noi legi C.I.S., mai severă ca cea anterioară. Justificarea întrebuinţării acestor fonduri se făcea către Curtea de Conturi şi apoi către Preşedinţia Consiliului de Miniştri, ca organe de tutelă şi control asupra S.S.I.

Acestea au fost, în linii generale, principiile care au stat la baza noii situaţii juridice a S.S.I.

S.S.I., fiind organ „de drept public" în viaţa de stat, trebuia ca şi funcţionarii să îndeplinească condiţiile cerute personalului oricărui organ de acest fel.

De aceea, regulamentul a prevăzut că, în ce priveşte numirile, să se respecte condiţiile generale din Statutul funcţionalilor publici. Totodată însă, fiind vorba de un serviciu cu misiuni speciale, s-au introdus şi unele condiţii deosebite cerute la numire, titlul putând fi înlocuit, în anumite cazuri, cu aptitudinea şi specialitatea. La drepturile funcţionarilor, în afara celor din Statutul funcţionarilor publici, s-au prevăzut avansările la excepţional pentru actele de bravură şi devotament.

S-au instituit şcoli de perfecţionare şi examene între anumite grade, pentru ca şi cei fără titluri, dar cu aptitudini speciale şi activitate dovedită, să poată avansa până la anumite limite.

Regulamentul a lăsat astfel suficientă elasticitate S.S.I. în promovarea personalului său, mai ales a celui de teren. Pentru funcţionarii ce lucrau în birouri s-au

respectat studiile, vechimea şi activitatea în serviciu prevăzute de statut, dar li s-a dat şi posibilitatea să treacă în ierarhia de teren prin şcoli şi examene.

Tot pentru respectul şi garanţia drepturilor funcţionarilor am instituit Comisia pentru numiri şi înaintări, prevăzută de statutul funcţionarilor publici, compusă din funcţionari superiori, şi al cărei preşedinte era ajutorul şefului serviciului. Această comisie trebuia să dea şefului serviciului avize asupra tuturor mişcărilor de personal.

În acelaşi scop, regulamentul a prevăzut înfiinţarea şi a Comisiei de disciplină, pentru ca funcţionarul să aibă stabilitatea necesară şi să nu mai poată fi eliminat în mod arbitrar din serviciu, ci doar pe baza unei judecăţi obiective, în care avea dreptul să se apere şi să-şi spună şi el cuvântul.

Numărul anilor de vechime necesari pentru obţinerea pensiei a fost coborât de la 35 la 30.

Prin intervenţiile făcute am reuşit să determin Casa Generală de Pensii treacă şi funcţionarii S.S.I. în categoria celor ce erau pensionaţi după 30 de ani de activitate (cum erau, de pildă, cei de la calea ferată), dacă serveau în S.S.I. zece ani consecutiv.

Am considerat că uzura la care este supus organismul funcţionarilor cu atribuţii speciale le dă dreptul la o scutire de cinci ani de serviciu pentru obţinerea pensiei.

Datoriile funcţionarilor, ca şi drepturile lor, au fost şi ele reglementate. În afară de obligaţiile impuse de Statutul funcţionarilor publici, regulamentul a prevăzut păstrarea desăvârşitei discreţii asupra chestiunilor în care lucrau, atât în timpul cât şi după plecarea lor din serviciu.

Conform regulamentului, funcţionarii S.S.I. nu aveau dreptul să facă declaraţii nici în faţa instanţelor judecătoreşti asupra problemelor de serviciu, fără

autorizarea expresă ai şefului serviciului.

Acestea ar fi, în linii generale, principiile care au stat la temelia noii instituţii – de drept – ce a luat naştere prin legea pentru reorganizarea S.S.I. şi regulamentul ei.

Noua ordine de drept a trebuit să se aplice şi în fapt.

A urmat o verificare a personalului prin Comisia de numiri şi stabilirea situaţiei lor în raport cu tabloul de funcţii, grade şi clase, prevăzut de regulament.

S-au făcut unele treceri dintr-o funcţie în alta echivalentă şi au fost scoşi cei inutili şi inactivi.

Pe baza lucrărilor comisiei, s-au întocmit apoi deciziile de încadrare pentru tot personalul S.S.I., al cărui număr ajungea la circa 900.

Legea de reorganizare a S.S.I. şi regulamentul ei aduceau astfel un spor de prestigiu Serviciului Special de Informaţii, dar constituia şi un îndemn spre o activitate mai rodnică pentru funcţionarii săi.

Capitolul X
ACTIVITATEA ŞI ACŢIUNILE MAI IMPORTANTE ÎNTREPRINSE DE SERVICIUL SPECIAL DE INFORMAŢII

1. Activitatea organizatorică şi greutăţile întâmpinate.

După moartea lui Moruzov, Serviciului secret i s-a creat o atmosferă grea şi plină de consecinţe.

Profitând de împrejurările din acel moment şi speculând această umbră a secretului, în dosul căruia se pot face afirmaţiile cele mai fanteziste, presa a declanşat o campanie de destăinuiri asupra persoanelor şi activităţilor legate de numele lui Moruzov.

Cu toată rezerva ce am impus-o personalului serviciului de a nu se amesteca în cercetările justiţiei atâta timp cât nu este chemat şi întrebat, răutatea, intriga şi

răzbunarea şi-au jucat rolul lor detestabil de totdeauna.

Instrucţia şi diferitele comisii de cercetare au interogat şi au confruntat pe toţi cei ce au avut vreo legătură cu el: prieteni, colaboratori, informatori etc.; toţi au apărut apoi în ziare. Au fost deconspiraţi şi rezidenţii externi, ajutorii şi secretarii de ataşaţi militari, care, din această cauză, au trebuit să fie rechemaţi.

Casele conspirative, precum şi sediul serviciului au fost şi ele deconspirate şi percheziţionate. Organele de cercetare au ridicat nenumărate acte şi dosare din arhivele serviciului, pe care le-au ţinut ani de zile, unele devenind publice la judecată.

Ca urmare a acestor operaţii, toată lumea fugea ca de ciumă de Serviciul secret.

Nu găseai un informator, un funcţionar sau un ofiţer mai de seamă, care să vrea să vină la acest serviciu; chiar prietenii te evitau, de frică să nu se spună că sunt colaboratori ai Serviciului secret.

Oricare ar fi fost concluziile trase din „afacerea Moruzov”, eu, ca succesor al lui, am constatat multă dezordine şi am întâmpinat numeroase dificultăţi în opera de refacere la care eram chemat.

Întreaga activitate organizatorică a cerut străduinţe necontenite, ca şi recrutarea şi educarea personalului necesar noilor secţii, provincii sau misiuni.

Grija faţă de opera de prevenire şi informare generală a conducerii statului nu putea să aştepte evoluţia prefacerilor intervenite, ci să o preceadă; serviciul trebuia adaptat necontenit la noile situaţii.

Înzestrarea şi administraţia S.S.I. reţineau o bună parte din preocupările şefului serviciului, deoarece, conform legii C.I.S., orice act trebuia verificat şi aprobat de acesta. Activitatea era însă îngreuiată şi de faptul că personalul era leneş, nărăvit, superficial, de un detectivism ridicol, totodată fiecare considerându-se „cel mai bine

informat”.

Pentru a face faţă necesităţilor muncii în aceste condiţii, a trebuit să caut sprijin în sistemul de colaborare cu celelalte autorităţi puse în slujba ordinii şi siguranţei statului.

2. Acţiunea de colaborare a S.S.I.

Pentru satisfacerea dispoziţiunilor legii privind înfiinţarea Serviciului Special de Informaţii, am stabilit de la început modul de colaborare cu Marele stat major.

Majoritatea informaţiilor Secţiei de informaţii erau militare. Ele erau sintetizate zilnic într-un buletin de informaţii, care se trimitea Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, Ministerului de Război şi Marelui stat major.

Pentru informaţiile de ordin politic, economic, social etc. exista un al doilea buletin, care se trimitea la aceleaşi autorităţi.

Secţia de contrainformaţii întocmea şi ea un buletin zilnic ce era trimis şi Marelui stat major. La rândul său, Marele stat major trimitea S.S.I.-ului buletinul său de informaţii, care era întocmit zilnic de Secţia a II-a.

De multe ori şeful Secţiei a II-a mi-a pus la dispoziţie rapoartele mai interesante ale ataşaţilor militari români din străinătate, pentru a lua cunoştinţă de ele şi a reţine datele ce interesau S.S.I.-ul. Totodată, ataşaţii militari aveau dispoziţii de la Marele stat major să ajute în mod discret activitatea rezidenţilor externi ai S.S.I. Secţia a II-a din Marele stat major ne dădea, de asemenea, un concurs foarte preţios la alegerea şi obţinerea ofiţerilor necesari serviciului.

Tot prin aranjamentul stabilit cu Marele stat major, centrele sale de informaţii de pe frontieră şi birourile statistice trebuiau să colaboreze cu centrele S.S.I., în interesul înlesnirii activităţii informative. Astfel, organele de frontieră ale Marelui stat major facilitau trecerile peste graniţă ale agenţilor noştri. Schimbul de informaţii se

efectua numai între centrale. Aceasta pentru a se putea face la centru verificarea informaţiilor venite pe mai multe căi şi din surse diferite.

Activitatea contrainformativă în cadrul armatei era desfăşurată de Marele stat major, competenţa S.S.I.-ului pe teritoriu în această materie mergând numai până la porţile cazărmilor.

Supravegherea ofiţerilor se făcea doar cu avizul Marelui stat major, căruia trebuia să i se comunice atât motivele care impuneau supravegherea cât şi rezultatele obţinute.

Marele stat major, constatând că cenzura scrisorilor, imprimatelor şi telegramelor interne şi externe în timpul războiului nu funcţionează în condiţii mulţumitoare, a organizat un oficiu central de cenzură în Capitală, cu concursul S.S.I.-ului, sub conducerea locotenentului colonel Rădulescu Gheorghe, care făcea parte din S.S.I.

La acest oficiu au fost mobilizaţi pe loc o serie de intelectuali şi cunoscători de limbi străine din Capitală, care, din citirea scrisorilor, reţineau o serie de informaţii şi constatări interesante, ce serveau la întocmirea unui buletin periodic.

Oficiile de cenzură au fost apoi reorganizate în toată ţara de Marele stat major. Problemele mai importante şi mai dificile se discutau între şeful S.S.I.-ului şi şeful Secţiei a II-a din Marele stat major şi tot astfel se anunţau reciproc evenimentele mai urgente şi importante.

Colaborarea S.S.I.-ului cu Marele stat major s-a desfăşurat în cele mai bune condiţii şi cu rezultate efective pentru ambele părţi.

*

Legătura de colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe a fost creată şi întreţinuta cu multe dificultăţi.

S.S.I.-ul avea nevoie de concursul acestui departament pentru numirea şi camuflarea rezidenţilor

externi în oficiile noastre diplomatice din străinătate.

De asemenea aveam nevoie de sprijinul miniştrilor plenipotenţiari, care trebuiau să-şi dea avizul atunci când erau numiţi rezidenţi externi în oficiile diplomatice pe care le conduceau. Aceştia însă, adesea, opuneau rezistenţă în asemenea situaţii, deoarece nu le convenea prezenţa în reprezentanţele respective a unor cadre ale S.S.I.

De multe ori am fost nevoit să retrag pe unii rezidenţi din cauza animozităţilor ce se creau între aceştia şi miniştrii plenipotenţiari şi să intervin personal pentru ameliorarea raporturilor de colaborare.

În mod normal, miniştrii plenipotenţiari trebuiau să dea şi ei acelaşi concurs ca şi ataşaţii militari rezidenţilor noştri.

Pregătisem chiar un regulament care statornicea raporturile de colaborare între S.S.I. şi Ministerul Afacerilor Externe, care însă nu a convenit acestui departament, astfel că nu a putut intra în vigoare.

Concursul Ministerului Afacerilor Externe mai era necesar S.S.I.-ului şi în organizarea curselor acelor curieri diplomatici care erau agenţi au S.S.I. Şi în această colaborare am avut multe neplăceri.

Câteva abuzuri făcute de agenţii S.S.I.-ului, deşi sever sancţionate, au servit Ministerului Afacerilor Externe drept pretext pentru a refuza colaborarea pe această linie cu S.S.I. Abuzurile frecvente ale personalului propriu nu erau însă sancţionate şi nici aduse la cunoştinţa ministrului afacerilor externe.

A fost nevoie de multe intervenţii personale pe lângă Mihai Antonescu, şeful departamentului, pentru a restabili situaţia.

Cum telegramele rezidenţilor externi ai S.S.I. veneau prin Ministerul Afacerilor Externe, cu semnătura miniştrilor plenipotenţiari respectivi, aceştia cereau deseori să cunoască şi conţinutul lor, ceea ce S.S.I.-ul nu

putea permite.

În consecinţă, apăreau suspiciuni, din cauza cărora unii plenipotenţiari au mers până acolo încât au creat o situaţie insuportabilă rezidenţilor S.S.I., pentru ca aceştia să fie forţaţi să părăsească postul.

Prin relaţiile personale pe care le aveam cu Mihai Antonescu, am obţinut adesea de la Ministerul Afacerilor Externe rapoartele mai importante ale legaţiilor noastre din străinătate, din care luăm note, atât pentru orientarea personală în problemele externe, cât şi pentru a da directivele necesare Secţiei de informaţii.

Dar am avut cu Mihai Antonescu şi foarte multe ciocniri, cauzate de greutăţile pe care personalul Ministerului Afacerilor Externe le făcea S.S.I., şi care au mers până la deconspirarea unora din rezidenţi.

După cum am constatat, multe dintre dificultăţile menţionate erau determinate de faptul că la acest departament domnea şi pe vremea aceea o mentalitate îngustă de castă, personalul diplomatic având convingerea că numai el este capabil şi are dreptul exclusiv de a culege informaţii din străinătate.

Şi atunci, ca şi mai târziu, funcţionarii Ministerului Afacerilor Externe, în frunte cu Gr. Niculescu-Buzeşti, traficau în afară cu informaţiile şi rapoartele ministerului, fapte pe care le-am semnalat adesea, fără a fi însă înţeles. În schimb, aceştia şi-au dublat eforturile pentru a crea noi dificultăţi Serviciului Special de Informaţii.

*

Până la organizarea Oficiului central de cenzură, scrisorile şi telegramele persoanelor urmărite de S.S.I. se obţineau prin colaborare cu Poşta centrală.

De asemenea, prin comandantul militar al Societăţii de telefoane obţineam copii de pe notele de interceptare a convorbirilor telefonice, care erau redactate de personalul însărcinat cu această misiune specială.

Pentru completarea şi sprijinirea activităţii sale contrainformative, S.S.I.-ul a mai colaborat şi cu Ministerul Afacerilor Interne, Direcţia generală a poliţiei, Prefectura poliţiei Capitalei şi Inspectoratul general al jandarmeriei.

Această colaborare a fost de un real folos S.S.I.-ului, mai ales în perioada de reorganizare şi de refacere a cadrelor sale, înlesnindu-i să cunoască evenimentele şi stările de fapt din întreaga ţara.

Legăturile însă nu au fost stabilite decât după plecarea legionarilor de la putere, pentru motive ce se vor vedea mai jos.

Colaborarea se făcea prin schimb de buletine, precum şi prin legături personale atât între şeful serviciului şi şefii acestor autorităţi, cât şi între şeful Secţiei contrainformaţii şi directorii respectivi din aceste instituţii.

Din primele zile ale guvernării sale, Antonescu instituise la Preşedinţia Consiliului de Miniştri un „Consiliu de ordine internă”, la care luau parte: subsecretarul de stat al Ordinii publice de la Interne, directorul general al poliţiei, prefectul poliţiei Capitalei şi un reprezentant al jandarmeriei.

Aici se expuneau fapte mai importante petrecute în ţară, problemele de ordine publică ce se relevau şi informaţiile obţinute. În urma discuţiilor ce se purtau, conducătorul statului dădea dispoziţii cu privire la măsurile ce trebuiau luate şi la modul de realizare a lor.

Cât timp au stat legionarii la putere, şeful S.S.I.-ului nu a fost invitat la aceste consilii, pentru că o colaborare cu ei ar fi fost o imposibilitate morală. După plecarea lor am primit ordin să particip şi eu.

Natural că în aceste consilii nu expuneam decât chestiunile curente. Cele cu caracter mai secret, ca şi problemele mai delicate, le expuneam, în cadrul audientelor personale, conducătorului superior al

serviciului.

*

La Preşedinţia Consiliului de Miniştri se adunau zilnic un mare număr de buletine şi rapoarte informative provenind de la Ministerele Afacerilor Interne, Externe, Război, Justiţie (constatările parchetelor), Marele stat major, Siguranţa, Prefectura poliţiei, Inspectoratul general al jandarmeriei, Direcţia justiţiei militare şi Direcţia închisorilor, Serviciul Special de Informaţii şi altele.

Prin contactul pe care îl aveam personal cu secretarul general al Preşedinţiei, precum şi cu şeful Cabinetului militar, constatam că acest material imens nu putea fi citit şi utilizat de organele de conducere ale statului, mai ales că, de multe ori, rapoartele expuneau versiuni contradictorii chiar asupra aceluiaşi fapt. Totodată, în discuţiile cu Antonescu stabileam că nu cunoştea unele fapte importante trecute în buletinele sau rapoartele speciale ale S.S.I.-ului.

Aceasta m-a determinat să-i propun înfiinţarea unui serviciu de centralizare a informaţiilor la Preşedinţia Consiliului de Miniştri, iar el m-a autorizat să-l şi organizez de urgenţă, ceea ce am şi făcut.

Acest serviciu se compunea din două birouri, unul pentru informaţii militare şi altul pentru cele civile.

El făcea o operă de centralizare dar şi de interverificare a informaţiilor şi, reţinând materialul cel mai bun, mai verificat şi mai interesant, întocmea un buletin general informativ zilnic pentru conducătorul statului şi vicepreşedintele Consiliului de Miniştri.

Rapoartele mai interesante se studiau aparte şi erau prezentate cu un referat rezumativ.

Pe aceste buletine şi referate se puneau rezoluţii, care apoi erau executate tot de Serviciul de centralizare, de unde plecau ordinele scrise la autorităţile de resort. Materialul neverificat era trimis spre verificare autorităţii

de unde emana sau altui serviciu similar.

Importanţa Serviciului de centralizare a fost recunoscută de la început, conducerea lui fiind încredinţată unui general de stat major iar cadrele sale, selecţionate dintre funcţionarii superiori de siguranţă şi ofiţerii superiori de stat major, toţi cunoscători ai problemelor informative.

Cu timpul şi la S.S.I., prin sistemul de colaborare pe care l-am expus, se aduna un important număr de buletine, rapoarte şi note informative de la alte servicii. Pentru centralizarea, studierea şi sistematizarea acestui material, precum şi pentru economisirea timpului am fost nevoit să înfiinţez la cabinetul meu un mic secretariat, după modelul Serviciului de centralizare a informaţiilor.

Toată această activitate de colaborare reţinea o bună parte din preocupările şefului serviciului şi-l obliga la multe deplasări, conferinţe şi luări de contact cu şefii instituţiilor respective. Dar ea aducea şi o reală contribuţie.

3. Acţiuni întreprinse de Serviciul Special de Informaţii împotriva mişcării legionare.

Aceste acţiuni au constituit cel mai important capitol din activitatea contrainformativă a S.S.I.-ului prin proporţiile şi consecinţele lor politice.

Am arătat într-un capitol anterior motivele speciale care au determinat conducerea statului să dea în sarcina acestui serviciu urmărirea problemei legionare.

Vom adăuga aici că, prin legăturile ei externe şi organizarea internă, mişcarea legionară se desemna ca o vastă conspiraţie, ce tindea la acapararea completă a puterii şi instituirea statului totalitar legionar.

În expunerea ce urmează mă voi referi atât la activitatea informativă a S.S.I. cât şi la unele fapte politice, a căror menţionare este absolut necesară, pentru o mai bună înţelegere a situaţiilor ce s-au succedat.

Mă voi limita la strictul necesar.

Psihoza legionară cuprinsese pe mulţi, din motive diverse: oportunism, laşitate, naivitate etc. Şi găsise simpatizanţi chiar şi în armată.

Masacrul de la Jilava, asasinarea lui Madgearu, şi în special a lui Nicolae Iorga, i-au adus însă pe mulţi dintre ei la trista realitate. Moartea lui Iorga, această mândrie a culturii româneşti, profesor la zeci de generaţii de ofiţeri la Şcoala de război, a despărţit pe legionari pentru totdeauna de opinia publică cinstită din ţară şi le-a înstrăinat orice simpatii în armată.

În dimineaţa zilei de 28 noiembrie, deci a doua zi după masacrul de la Jilava, mi se telefonează de la casa lui Mihail Ghelmegeanu că acolo au venit opt legionari ca să-l ridice pentru a-l duce să „dea o declaraţie”. În această situaţie, trimit imediat pe ofiţerul de serviciu cu singurul agent pe care-l aveam la îndemână, dar aceştia nu pot rezista violenţei legionare. Au însă prudenţa să-i urmărească, stabilind astfel că l-au dus pe Ghelmegeanu la Prefectura poliţiei.

Avizez imediat pe Roşianu, care îmi adaugă că, probabil, pentru aceleaşi motive a fost căutat dis-de-dimineaţă la telefon de soţia lui Argetoianu. Însoţit de un locotenent şi un agent, Roşianu se duce imediat la Prefectura poliţiei Capitalei unde, în cabinetul lui Zăvoianu, „un tribunal legionar” îi judeca pe Tătărăscu, Argetoianu, Mirto, Ghelmegeanu, generalul Nae Marinescu, Ralea şi alţii, care erau de faţă.

Dând dovadă de un mare curaj, Roşianu reuşeşte să-l intimideze pe Zăvoianu şi pe legionari, ameninţându-i că aduce regimentul de jandarmi pedeştri. Ridică pe foştii miniştri şi-i pune în siguranţă în cabinetul său de la Ministerul Afacerilor Interne. Planul lui Zăvoianu era ca, după judecată, să-i scoată prin spatele Prefecturii poliţiei şi să-i ducă în pădurea de la Băneasa, unde să fie asasinaţi.

Noaptea, alţi doi legionari, Stoia şi Socariciu, dintre care unul era şef de cabinet al generalului Petrovicescu, ministrul de interne, încearcă să forţeze uşa cabinetului lui Roşianu şi să-i împuşte pe cei ce dormeau acolo. Garda se opune însă şi nu reuşesc să-şi desăvârşească planul.

Întregul complex de fapte îmi dovedea că ele făceau parte dintr-un plan mai vast, prin care se urmărea suprimarea tuturor acelora consideraţi că stau în calea constituirii statului totalitar legionar. În acelaşi timp ele demonstrau însă că este necesar să se treacă într-un timp cât mai scurt la o ofensivă viguroasă informativă.

În consecinţă, l-am luat pe comisarul Grigore Petrovici de la Siguranţa generală, bun cunoscător al mişcării legionare, şi am organizat cu el un mic grup de informatori şi o agentură de teren. De asemenea, am stimulat pe câţiva prieteni evrei să-mi semnaleze cu date absolut exacte orice violenţă legionară împotriva evreilor, spre a putea informa Preşedinţia Consiliului de Miniştri.

În tot cursul lunii decembrie 1940, samavolniciile legionare au continuat prin percheziţii, ridicări de obiecte şi persoane, ocuparea magazinelor, maltratarea evreilor, ale căror cadavre erau găsite prin pădurile de la marginea Capitalei. Paralel însă s-a intensificat şi goana după arme.

Informaţiile S.S.I. arătau că magazinele de arme au fost jefuite. De asemenea, armele depuse la poliţie şi posturile de jandarmi, în urma ridicării permiselor de port-armă, au fost luate de legionari.

Armamentul poliţiei şi jandarmeriei din Basarabia şi Bucovina, depus la Siguranţa generală după evacuare, intrase şi el în posesia poliţiei legionare. Siguranţa generală, deşi avea surplusuri de armament, a mai comandat 1.200 pistoale în străinătate, din care 800 au fost date Corpului legionar „Răzleţi”. Când a fost ridicată această comandă de către comisarul de siguranţă Burghiu, un grup din poliţia legionară a venit la vamă să-l forţeze să

le cedeze toată comanda, fapt pe care el cu multă greutate l-a putut înlătura.

Altă comandă de puşti automate fusese făcută de legionari în Germania. Armele sosiseră clandestin, dar nu veniseră încă cartuşele. Planul deci se contura mai clar şi instrumentele de execuţie se adunau zi de zi.

În Consiliile de ordine internă, la care eu încă nu participam, Antonescu repeta în permanenţă informaţiile de la S.S.I. şi cerea anchete şi măsuri. De fiecare dată i se răspundea însă că asemenea informaţii provin de la masoni, iar Petrovicescu afirma că toate anchetele sunt în curs.

Din această cauză, anchetele trec la S.S.I. şi sunt însărcinat să cercetez o reclamaţie a Oficiului de vânzare a hârtiei, în care se arăta că un evreu, proprietar al acţiunilor fabricii Zărneşti, a fost forţat să semneze cedarea acţiunilor în favoarea unor legionari, sub ameninţarea revolverelor.

Raportul de anchetă, confirmând faptele, dă naştere la o discuţie violentă între Antonescu şi Horia Sima. Acesta din urmă mă cheamă la Preşedinţie şi-mi ţine un discurs despre tăria şi durata statului legionar, ameninţându-mă, în încheiere, că voi suferi consecinţe dacă voi continua a informa pe Antonescu cu date împotriva mişcării legionare.

În preajma Anului nou 1940/1941, S.S.I. primeşte o serie de informaţii deosebite, care arătau că legionarii pregătesc „răfuiala cea mare" pentru noaptea de revelion, din care vor să facă o adevărată noapte a Sfântului Bartolomeu şi că, în acest scop, poliţia legionară a întocmit o listă de democraţi proscrişi în Capitală şi peste 20.000 în întreaga ţară. Antonescu nu era în Capitală şi nu aveam legătură urgentă cu el.

În timp ce verificam aceste date prin unele legături personale, se prezintă la mine colonelul Rodler, şeful Abwehr-ului. Acesta îmi spune că el e austriac, nu german,

că interesul lui este ca în România să fie linişte şi că orice act de anarhie angajează şi răspunderea lui faţă de Canaris, care i-a făcut aspre reproşuri pentru lipsa de prevedere care a contribuit la moartea lui Moruzov. Şi, în fine, îmi spune că el lucrează de 35 de ani în Serviciul de informaţii şi că nu este politician ca cei de la Gestapo, care au legături cu legionarii. Apoi, în încheiere, afirmă următoarele: „am informaţii precise că legionarii pregătesc lucruri mai grave de Anul nou şi de aceea am venit să te previn ca să iei măsuri”.

Colonelul Rodler cerea, natural, o deosebită discreţie asupra mărturisirilor făcute. În faţa acestei confirmări avizez pe Roşianu de cele ce se pregăteau şi acesta dă o circulară foarte drastică la toate prefecturile, poliţiile şi jandarmeriile din ţară şi din Capitală, în care le face responsabile de orice act de anarhie ce s-ar petrece pe teritoriul pus sub competenţa lor.

În Capitală, S.S.I.-ul ia o serie de măsuri de precauţie pentru orice eventualitate.

Planul legionar este astfel cunoscut. Horia Sima află şi face scandal lui Roşianu, cerându-i să revoce circulara care vorbea de „elemente iresponsabile, care intenţionează să provoace tulburări şi să se dedea la acte de violenţă”. Roşianu refuză şi atunci Sima dă el o altă circulară menită să o revoce pe cea anterioară. Efectul urmărit însă se produsese.

După venirea lui Antonescu în Capitală, Horia Sima îl reclamă pe Roşianu.

Acesta se justifică invocând informaţiile primite de la mine.

Sunt chemat la Antonescu, căruia îi fac o largă expunere asupra planurilor legionare, a înarmării lor, a intenţiilor urmărite cu prilejul Anului nou şi a relatărilor sursei germane.

Antonescu rămâne impresionat de argumentele mele,

dar spune: „Nu e vremea, îi susţin încă germanii, continuă şi urmăreşte-i cu atenţie şi ţine-mă la curent cu toate constatările”.

În această conjunctură, intrăm în ianuarie 1941.

Ghica şi Maimucă, care conduceau Siguranţa generală, caută să paralizeze activitatea informativă a S.S.I., din cauza căreia aveau dese neplăceri în Consiliul de ordine publică şi erau stingheriţi în operaţiile lor suspecte.

În acest scop, printre altele, arestează agenţii de pază de la locuinţa mea şi-i terorizează să spună ce legionari mă vizitează. Apoi, arestează pe comisarul Grigore Petrovici, asupra căruia fac presiuni să le spună informatorii pe care îi are în mişcarea legionară. Acesta răspunde că nu are şi că, dacă ar avea, nu i-ar spune pentru a nu face o trădare profesională. Este predat poliţiei legionare, care continuă ameninţările în acelaşi scop.

După trei zile şi în urma ordinelor drastice ale lui Antonescu, este eliberat.

Raportul meu asupra acestor operaţii, citit de Antonescu în Consiliul de ordine publică, declanşează furtuna, căci el era dublat de un raport secret care conţinea o serie de constatări interesante făcute asupra stării de spirit agresive din poliţia legionară.

Tot în acest timp se produce atentatul supusului grec Sarandos împotriva maiorului german Döhring, alt prilej de nemulţumire împotriva ministrului afacerilor interne, care nici nu anunţase pe Antonescu despre cele întâmplate.

Hitler, informat de tensiunea dintre Antonescu şi Horia Sima, îi invită pe amândoi la Berlin, ca să-i împace. Horia Sima pretextează însă că este bolnav şi nu se duce.

Antonescu trage concluzia din aceasta că Horia Sima vrea să-şi pună planurile în aplicare în lipsa lui din ţară.

Ca urmare, în dimineaţa plecării mă cheamă la

Preşedinţie şi-mi cere să-i raportez ultimele informaţii. După ce mă ascultă, îmi dă dispoziţii să urmăresc foarte atent mişcările legionarilor şi să avizez pe Mihai Antonescu, căruia îi lăsase instrucţiuni cu privire la modul cum trebuie să procedeze în cazul când legionarii ar trece la realizarea intenţiilor lor.

Pe aeroport dă noi instrucţiuni lui Mihai Antonescu, arătându-ne pe Pantazi şi pe mine. La urcarea în avion îmi repetă ordinele date, adăugând că i-a spus lui Horia Sima că va sta la Berlin 3 – 4 zile, dar că a doua zi, la 11 dimineaţa, va fi înapoi.

În absenţa lui constat o mare febrilitate în rândurile legionarilor, iar a doua zi remarc surpriza pe care le-a provocat-o întoarcerea sa neaşteptată.

Noile informaţii ale S.S.I.-ului asupra continuării înarmării legionarilor, a violenţelor la care se dedau, a listelor pe care le întocmeau cu persoanele ce îi incomodau sunt primite de Antonescu cu mai mare interes. Constatând că acesta devenise mai ferm în instrucţiunile sale, am tras concluzia că primise un spor de încredere de la Hitler, unde Horia Sima fusese probabil „lucrat”.

Între 15 şi 20 ianuarie au loc mai multe întruniri legionare, urmate de consfătuiri intime între Horia Sima şi comandanţii legionari. La Casa spărgătorilor de fronturi din spatele Cişmigiului se ţine întrunirea şefilor de cuiburi.

Primesc informaţii că aici s-a manifestat o stare de spirit foarte înflăcărată şi ameninţătoare împotriva conducătorului statului, care a fost chiar atacat violent în cuvântările ţinute.

Ultimul vorbitor, Nicolae Pătraşcu, secretarul general al mişcării legionare, îşi încheie cuvântarea astfel: „Se laudă Antonescu cu armata lui? Avem şi noi armata noastră. Avem 360.000 de arme şi revolvere, cu care îi vom răspunde la orice provocare”. Toţi participanţii manifestează zgomotos, scoţând revolverele.

Iau măsuri de verificare şi informaţia se confirmă şi din altă sursă. Cu raportul mă duc la Antonescu în ziua de 21 ianuarie, la amiază, şi i-l citesc. Acesta pare neîncrezător în posibilitatea unei acţiuni legionare, găsind că aceştia au prea mare îndrăzneală. Reamintesc atunci toate informaţiile anterioare şi toate pregătirile care mă îndreptăţesc să afirm că ne găsim în perioada de pregătire a unei lovituri de forţă, care nu va întârzia prea mult. Cum legionarii nu sunt încă gata şi aşteaptă noi arme şi muniţii din Germania, sunt de părere să trecem la măsuri efective de prevenire, spre a nu fi surprinşi. Constatând că eforturile mele de a-l determina să ia o atitudine decisivă sunt privite încă cu rezervă, sfârşesc prin a spune: „De altfel, am informaţii că vă vor împuşca într-un consiliu de miniştri”.

„Asta chiar nu o cred, răspunde Antonescu. Totuşi, continuă informaţiile şi verificările, în care timp eu voi aviza”.

Mă duc la sediul serviciului, unde agenţii de pază îmi spun să mă întorc la Preşedinţie, deoarece sunt din nou chemat. Antonescu îmi cere să repet toate informaţiile pe care i le-am dat anterior şi sfârşeşte spunând:

„Ai avut dreptate, toate sunt exacte. Un legionar de marcă, dintre puţinii cuminţi, a fost între timp la mine şi m-a prevenit de intenţiile lor. Voi trece la măsuri. Am chemat pe generalul Petrovicescu să-i cer demisia. Voi numi pe generalul Dumitru Popescu, comandantul militar al Capitalei, ca ministru al afacerilor interne. Cum legionarii vor reacţiona, dumneata ia imediat măsuri de siguranţă şi la Preşedinţie, şi la S.S.I., căci ştiu că te vor viza. Continuă a mă informa de tot ce se va petrece”.

Am adus la Preşedinţia Consiliului de Miniştri un ofiţer cu 60 de plutonieri de jandarmi, iar la S.S.I. am dat dispoziţii ca ofiţerii să rămână toţi la serviciu şi să întocmească un plan de apărare cu armele şi grenadele pe

care le aveam.

Generalul Petrovicescu, după ce a dat în primire Ministerul Afacerilor Interne, a avizat pe Horia Sima şi pe Ghica, cu care s-a întâlnit la Casa spărgătorilor de fronturi, unde au redactat un manifest în care şeful S.S.I.-ului era învinovăţit de debarcarea generalului erou Petrovicescu şi era caracterizat astfel: „Omul lui Armand Călinescu, vândut evreilor şi masonilor, asasinul maiorului Döhring, din ordinul evreilor şi al masonilor”.

Acest text a figurat în toate manifestele redactate cu ocazia rebeliunii, precum şi în cuvântările ţinute la 220 de întruniri şi la staţia de radio în cursul celor patru zile cât a fost ocupată de legionari.

Totodată este chemat Groza, comandantul Corpului muncitoresc legionar, cu care se organizează o manifestaţie la statuia lui Mihai Viteazu, unde se ţin cuvântări ameninţătoare şi se împrăştie manifeste.

Horia Sima dispare din acel moment şi intră în clandestinitate.

Acţiunea deci începuse şi ea impunea noi măsuri. Cum lucrasem ani de zile în Ministerul Afacerilor Interne ca director al Poliţiei de siguranţă şi apoi ca director al personalului, cunoşteam foarte bine întreg mecanismul acestui departament.

Raportând situaţia creată prin manifestaţia de la Mihai Viteazu şi prevăzând ce va urma, i-am spus lui Antonescu că numai schimbarea ministrului de interne nu e suficientă şi că trebuie schimbaţi toţi prefecţii şi înlocuiţi cu militari.

Părerea mea, susţinută şi de generalul Vasiliu, inspector general al jandarmeriei, este admisă. Şeful Marelui stat major primeşte dispoziţii să dea telegrame cifrate tuturor comandamentelor de garnizoană să ia conducerea prefecturilor de judeţe şi să schimbe toată administraţia legionară din ţară.

Faptul îndârjeşte şi mai mult pe legionari, care încep să organizeze blocuri de rezistenţă, după care ocupă staţia de radio, staţia de la Bod, Prefectura poliţiei, Siguranţa generală, cazarma gardienilor publici şi alte localuri şi case particulare, în special în jurul Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

S.S.I.-ul era singurul organ de stat care trebuia să informeze Preşedinţia Consiliului de Miniştri cu privire la toate operaţiile legionarilor. Agenţii S.S.I.-ului, trimişi în cartierele sensibile ale Capitalei, raportau pregătirile şi deplasările grupelor de rezistenţă. În această operaţie am întrebuinţat şi ofiţeri.

Dar S.S.I.-ul mai avea şi misiunea de a stabili ce atitudine iau germanii. În acest fel a constatat că divizia blindată germană de la Târgovişte a fost adusă la marginea Capitalei.

Avizând pe Antonescu, acesta cheamă la el pe generalul Hansen, şeful Misiunii militare germane, şi-i cere explicaţii asupra deplasării respective.

Hansen răspunde că, întrucât se prevăd tulburări şi nu se ştie ce se va întâmpla, a adus divizia blindată pentru siguranţa trupelor germane şi paza liniilor de comunicaţie, la nevoie.

Întrebat care va fi atitudinea trupelor germane în caz că conducerea statului va fi nevoită să ia măsuri militare împotriva legionarilor, Hansen răspunde evaziv că a raportat situaţia la Berlin şi aşteaptă instrucţiuni.

Sondând pe colonelul Rodler, rămân cu impresia că Serviciul de informaţii german este pentru menţinerea ordinii în această parte a Europei, indiferent de consideraţiile politice.

Situaţia se agrava însă din cauza atitudinii nehotărâte a Misiunii militare germane şi a îndârjirii legionare.

La acestea se adăuga un motiv mai serios de

îngrijorare: în Capitală nu erau trupe suficiente, iar trenurile nu circulau.

În faţa acestei situaţii, în conferinţele de la Preşedinţie se hotărăşte să câştigăm timp prin purtarea unor tratative cu legionarii, până la sosirea trupelor, care veneau pe jos. În acelaşi timp Antonescu telegrafiază la Berlin, cerând să se precizeze atitudinea trupelor germane din România.

În timpul tratativelor lui Antonescu cu senatorii legionari, S.S.I. identifică toate localurile ocupate de legionari şi le plasează pe harta Capitalei.

Legionarii din cazarma gardienilor publici atacă cu focuri de armă spatele Preşedinţiei Consiliului de Miniştri.

Antonescu dă ordine să fie somaţi să se predea, dar aceştia nu consimt. După câteva rafale de mitraliere, cedează totuşi şi sunt arestaţi şi duşi în cazarma Malmaison. În urma trierii lor se constată că, în afară de legionari, erau adunate cu forţa şi o serie de elemente de la periferiile Capitalei.

Între timp au sosit trupele în Bucureşti şi tratativele s-au întrerupt. Antonescu îmi spune: „Acţiunea informativă s-a terminat, acum începe represiunea”.

Scoate harta cu blocurile legionare, întocmeşte cu militarii planul de atac şi face repartizarea trupelor.

În timpul luptelor, în Piaţa Victoriei un soldat este stropit cu benzină de legionari şi i se dă foc. Faptul fiind comunicat trupelor, le îndârjeşte în acţiunea lor. Blocurile sunt succesiv lichidate.

În acest timp, la Berlin aveau loc discuţii asupra atitudinii pe care trebuia să o ia trupele germane din România.

Partidul Naţional Socialist susţinea că Germania nu poate conta în România decât pe legionari, care au un program şi o ideologie identică cu a sa şi, ca urmare, că ei trebuie să fie sprijiniţi. Militarii însă, în frunte cu Keitel,

susţineau că interesele strategice, politice şi economice ale Germaniei în România cer ca armata germană să fie alături de armata română şi, ca atare, că trebuie sprijinit Antonescu. Importanţa teritoriului român iese şi cu această ocazie în evidenţă.

Hitler adoptă părerea militarilor şi ordonă generalului Hansen să stea la dispoziţia generalului Antonescu.

Hansen primeşte la hotelul Ambasador – în zorii zilei – pe trei delegaţi trimişi de Horia Sima să-i ceară ajutor contra lui Antonescu. În cursul discuţiilor, Hansen le spune că a primit dispoziţii să stea la ordinele generalului Antonescu şi îi sfătuieşte să renunţe la acţiunea lor, căci la ora 8 dimineaţa el se va prezenta la Antonescu, iar dacă acesta îi va cere să tragă în legionari, va fi nevoit să execute ordinul respectiv. Horia Sima, văzând situaţia pierdută, lansează un manifest prin care cere legionarilor să revină la ordine.

Rebeliunea s-a soldat cu 400 de victime de o parte şi de alta.

În timpul rebeliunii au fost arestaţi mulţi legionari.

O bună parte din comandanţi şi-au pus însă la adăpost persoana lor şi au fugit, lăsând în mâinile autorităţilor numai pe cei ce le executaseră dispoziţiile.

Datorită legăturilor pe care le aveau cu germanii aflaţi în ţară, au găsit adăpost la unii din ei. Germanii i-au organizat în grupuri şi i-au transportat în vagoane plumbuite peste frontieră, sub menţiunea „material de război”. Vagoanele au fost bine păzite, pentru ca nimeni să nu poată stabili prezenţa legionarilor în ele. Alţii au plecat îmbrăcaţi în uniforme germane, cu trenurile de permisionari.

Horia Sima a stat câtva timp ascuns la germani, după care a trecut în Bulgaria, îmbrăcat în uniformă militară germană. La Sofia a primit de la ministrul Germaniei un

„Ausweiss” cu care a plecat, prin Iugoslavia, în Germania. Cercetările informative ale S.S.I. au stabilit că Neubacher, ministrul plenipotenţiar german însărcinat cu tratativele economice în România, a înlesnit plecarea lui Horia Sima în Bulgaria şi că, probabil, tot el îl ţinuse ascuns după rebeliune.

Între 25 ianuarie şi 1 iunie 1941 a urmat o perioadă de cercetări.

Cum S.S.I. era singurul organ de stat care cunoştea şi urmărise tot timpul pregătirea rebeliunii, trebuia să servească autorităţilor judiciare documentările necesare. În afară de aceasta, S.S.I. era obligat să facă o serie de cercetări informative, spre a verifica datele pe care le avea şi a aduna materialul necesar unui cunoaşteri şi urmăriri mai profunde a problemei legionare.

După indicaţiile S.S.I. s-au făcut nenumărate percheziţii la care au asistat şi delegaţi ai săi, care s-au soldat cu rezultate interesante. Astfel, la Siguranţa generală s-au găsit actele prin care s-au perfectat unele comenzi de arme în Germania şi dovezi referitoare la înstrăinarea armamentului poliţiei, siguranţei şi jandarmeriei din Basarabia şi chiar a armamentului Siguranţei generale.

La sediile poliţiei legionare s-au găsit importante cantităţi de arme şi muniţii, precum şi un bogat material documentar cu privire la samavolniciile legionare şi activitatea de înarmare.

În sediile ajutorului legionar erau imense depozite de alimente şi obiecte furate de prin case particulare şi magazine.

În casa locuită de Horia Sima nu s-a găsit nicio carte, niciun ziar, nicio urmă de viaţă intelectuală, ci doar un carnet cu câteva însemnări personale.

Din toate aceste percheziţii s-a adunat un bogat material, care a servit apoi organelor de anchetă. Din el

rezulta că toate datele pe care S.S.I. le avusese în legătură cu acţiunile violente, înarmarea şi pregătirea rebeliunii erau reale.

Cercetarea capilor principali ai rebeliunii a fost făcută chiar de Secţia juridică a S.S.I., de o serie de magistraţi mobilizaţi în acest scop.

A urmat procesul, în care S.S.I. şi şeful lui s-au bucurat de o atenţie specială din partea celor judecaţi.

S.S.I. s-a mai ocupat şi cu identificarea celor ce au organizat şi executat masacrele de la Jilava, dând indicaţiile necesare organelor judiciare care au desăvârşit ancheta.

De asemenea, S.S.I. a identificat pe cale informativă pe asasinii lui Iorga şi Madgearu, care fugiseră în Germania. Cu această ocazie s-a stabilit că profesorul Tasse din Ploieşti, care luase parte la răpirea lui Iorga de la Sinaia, precum şi la judecarea şi împuşcarea lui la Strejnic, obţinuse de la Siguranţa generală un număr de revolvere, din care unele au servit, desigur, la executarea asasinatului.

În timpul rebeliunii, Ghica şi Maimucă au activat continuu în favoarea legionarilor şi nu au părăsit localul Siguranţei generale decât atunci când au văzut situaţia pierdută. La această instituţie, ca şi la toate poliţiile din ţară, nu se mai găsea niciun dosar sau fişier privind mişcarea legionară, căci totul fusese distrus.

Singur S.S.I. avea dosarele intacte. Pe de altă parte, perioada de guvernare legionară a produs o totală dezorganizare în serviciile Poliţiei de siguranţă. Personalul de carieră fusese îndepărtat şi înlocuit cu poliţia legionară. Refacerea cadrelor cerea vreme. Pentru aceste consideraţii, precum şi pentru urmărirea laturii externe a problemei legionare, ea a fost lăsată încă multă vreme în sarcina S.S.I.

Intervenţiile mele la Antonescu în care arătam că

problema legionară nu trebuie să intre în competenţa Serviciului Special de Informaţii, care s-a ocupat de ea numai pentru ca devenise o conspiraţie periculoasă existenţei statului, nu au fost luate în consideraţie.

Trecând la identificarea legionarilor plecaţi în Germania, S.S.I. a reuşit să stabilească numele a 30 de inşi. La această operaţie a fost ajutat şi de Abwehr. Legionarii trăiau în lagăre sau grupuri de case înconjurate cu garduri de sârmă ghimpată.

Erau sub paza aceluiaşi colonel Geissler de la Gestapo, care însă le făcea fel de fel de liberalităţi, astfel că trebuia să ne informăm dacă unii din ei nu vin în ţară cu intenţia de a comite atentate. Lagărele principale erau la Rostok, lângă Hamburg şi Buchenvald. Unii lucrau în fabrici, alţii în atelierele din lagăre.

În noaptea de 24 decembrie 1942, Killinger anunţă pe Mihai Antonescu că Horia Sima a dispărut din lagărul unde se afla, fără nicio urmă, şi că s-au luat măsuri să fie arestat. Adaugă că guvernul german regretă faptul şi previne guvernul român pentru eventuale măsuri de prevedere.

După protestul de rigoare, Mihai Antonescu convoacă pe şefii serviciilor de ordine publică şi S.S.I.

Se întocmeşte apoi un plan de măsuri, între care arestare şi internarea în lagăr a 2000 de legionari.

A doua zi, generalul Antonescu, fiind informat de toate acestea, cheamă pe Killinger şi ameninţă cu ieşirea din Axă dacă Sima nu e arestat.

Nu trec decât trei zile şi Killinger anunţă că Sima a fost găsit şi arestat la Roma, de unde a fost readus cu un avion la Berlin, unde se face ancheta.

Natural că S.S.I. trebuia să se informeze cu privire la împrejurările în care s-au petrecut faptele, şi astfel a stabilit că Sima pleca la Berlin când voia, cu autorizaţia colonelului Geissler, şi că, profitând de această situaţie, a

luat paşaportul unui legionar care semăna la figură cu el, l-a vizat la legaţia italiană din Berlin şi, prin Brenero, a plecat la Roma, la „camaradul Găzdaru”.

Geissler, văzând că trece vremea şi Sima nu se mai întoarce în lagăr de la Berlin, este nevoit să raporteze. Protestul guvernului român fiind adus la cunoştinţa lui Hitler, acesta spune: „Ori Sima, ori capul lui Geissler”.

Geissler ameninţă atunci pe legionarii din lagăr că, dacă în câteva ore nu spun unde se află Horia Sima, îi împuşcă pe toţi. Văzând că lucrurile iau o întorsătură gravă, Stoicănescu, căruia Sima îi lăsase adresa unde se duce, îl divulgă, şi astfel Sima este ridicat de la Roma şi adus în Germania. Geissler este pedepsit disciplinar şi trimis pe front. Toate aceste constatări le-am raportat lui Antonescu.

La prima întrevedere ce a urmat între Antonescu şi Hitler, discutând fuga lui Sima, Hitler spune: „Am luat astfel de măsuri ca să nu mai poată vorbi niciodată”.

Antonescu consideră răspunsul mulţumitor şi mi-l comunică şi mie la întoarcerea în ţară. Eu nu mă mulţumesc însă cu această afirmaţie şi continui verificările. Ca urmare, primesc informaţia că Sima se află într-o casă la Weimar, izolat complet de ceilalţi legionari şi foarte bine păzit. L-am informat despre cele stabilite pe Antonescu, dar nu mi-a dat crezare.

Horia Sima şi legionarii din Germania au constituit totdeauna un instrument cu care germanii ne-au şantajat. Ori de câte ori erau nemulţumiţi de satisfacerea cererilor lor economice sau de numărul de trupe române trimise pe frontul de est, ameninţau în surdină că ei au un guvern gata pregătit în Germania şi că ne putem pomeni într-o dimineaţă că aterizează pe aeroportul Băneasa.

Or, aşa cum s-a văzut după 23 August 1944, Horia Sima trăia şi a constituit guvernul fantomă de la Berlin.

Alte acţiuni mai importante desfăşurate de S.S.I.

împotriva mişcării legionare au fost următoarele:

Identificarea, descoperirea şi arestarea comandamentului lăsat de Horia Sima la plecarea lui din ţară.

El se compunea din Greceanu, fost ministru plenipotenţiar, şi preotul Boldeanu. Aceştia alimentau cu fonduri pe legionarii arestaţi la rebeliune, precum şi pe cei ce plecau în Germania. Greceanu scapă de pedeapsă, dar e trimis pe front, unde îşi găseşte moartea. Preotul Boldeanu este condamnat la 10 ani închisoare, însă, cu ajutorul unor complici, reuşeşte să fugă de sub paza unui gardian al închisorii Văcăreşti şi trece în Iugoslavia.

Mai târziu, S.S.I. identifică şi arestează al doilea comandament legionar, condus de dr. Comşa şi comandorul Lăzărescu. Cum însă componenţii acestuia nu întreprinseseră nicio acţiune care să îndreptăţească vreo sancţiune legală, sunt lăsaţi în libertate, sub supraveghere.

S.S.I., stabilind că legionarii din penitenciarul Aiud fac acolo o adevărată şcoală a crimei şi o educaţie teroristă, că dispun de o întreagă literatură scrisă de ei în acest sens, că au legături nepermise cu cei din afară, unde trimit concepte de manifeste ce se tipăresc şi se distribuie apoi în public, informează pe conducătorul statului şi-i solicită să ordone Siguranţei generale efectuarea unei minuţioase percheziţii în celulele lor la Aiud.

Rezultatul percheziţiei a confirmat în totul informaţiile S.S.I. Delegaţii Siguranţei generale s-au întors cu câţiva saci de material de natura celui arătat mai sus. Un tribunal militar a fost deplasat la Aiud şi a aplicat sancţiuni tuturor legionarilor vinovaţi de această acţiune.

Cu timpul, Siguranţa generală şi Poliţia Capitalei au început să acţioneze împotriva mişcării legionare. Întrucât însă ele se obişnuiseră să facă mai mult descinderi şi arestări pe baza indicaţiilor informative ale S.S.I., acesta a fost nevoit să se ocupe până la sfârşit de activitatea

legionară.

Din relatările cuprinse la punctul 3, pe care le-am comprimat pe cât am putut, rezultă că S.S.I. a fost nevoit să desfăşoare, paralel cu eforturile sale de reorganizare, o serie de acţiuni destul de grele, o adevărată luptă împotriva unei organizaţii politice care, prin actele ei de o extremă violenţă, intimidase tot aparatul de ordine şi siguranţă al statului.

4. Acţiunile mai importante întreprinse de Secţia de informaţii.

Această secţie avea un caracter specific militar. Era compusă în majoritate din ofiţeri de stat major, ajutaţi de personal de birou şi câţiva referenţi civili.

Maniera de lucru era asemănătoare cu aceea de la Secţia a II-a din Marele stat major. Informaţiile militare predominau în proporţie de peste 80%.

Şeful secţiei era ofiţerul cel mai mare şi mai vechi în grad. El îndeplinea funcţia de subdirector general, înlocuind, în absenţă, pe şeful serviciului, se ocupa cu verificarea, alegerea şi recrutarea noilor ofiţeri propuşi a fi cooptaţi la S.S.I., prezida comisiile de numiri şi disciplină ale S.S.I., întocmea foile calificative şi notările ofiţerilor şi întreţinea o bună parte din relaţiile de serviciu cu Secretariatul Ministerului de Război, precum şi cu secţiile din Marele stat major.

De asemenea, tot el se ocupa cu întocmirea şi urmărirea executării „Planului de căutare de informaţiuni”.

Nefiind specialist în materie de informaţii militare, voi da numai relaţiile de ordin general pe care le reţin asupra acestui plan.

De regulă, întocmirea lui trebuia să se facă de Secţia a II-a, în colaborare cu celelalte secţii din Marele stat major. În practică însă, el era întocmit de ofiţerii de stat major de la S.S.I., în colaborare cu Secţia a II-a a Marelui stat major.

În baza unui studiu prealabil asupra planului din anul expirat, se făcea soldul între informaţiile obţinute şi cele neobţinute din planul perimat. Soldul negativ se trecea în noul plan. Secţia de informaţii adăuga informaţiile a căror căutare o considera necesară în anul viitor.

Din tot acest material, Secţia de informaţii întocmea un proiect, care era predat Secţiei a II-a din Marele stat major. Aceasta verifica proiectul pe care îl completa cu cererile sale de noi informaţii, precum şi cu cererile celorlalte secţii din Marele stat major, în special ale Secţiei de operaţii.

După aceea, se întocmea planul definitiv, ce se supunea şefului Marelui stat major, spre aprobare.

În continuare, el era trimis S.S.I.-ului pentru executare. Majoritatea informaţiilor prevăzute a fi culese erau de natură militară. Restul erau informaţii politice şi economice externe.

Secţia de informaţii, primind planul, îl desfăcea în chestionare pentru fiecare front.

Şefii de fronturi, la rândul lor, fracţionau chestionarele şi repartizau problemele de urmărit centrelor de informaţii de pe frontieră şi rezidenţilor externi, fiecăruia după zona de acţiune şi competenţa pe care o avea.

În genere, pentru păstrarea discreţiei, toată operaţia se făcea în etape succesive şi pe fracţiuni, pe care rezidenţii trebuiau să le înveţe pe de rost.

Şeful Secţiei de informaţii şi şefii de fronturi ţineau evidenţa a ceea ce s-a realizat şi ceea ce a mai rămas de căutat, urmărind permanent realizarea planului. Tot ei făceau şi compararea informaţiilor obţinute de la diferite surse şi dădeau noi instrucţiuni când era nevoie.

Dacă planul de căutare a informaţiilor cerea date din ţări unde nu aveam rezidenţi, Secţia de informaţii căuta şi propunea numirea de noi rezidenţi în ţările respective.

Şeful Secţiei de informaţii consulta adesea planul, pe care nu-l cunoşteau în întregime decât el şi şeful de serviciu, şi urmărea adunarea datelor cerute. Tot el ţinea evidenţa informaţiilor căpătate şi dădea instrucţiunile necesare pentru completarea golurilor constatate.

Adeseori veneau noi cereri de la Marele stat major sau chiar de la cabinetul militar al conducătorului statului, pentru care Secţia de informaţii trebuia să ia măsuri de satisfacere.

La Secţia de contrainformaţii înfiinţasem tabele de evidenţă în care se înscriau problemele ce trebuiau urmărite. Tot astfel se proceda şi la Secţia de contraspionaj.

Şefii secţiilor trebuiau să urmărească evoluţia acestor probleme şi să semnaleze şefului serviciului constatările făcute, precum şi noile aspecte pe care aceste probleme le îmbrăcau în dezvoltarea lor.

Totodată se făcea şi calculul a ceea ce s-a realizat şi ceea ce a rămas de completat.

Evidenţele erau mereu completate cu noile probleme ce interveneau ca necesare în acţiunea de prevenire.

Pentru controlul activităţii secţiilor, şeful serviciului înfiinţase nişte carnete în care se treceau problemele şi persoanele urmărite, astfel că şeful secţiei era obligat, când venea la raport, să aducă din casa sa de fier carnetul pentru a fi controlat.

Însuşi şeful serviciului avea un carnet cu diviziuni, pe secţii, în care îşi nota problemele date în urmărire.

La celelalte secţii se adăugau instrucţiunile cu caracter general şi permanent, iar când interveneau probleme speciale se completau cu noi prevederi de către şeful serviciului.

Pe baza directivelor pe care le primea de la conducătorul statului, a necesităţilor ce rezultau din coroborarea informaţiilor şi a cerinţelor izvorâte din

evoluţia problemelor şi din planul de căutare a informaţiilor, şeful serviciului îşi fixa un plan general de conducere, orientare, control şi îndrumare a întregii activităţi a serviciului.

Acest plan general era adaptat mereu noilor situaţii ce interveneau.

*

În capitolele precedente am arătat activitatea Secţiei de informaţii pe parcursul celor trei reorganizări ale serviciului.

De asemenea, am descris reorganizarea centrelor de informaţii pe frontieră şi modul cum se efectuau recrutarea rezidenţilor externi, instructajul lor, precum şi organizarea legăturilor acestora cu serviciul.

În perioada decembrie 1940 – iunie 1941, care a fost mai mult o epocii de reorganizare, Secţia de informaţii a contribuit în mare măsură şi la acţiunea de colaborare organizată de S.S.I. cu Ministerul Afacerilor Externe şi în special cu Marele stat major.

În această perioadă s-au obţinut date interesante asupra organizării militare ungare pe noua frontieră a Ardealului trasată prin arbitrajul de la Viena.

De asemenea, am cunoscut la timp ostilitatea cu care majoritatea opiniei publice din Iugoslavia a primit pactul încheiat între guvernul german şi iugoslav şi am prevăzut, pe baza datelor pe care le aveam, lovitura de stat ce se pregătea şi schimbarea orientării politice a Iugoslaviei.

Către sfârşitul lunii mai 1941 conducerea statului şi Marele stat major, prevăzând o campanie în est, au dat dispoziţii precise S.S.I.-ului să organizeze o grupă care să contribuie la acţiunea informativă a Marelui Cartier General.

Colonelul Lissievici, de acord cu Secţia a II-a din Marele stat major, a întocmit un plan pentru organizarea unui eşalon informativ, având ca bază agentura Frontului

de est şi centrele de informaţii ale acestei agenturi.

Mai intrau în compunerea acestui eşalon echipe de personal de la Secţia de contrainformaţii, Secţia G, Secţia tehnică cu aparate fotografice, Secţia de transmisiuni cu staţii T.F.F., Secţia autotracţiune, Secţia de administraţie etc.

Eşalonul era format din circa 100 persoane, iar misiunea lui era aceea de a desfăşura activitate informativă şi contrainformativa în legătură cu campania din est.

La Secţia de informaţii, în centrală, au rămas Fronturile de sud şi vest, cu personalul necesar, precum şi celelalte secţii.

Eşalonul astfel constituit cu personalul şi aparatura tehnică necesară a urmat Marele Cartier General în toate deplasările sale şi i-a dat concursul cerut.

5. Acţiunea de colaborare cu Serviciul de Informaţii al armatei germane (Abwehr).

La începutul lunii decembrie 1940, după ce am luat serviciul în primire, s-a prezentat la mine colonelul german Rodler, care mi-a spus că el este şeful Serviciului de informaţii al Misiunii militare germane venite în România, că face parte din Abwehr şi că este venit în ţară în cadrul acestei misiuni ca organ oficial recunoscut de guvernul român.

În această calitate, mi-a făcut un istoric al colaborării informative româno-germane, pe care nu-l mai repet, deoarece l-am expus detaliat în capitolele precedente.

În concluzie, colonelul Rodler cerea continuarea acestei colaborări.

I-am răspuns că am luat act de cererea sa, pe care o voi expune conducătorului statului pentru autorizare şi eventuale instrucţiuni.

Am adus apoi la cunoştinţa lui Antonescu cererea colonelului Rodler. Acesta şi-a amintit de convorbirile cu

amiralul Canaris, în urma cărora autorizase S.S.I.-ul, pe timpul conducerii colonelului Nicolaid, să realizeze această colaborare şi a adăugat că, deoarece statul român a intrat în Pactul Tripartit la 17 noiembrie 1940, serviciile de informaţii respective trebuie să coopereze ca servicii ale unor state aliate. În consecinţă, el a autorizat continuarea colaborării, însă cu două condiţii:

— Germanii să nu facă niciun fel de operaţii sau arestări pe teritoriul român şi să i se raporteze regulat rezultatele colaborării;

— Atunci când vor fi divergenţe între cele două servicii, să-i fie comunicate pentru a arbitra şi hotărî.

Am adus cele de mai sus la cunoştinţa colonelului Rodler, cerând ca conlucrarea celor două servicii să se facă prin acte scrise, pentru a rămâne şi în arhivele serviciului, a face mai uşor controlul acestei operaţii şi a putea raporta conducerii statului despre executarea ordinului primit.

Colonelul Rodler a acceptat aceste condiţii, precum şi obligaţia principală de a nu face operaţii pe teritoriul român, pe care, de altfel, a respectat-o tot timpul.

Atunci când a avut ceva de semnalat, a comunicat S.S.I.-ului, care a dispus în conformitate cu cerinţele serviciului şi interesele româneşti. Colaborarea privea schimbul de informaţii ce interesau cele două servicii. Natural că dădeam numai ceea ce era convenabil pentru noi, exceptând informaţiile ce priveau teritoriul român.

Colaborarea informativă a devenit astfel oficială între serviciile a doua state aliate, autorizată, reglementată şi controlată de conducătorul statului.

Cum serviciul german dispunea de mari posibilităţi, aportul informativ german era mult mai bogat ca al S.S.I.-ului.

De asemenea, colaborarea trebuia să menţină Serviciul de siguranţă din zona petroliferă şi din Valea Dunării, precum şi pază trenurilor care transportau

derivatele de petrol în Germania.

În materie de contrasabotaj am arătat, cu ocazia descrierii secţiei respective, concursul Abwehr-ului la întocmirea legii şi instructajul personalului.

Colaborarea se făcea în prima linie prin ofiţerii de legătură şi, când era nevoie, pentru probleme mai importante se întruneau şefii celor două servicii împreună cu ofiţerii de legătură.

Expunerile de ordin informativ ale colonelului Rodler având un caracter mai general, erau consemnate în scris şi raportate regulat conducătorului statului.

În cursul anului 1944, colonelul Rodler, ieşind la pensie, a fost înlocuit cu colonelul Bauer, cu care s-a lucrat în aceleaşi condiţii.

Orice reproş s-ar căuta să se facă S.S.I.-ului pentru colaborarea cu germanii – în perioada 1940 – 1944 – el nu poate fi decât injust, deoarece – în drept – conlucrarea era efectuată între serviciile de informaţii a doua state aliate, ordonată şi controlată de conducătorul statului „cu depline puteri”.

Misiunea militară germană venise în ţară cu autorizarea guvernului şi pe baza convenţiei încheiate între Statul major român şi cel german.

Pe baza aceloraşi reguli de drept, nu se poate reproşa S.S.I. colaborarea în campania din est.

În plus, S.S.I. era un serviciu de stat, iar colaborarea era oficială.

Funcţionarii şi ofiţerii S.S.I. nu aveau puteri politice şi nici drepturi de decizie, acestea fiind de competenţa, atributul şi răspunderea factorilor de stat. Ei trebuiau să presteze serviciul legalmente ordonat şi datorat, mai ales în timp de război.

În fapt, această colaborare s-a soldat cu reale câştiguri pentru Serviciul Special de Informaţii.

Abwehr-ul de la Bucureşti era compus în majoritate

din ofiţeri de origine austriacă, oameni mult mai maleabili şi mai înţelegători ai intereselor româneşti decât germanii.

Colonelul Rodler condamna cu toată seriozitatea şi asprimea teroarea dezlănţuită de legionari.

El mi-a atras atenţia că la Jilava au existat şi instigaţii, şi arme venite din partea Gestapoului. Ca urmare, pe baza constatărilor pe care le-am făcut, am motivat cererea de rechemare a colonelului Geissler şi a colaboratorilor săi din Gestapo ce activau în România.

Abwehr-ul m-a ajutat la identificarea legionarilor fugiţi în Germania şi mi-a dat primele indicaţii asupra autorilor masacrelor de la Jilava: Zăvoianu, Opriş, Creţu şi alţii.

De asemenea, mi-a semnalat deplasările lui Horia Sima la Constanţa şi Sibiu, după rebeliune, dar poliţia noastră, căreia i-am comunicat la timp, nu a fost capabilă să-l aresteze.

Un rezident al S.S.I. în Bulgaria a căzut într-o cursă întinsă de statul major bulgar şi a fost arestat. Prin Abwehr am obţinut eliberarea şi aducerea lui în ţară. Un grup de sârbi, în frunte cu protopopul Costici, activase pe teritoriul iugoslav împotriva germanilor, în timpul ocupaţiei, şi se refugiase pe teritoriul român. Comandamentul şi guvernul german ne cerea să-l predăm, pentru cercetare şi judecată, comandamentului german din Belgrad. Am explicat colonelului Rodler toate motivele de drept care se opun acestei extrădări, invocând totodată prietenia româno-iugoslavă. El m-a înţeles şi, prin rapoartele lui, a reuşit să determine comandamentul german să renunţe la cererea pe care o făcuse, şi astfel grupul de sârbi a fost salvat de la moarte sigură.

Mai târziu s-au refugiat în România 14 ofiţeri francezi prizonieri, deţinuţi într-un lagăr german din Ungaria, şi care au fost aduşi la Secţia juridică a S.S.I., unde au stat până când i-am plasat la diferiţi proprietari de

moşii ca să-i întreţină şi să-i camufleze. Germanii, aflând, i-au cerut.

În urma explicaţiei date Abwehr-ului că predarea unor ofiţeri francezi din partea unei autorităţi româneşti este o imposibilitate morală, n-au mai fost ceruţi. Pe aceleaşi consideraţii, Abwehr-ul a renunţat la pretenţia de a-i fi predaţi ofiţerii polonezi arestaţi în România pentru spionaj împotriva germanilor, ca şi ofiţerii englezi din echipa Chastelaine.

Tot astfel, cu concursul Abwehr-ului de la Bucureşti am reuşit să amânăm sine die judecarea procesului Ricã Georgescu, pe consideraţii de ordin politic intern, pe care colonelul Rodler le-a înţeles şi le-a acceptat.

Abwehr-ul a sprijinit cu tărie toate protestele mele împotriva prezenţei şi activităţii serviciilor clandestine germane în România.

Cum S.S.I. se găsea în plină reorganizare şi avea mare nevoie de aparatură tehnică, în special de aparate T.F.F., şi cum asemenea utilaj tehnic nu se găsea decât în Germania (deoarece eram în timp de război), serviciul român a fost continuu înzestrat prin Abwehr, în mod gratuit.

Dar profitul cel mai important pe care S.S.I. l-a avut din colaborarea cu Abwehr-ul l-a constituit descoperirea staţiilor clandestine de T.F.F. ce funcţionau pe teritoriul român şi despre care voi vorbi ceva mai departe.

6. Acţiunile întreprinse de S.S.I. împotriva serviciilor de informaţii clandestine germane din România.

Am văzut cum în perioada 1933 – 1940, tendinţa de expansiune germană în est se accentua tot mai mult.

După Polonia trebuiau supuşi Balcanii, pentru a nu lăsa loc la nicio surpriză şi a avea o bază sigură pentru aruncarea celor mai puternice săgeţi spre răsărit, după cum rezultă din „Mein Kampf”.

Pentru realizarea acestui scop, se cereau două

operaţii: infiltrarea unor organe acoperite de agitaţie şi de informaţii pentru înlesnirea penetraţiei şi protecţia intereselor germane şi înlăturarea oamenilor politici cu o atitudine ostilă politicii germane.

Politica de suprimare a oamenilor politici inconvenabili se practica mai de mult.

Moartea lui I.G. Duca a deschis seria miniştrilor asasinaţi. El a fost apoi urmat – după cum se ştie – de Armand Călinescu, care avea aceeaşi atitudine politică.

Nu este lipsit de interes faptul că atentatul contra lui Călinescu a fost desăvârşit în Germania de către Horia Sima care, apoi, a revenit în ţară, la Ploieşti, unde a pus la punct detaliile cu Dumitrescu, şeful „echipei morţii" ce a executat acest act.

Nicolae Iorga moare tot de gloanţele legionare trase de o echipă care-şi găseşte imediat adăpost în Germania şi, în fine, al patrulea fost preşedinte de consiliu, generalul Argeşanu, moare la Jilava de gloanţe trase din arme germane.

Aceeaşi soartă trebuia să o aibă şi Nicolae Titulescu, dacă n-ar fi fost în străinătate şi foarte bine păzit.

Virgil Madgearu şi Victor Iamandi erau şi ei ostili politicii germane, ca şi ceilalţi foşti miniştri ridicaţi şi duşi la Prefectura poliţiei la 28 noiembrie 1940.

În ce priveşte organizarea reţelei elementelor de agitaţie şi informaţie, trebuiau utilizaţi germanii din România peste care se suprapuneau agenţi trimişi cu misiuni speciale de diferitele servicii din Germania, pentru a nu angaja, eventual, răspunderea oficialităţilor germane din ţara noastră.

Din totalul informaţiilor şi verificărilor făcute de S.S.I. rezultă că în România au activat agenţii mai multor servicii oficiale şi clandestine germane.

Dintre serviciile oficiale trebuie menţionate, în primul rând, Abwehr-ul, apoi Serviciul de informaţii

politice al legaţiei germane, permis de uzanţele diplomaţiei. De asemenea, tot în mod oficial îşi desfăşura activitatea şi ataşatul de poliţie german Richter, notificat la Ministerul Afacerilor Externe, venit în ultimul timp, din care cauză nu a putut avea o activitate efectivă.

Peste aceştia s-au suprapus serviciile clandestine, care se luptau între ele, se suspectau şi se urmăreau reciproc, supraveghind în acelaşi timp şi legaţia şi oficialităţile germane. Le redau mai jos în ordinea importanţei lor.

— Gestapoul, care avea în România un grup de conducere de opt persoane, având ca şef pe colonelul Geissler.

Constatând amestecul agenţilor acestui serviciu în masacrul de la Jilava şi rebeliune, am întocmit un raport motivat, pe baza căruia guvernul a cerut retragerea întregului grup din tară. Un avion venit de la Berlin i-a transportat pe toţi în Germania.

Dar asta nu însemna că nu au mai rămas aici agenţi de-ai lor.

Colonelul Geissler a fost apoi însărcinat cu paza legionarilor fugiţi în Germania, până la dispariţia – temporară – a lui Horia Sima.

— S.S.-ul, condus de generalul Hoffmayer, avea elemente care activau aparte, din care unele serveau şi pe Richter, ce făcea parte din S.S.

— Serviciul de informaţii de la Viena, condus de colonelul Graff von Maronia, avea şi el agenţi în România, ca şi în Balcani, deoarece de multă vreme sud-estul european depindea direct de Viena şi, prin acest oraş, de Berlin.

— Poliţia de campanie, cu sediul la Hotel Splendid, avea drept misiune descoperită urmărirea dezertorilor sau delincvenţilor militari germani, dar avea şi agenţi care culegeau informaţii de pe teritoriul român.

— Serviciul de siguranţă (S.D.), de sub conducerea unui oarecare Kurt Auer, care îmbrăca diferite identităţi şi se camufla la diverse societăţi sau firme germane. Culegea informaţii în legătură cu S.S., precum şi despre legaţie, pe care le trimitea direct biroului de informaţii al lui Ribbentrop pentru informarea Partidului Naţional Socialist German. El se servea de toţi germanii care veneau în România pentru afaceri comerciale. Adeseori se constata că aceeaşi persoană îşi schimba paşaportul şi identitatea la fiecare voiaj în România.

Băncile, societăţile şi firmele germane acopereau şi subvenţionau un mare număr de agenţi germani proprii sau care serveau serviciile de informaţii ale Reich-ului.

Toate aceste servicii se compuneau mai mult din civili, iar preocuparea lor de bază era informaţiile şi legăturile politice.

Abwehr-ul însă era compus numai din ofiţeri şi sarcina sa principală consta în culegerea de informaţii militare.

Activitatea contrainformativă desfăşurată împotriva agenţilor tuturor acestor servicii clandestine întâmpina mari dificultăţi.

Secţia de contrainformaţii avea foarte multe misiuni cărora nu le putea face faţă în mod satisfăcător.

Siguranţa generală, după părerea mea, activa cu rezultate foarte slabe şi foarte timid.

De aceea am simţit nevoia să organizez o echipă cu însărcinarea exclusivă de a urmări aceste probleme. Şeful echipei avea contact numai cu mine, iar rapoartele le ţineam în casa mea de fier, pentru a evita orice indiscreţii. Am reuşit astfel să adun un important număr de informaţii, constituind un dosar de circa 600 pagini, pe care l-am predat Secţiei de contrainformaţii la plecarea mea de la serviciu.

Datele din dosar au servit la orientarea acţiunii pe

care am dus-o împotriva operaţiilor serviciilor clandestine germane de informaţii din România.

Unii din agenţii acestor servicii au fost identificaţi şi urmăriţi. Majoritatea erau recrutaţi dintre germanii etnici din România, ceea ce ne-a impus să supraveghem mai atent Grupul Etnic German.

S-a constatat astfel că Andreas Schmidt, conducătorul grupului, un tip de o impertinenţă şi îndrăzneală fără seamăn, organizase tineretul în formaţiuni paramilitare. Îmbrăcaţi în uniforme, făceau marşuri, instrucţie, trageri cu armele şi aveau o atitudine sfidătoare şi provocatoare faţă de autorităţile şi populaţia românească din Transilvania.

În urma insuccesele armatei germane pe frontul de est, Hitler a hotărât mobilizarea totală şi astfel au fost recrutaţi şi duşi în Germania şi numeroşi tineri de naţionalitate germană din România.

O bună parte din ei au făcut acolo o şcoală de spionaj, după absolvirea căreia s-au întors în România ca permisionari, unii fiind repartizaţi la diferite servicii de informaţii, alţii rămânând la dispoziţia lui Andreas Schmidt.

Ori de câte ori apărea o tensiune între guvernul român şi cel german pe tema nesatisfacerii cererilor economice, grupe de germani etnici apăreau în Capitală, sfidători şi obraznici, toţi purtând revolvere.

Informaţiile noastre arătau că G.E.G. poseda depozite ascunse de arme şi că le sosise un transport de asemenea natură cu avioanele pe aeroportul cedat germanilor la Bucureşti.

Mai mult încă, am constatat că oamenii politici români din opoziţie erau uneori supravegheaţi de agenţii germani, astfel că oricând ne puteam aştepta la o răpire sau un act de violenţă din partea lor.

Toate aceste constatări m-au determinat să

întocmesc un protest împotriva prezenţei şi activităţii pe teritoriul român a agenţilor serviciilor clandestine de informaţii germane.

Arătam în acest protest că, în baza alianţei româno-germane, S.S.I. colaborează oficial cu Abwehr-ul, singurul serviciu de informaţii recunoscut de guvernul român, că prezenţa în România a altor servicii neautorizate înseamnă o încălcare a suveranităţii statului român şi o provocare adresată autorităţilor româneşti. Protestul S.S.I., susţinut şi de Abwehr, a fost predat legaţiei germane şi trimis la Berlin. Toţi „permisionarii" identificaţi în diferite supravegheri ale oamenilor politici au fost retraşi imediat în Germania, iar armele au dispărut, trecând probabil în depozitele oficiale ale Misiunii militare germane din România.

Dar centralele de la Berlin ale acestor servicii clandestine nu s-au lăsat şi ne-au pregătit replica.

La un moment dat Antonescu a fost chemat pe neaşteptate la Hitler. Cum nu era nicio chestiune mai de seamă care să justifice aceasta invitaţie, Antonescu m-a însărcinat să caut să aflu, fie de la Abwehr, fie de la legaţia germană, care ar putea fi motivul chemării.

Informându-mă, am stabilit că la Berlin se întocmeşte un „dosar" cu toate datele adunate în România de diferite servicii germane de informaţii asupra activităţii desfăşurate de „opoziţia română" împotriva intereselor germane, precum şi despre „legăturile" oamenilor politici români cu puterile aliate. Dosarul conţinea şi unele informaţii adunate din Turcia de S.D. Legaţia germană din Bucureşti fusese şi ea consultată şi opinase să se ceară lui Antonescu măsuri împotriva acestei activităţi neconforme cu interesele alianţei germano-române.

Toate datele obţinute le-am comunicat lui Antonescu, care şi-a putut astfel pregăti răspunsul.

Mihai Antonescu, ca profesor de drept, a întocmit

partea juridică, în care se arătau drepturile oamenilor politici români de a se interesa şi discuta problemele de stat, conform libertăţilor, practicii constituţionale şi legilor româneşti.

La rândul meu, bazat pe datele obţinute şi constatările făcute atât de Siguranţa generală cât şi de S.S.I. asupra prezenţei şi operaţiilor neloiale ale serviciilor clandestine germane în România, am întocmit un raport documentat. Înarmat astfel, Antonescu a plecat la Berlin.

Discuţia a deschis-o Ribbentrop, bătând cu pumnul într-un dosar şi afirmând că are acolo toate datele asupra activităţii şi legăturilor oamenilor politici români şi cerând măsuri. Hitler era de faţă şi asculta. Antonescu îi răspunde şi apoi, în concluzie, adaugă că dacă este vorba de vreo acţiune neloială, aceasta o face guvernul german faţă de cel român prin întreţinerea pe teritoriul ţării a mai multor servicii de informaţii şi a unor agenţi clandestini, care fac operă de spionaj şi sunt capabili să se preteze chiar la acte de violentă. Apoi, referindu-se la Grupul Etnic German, arată că acesta sprijină pe toate căile asemenea acţiuni neloiale şi are o atitudine provocatoare faţă de populaţia şi de legile româneşti.

Drept dovadă a acestor afirmaţii, Antonescu prezintă „Raportul serviciilor române de informaţii”.

Ribbentrop este astfel dezarmat. Hitler intervine în discuţie şi spune să fie lăsat mareşalul Antonescu să-şi facă politica internă aşa cum crede el de cuviinţă; guvernul german i-a atras însă atenţia şi i-a adus la cunoştinţă datele pe care le avea.

În privinţa raportului este chemat imediat Himmler, căruia Hitler îi face aspre reproşuri în faţa lui Antonescu. Himmler contestă şi atunci Antonescu cere anchetă în România. Aceasta însă n-a fost efectuată, dar agenţii citaţi în raportul S.S.I. au dispărut imediat în Germania.

Serviciile clandestine germane din România

tipăriseră o serie de manifeste şi afişe care se aruncau pe străzi sau se lipeau pe imobile în timpul nopţii. Ele conţineau o scrie de invective la adresa evreilor şi incitau la pogromuri, sprijinindu-se pe diferite argumente şi fotografii provocatoare de ură şi răzbunare. Acţiunea aceasta era concomitentă cu cererea legaţiei germane de a se impune evreilor să poarte „steaua” cusută pe haine, după modelul din Germania.

Am arătat lui Antonescu că a-i obliga pe evrei să poarte steaua înseamnă a-i indica şi expune violenţelor legionarilor şi ale altor elemente antisemite.

L-am convins astfel să renunţe la această intenţie şi s-au luat măsuri, prin organele poliţieneşti, ca manifestele şi afişele să fie adunate în fiecare noapte şi distruse.

Ataşatul de poliţie Richter prezentase Poliţiei Capitalei un dosar cu acte şi fotografii, pretinzând că în România există o organizaţie „haluţinilor”, care ar face propagandă politică de stânga şi spionaj. El aducea în sprijinul afirmaţiilor sale o serie de scrisori interceptate în Germania, şi prin care haluţinii întreţineau legături în America, de unde primeau diferite sume de bani.

Un procuror militar însărcinat cu cercetarea afacerii arestează pe Benvenisti şi alţi colaboratori ai săi.

Se tindea însă la arestarea doctorului Filderman, preşedintele Uniunii Evreilor din România.

Fiind informat de toată această operaţie şi sesizat şi de doctorul Filderman, l-am avizat pe Mihai Antonescu, cu adăugirea că, dacă sunt acuzaţii de spionaj, singur S.S.I. este în drept să facă o asemenea cercetare.

Acesta a dat ordin procurorului militar ca să se prezinte la mine cu dosarul, din care m-am convins că nu putea fi vorba de spionaj, ci, cel mult, de un trafic de valută fără nicio importanţă. Raportând lui Mihai Antonescu constatările mele, acesta a dat ordin ca grupul Benvenisti să fie pus în libertate.

Acţiunile întreprinse de S.S.I. împotriva serviciilor de informaţii clandestine germane din România au reuşit să le zădărnicească în bună parte activitatea şi, mai ales, realizarea intenţiilor lor.

În România nu s-a produs, astfel, niciun act de violenţă împotriva vreunei organizaţii sau om politic din partea acestor servicii. În ceea ce-i priveşte pe evrei, cu excepţia teritoriilor pe care s-a purtat războiul, inclusiv Iaşul, care era zonă militară germană, nu a avut loc niciun caz de violenţă, răpire sau trimitere în Polonia în lagărele de exterminare, cu toate cererile repetate, protestele şi manevrele germanilor.

Din toată documentarea de mai sus rezultă că S.S.I. a colaborat cu serviciile aliate şi oficiale, dar a luptat împotriva celor clandestine.

7. Acţiunile de contraspionaj întreprinse de S.S.I.

Tendinţa de expansiune germană către estul şi sud-estul european trebuia să fie urmărită, supravegheată şi contracarată de serviciile de informaţii aliate.

Ca şi în primul război mondial, această luptă s-a dat pe teritoriul român, care, prin aşezarea lui geografică, constituie o poartă a Balcanilor şi cel mai important baraj în drumul către zonele de interese britanice în Orientul mijlociu.

Pe de altă parte, împrejurările de război şi prezenţa trupelor germane în România constituiau un obiectiv principal de atenţie pentru serviciile de informaţii interesate.

După venirea Misiunii militare germane în România, şi mai ales după ruperea relaţiilor diplomatice cu S.U.A. şi Marea Britanie, odată cu tehnicienii englezi şi americani din Valea Prahovei s-au retras şi serviciile lor de informaţii. Acestea s-au stabilit mai întâi la Istanbul şi apoi la Comandamentul interaliat de la Cairo.

Ele aveau însă în permanenţă privirile întoarse către ţinuturile româneşti şi nu puteau uita importanţa petrolului, a cursului Dunării şi a gurilor Dunării pentru politica lor din Mediterana, „pântecele moale al Europei”, cum îi spun englezii.

Pentru menţinerea legăturilor cu ţara noastră, precum şi pentru cunoaşterea evoluţiei situaţiei din România, serviciile de informaţii aliate au desfăşurat o intensă activitate informativă.

În apărarea intereselor legitime ale statului român, S.S.I. şi-a făcut datoria, descoperind mai multe organizaţii de spionaj, după cum urmează:

— Înainte de începerea războiului în est a fost arestată Margareta Sumpt, de origine daneză-norvegiană.

Aceasta fusese angajată de serviciul britanic de la Istanbul, ca să culeagă informaţii din România.

Neavând prea mari posibilităţi de informare, se interesa mai mult de trupele germane, de direcţia către care se îndreaptă, de semnele exterioare ale diferitelor comandamente, culegând informaţii uşoare, de suprafaţă. Dar făcuse spionaj şi împotriva României, transmiţând informaţii politice şi militare culese prin relaţiile pe care le avea în societatea bucureşteană.

A fost trimisă în judecată şi condamnată la zece ani închisoare.

— În cursul lunii iulie 1941 este descoperită organizaţia de spionaj ing. Popovici-Rică Georgescu.

Abwehr-ul primeşte o informaţie din Istanbul, în care se arăta că va sosi la Bucureşti, cu avionul, Mişu Iorgulescu, proprietarul restaurantului românesc din Istanbul, Taxim, care aduce cu el o sumă de 20.000 lire sterline, pentru plata agenţilor Serviciului de informaţii britanic din România.

Cum însă germanii nu aveau dreptul să facă cercetări pe teritoriul român, cazul este predat S.S.I., care

însărcinează Secţia juridică să ia măsurile necesare de verificare şi, eventual, de cercetare.

Iorgulescu este aşteptat la sosire de un magistrat militar şi dus la sediul Secţiei juridice. I se face o riguroasă percheziţie, al cărei rezultat este negativ.

La cercetare el contestă vreo legătură cu vreun serviciu de informaţii, dar afirmă că în localul lui de la Istanbul vin foarte mulţi englezi, pe care îi cunoaşte personal.

Întrebat ce români i-au vizitat localul şi cu care dintre englezi aveau relaţii, Iorgulescu dă o serie de amănunte interesante, care au înlesnit descoperirile ce au urmat.

El indică pe ing. Popovici şi pe alţii care aveau legături mai frecvente cu de Chastelaine, cunoscut agent englez.

Ing. Popovici, cercetat, contestă afirmaţiile lui Iorgulescu, dar, mai târziu, la stăruinţa organelor de anchetă şi sub depresiunea morală provocată de moartea unui frate al său pe front, sfârşeşte prin a face mărturisiri complete.

El arată că la plecarea englezilor din România, fiind foarte apreciat de ei ca inginer petrolist, a fost rugat să informeze la Istanbul cu tot ce se va întâmpla în zona petroliferă şi în tară. Pentru aceasta urma să facă legătura cu ing. petrolist Valeriu (Ricã) Georgescu, constructorul de aparate de radio Bălan şi alte zece persoane, informatori, curieri, oameni de legătură etc. Pentru organizarea şi susţinerea acţiunii informative, englezii i-au lăsat 80.000.000 lei.

Bălan a construit un aparat de radio-transmisiuni, a făcut legătura cu Istanbulul şi a transmis vreo 42 de mesaje.

Informaţiile priveau în special trupele germane, dar şi unele stări de lucruri din România. Cum ing. Rică

Georgescu era ginerele lui Sever Bocu, fruntaş naţional-ţărănist, făcea schimb de mesaje cu Istanbulul şi cu privire la activitatea oamenilor politici români.

Din banii lăsaţi de englezi, se cheltuiseră 6.000.000 cu construcţia aparatului T.F.F. şi plata informatorilor, iar Rică Georgescu luase 18.000.000 lei, pretextând că trebuie să facă propagandă în Ardealul de nord.

Restul de 56.000.000 lei a fost ridicat la percheziţie şi depus la C.E.C.

Aparatul T.F.F. şi cifrul au fost şi ele găsite la o percheziţie şi depuse la S.S.I.

Arestaţii au făcut mărturisiri complete şi s-a întocmit astfel dosarul pentru judecată. Au început atunci o serie de intervenţii politice, în special pentru Rică Georgescu.

Cum organizaţia transmisese câteva mesaje după începerea războiului, urma să fie judecată după legea contraspionajului în timp de război, care prevedea pedeapsa cu moartea, ceea ce era foarte inconvenabil pentru guvernul român.

În afară de aceasta, procesul tindea să ia o extensiune politică prin chemarea ca martori a mai multor oameni politici din opoziţie şi dezvăluirea relaţiilor lor cu englezii.

Fiind vreme de război şi guvernul având nevoie de linişte, Antonescu a amânat judecarea procesului pentru vremuri mai oportune.

Cu toate intervenţiile repetate germane, procesul a fost astfel amânat până la 23 August 1941, când a venit amnistia şi arestaţii au fost eliberaţi.

Mai târziu au fost descoperite patru organizaţii de spionaj ce acţionau în favoarea englezilor, compuse în majoritate din ofiţeri polonezi refugiaţi în România după ocuparea Poloniei de către trupele germane.

Prima organizaţie era condusă de colonelul Volsky şi se afla în legătură cu o reţea vastă de spionaj din Polonia

care acţiona în favoarea englezilor. Descoperind această reţea, nemţii constataseră că ea avea legături cu unii ofiţeri polonezi stabiliţi în România.

Pe baza datelor primite, S.S.I. a luat măsuri de cercetare. Percheziţiile şi cercetările efectuate nu s-au soldat, la început, cu rezultate pozitive.

Extinzându-se însă cercetările, s-a reuşit să se descopere un aparat de transmisie instalat în podul grajdului unui moşier de lângă Bucureşti, care avea în serviciu mai mulţi ofiţeri polonezi, fără ca proprietarul să fi avut vreo cunoştinţă de acest fapt. S-au găsit şi cifrul, şi conceptele mesajelor transmise.

În faţa noilor constatări, au început mărturisirile şi s-au extins arestările până la circa 120 de persoane.

Organizaţia activa în favoarea englezilor, culegând date atât asupra trupelor germane, cât şi a celor române. De asemenea, acţiunea informativă privea şi situaţia politică şi economică din România. Mesajele se transmiteau la Istanbul.

A doua organizaţie de spionaj poloneză a fost descoperită cu ajutorul aparaturii tehnice de detectare a staţiilor clandestine T.F.F. pe care o posedau germanii.

Abwehr-ul de la Bucureşti ne-a avizat că a stabilit prezenţa unui aparat T.F.F. străin în oraş, care lucrează cu Istanbulul, din două case deosebite, indicându-ne şi adresele precise. Cum ei nu puteau face percheziţii pe teritoriul român, descinderea a fost realizată de magistraţii militari de la Secţia juridică, care au găsit aparatul de transmisie şi instalaţiile necesare.

Au fost arestaţi radiotelegrafistul Ciuprik şi doctorul Galicinsky, ambii polonezi refugiaţi în România.

Ei au mărturisit că transmiteau la Istanbul mesajele cifrate pe care le primeau, printr-o femeie, la un loc convenit. Identificarea acestei femei şi a organizaţiei care culegea informaţiile s-a făcut mai târziu.

A treia organizaţie de spionaj compusă din polonezi a fost descoperită tot prin aparatura tehnică a nemţilor.

Aceştia ne-au semnalat prezenţa într-un bloc din Capitală a unui aparat T.F.F. clandestin, care lucra tot cu Istanbulul.

Făcându-se descinderea, s-a constatat că ataşatul militar japonez din România angajase în serviciul lui un număr de 12 ofiţeri polonezi, sub conducerea unuia numit Sovestin, ca să asculte posturile străine de radio din Europa şi să noteze transmisiile care interesau Japonia. În acest scop instalase într-un apartament deasupra aceluia în care locuia el, mai multe aparate de ascultare. În cadrul unuia din aceste aparate, polonezii instalaseră însă un aparat de transmisie, cu care făceau legătura cu Istanbulul şi transmiteau toate informaţiile pe care fie ei, fie alţi camarazi ai lor, le culegeau din Capitală. Informaţiile erau de ordin militar şi îi priveau mai mult pe germani. Descinderea şi descoperirea de mai sus au provocat protestele ataşatului militar japonez.

Când însă a aflat adevărul, a fost nevoit să-şi retragă protestul şi să afirme că el nu a ştiut de instalaţia de transmisiuni, ceea ce concorda, de altfel, cu declaraţiile ofiţerilor polonezi arestaţi.

A patra organizaţie ce lucra în legătură cu polonezii a fost descoperită în urma unui denunţ primit de Biroul statistic al Marelui stat major, care a predat arestaţii, pentru cercetare, Secţiei juridice.

Ea se compunea din vreo 14 persoane, sub conducerea unui fost profesor belgian, Eck, care avea mai mulţi informatori, printre care şi un plutonier român (autorul denunţului). Curiera acestei organizaţii era o poloneză, care ducea mesajele cifrate şi le preda doctorului Galicinsky, iar acesta, cu ajutorul radiotelegrafistului Ciuprik, le transmitea la Istanbul.

În urma cercetărilor efectuate s-a constatat că foarte

mulţi din ofiţerii polonezi refugiaţi în România fuseseră recrutaţi de Serviciul de informaţii britanic înainte de a părăsi teritoriul polonez şi înzestraţi cu aparate T.F.F.

Au trecut astfel prin arestul Secţiei juridice a S.S.I. peste 150 de polonezi, foşti ofiţeri, foşti funcţionari, preoţi, femei etc.

În România se aflau foarte mulţi foşti demnitari polonezi: colonelul Beck, fost ministru al afacerilor străine, apoi foştii preşedinţi ai Camerei şi Senatului polonez şi alţii.

Aceştia au început o serie nesfârşită de intervenţii în favoarea celor arestaţi.

De cealaltă parte însă interveneau germanii ca să fie judecaţi şi condamnaţi după legile privind spionajul în timp de război, ceea ce ar fi însemnat pedeapsa cu moartea pentru mulţi din ei, situaţie ce nu convenea deloc guvernului român. Germanii mai propuneau şi altă variantă, şi anume să le fie predaţi lor spre a fi trimişi la Varşovia, unde să fie judecaţi odată cu cei arestaţi acolo.

Această cerere nu am satisfăcut-o pe considerentul că ei au făcut spionaj pe teritoriul român, şi deci activitatea lor cade sub incidenţa legilor penale româneşti.

În ce priveşte judecarea lor, am explicat germanilor că relaţiile dintre România şi Polonia au avut alt caracter decât cele dintre Germania şi Polonia şi au fost totdeauna de strânsă prietenie. Condamnarea unui lot aşa de important de polonezi ar prejudicia grav relaţiile viitoare dintre cele două state. Or, guvernul român nu înţelege să-şi ia răspunderea angajării politicii viitoare a statului. Găsind înţelegere şi la Abwehr-ul din Bucureşti, care ne-a ajutat mult în această chestiune, am reuşit să stabilim un acord, în virtutea căruia polonezii urmau să fie triaţi după următoarele criterii: cei mai puţin vinovaţi să fie plasaţi cu domiciliu forţat în localităţi unde să nu mai aibă posibilitatea să activeze, iar cei mai vinovaţi să fie internaţi

în lagăre.

S-au reţinut în total vreo 20 de inşi, care au fost internaţi în lagărul de la Târgu Jiu, până la armistiţiu, când au fost amnistiaţi şi eliberaţi. Restul de 130 au fost plasaţi cu domiciliu forţat în Muntenia şi Oltenia, sub supravegherea poliţiei locale.

*

În preajma Crăciunului din 1943, în comuna Plosca din judeţul Teleorman, lângă Alexandria, a fost paraşutată într-o noapte o echipă compusă din trei ofiţeri englezi, îmbrăcaţi în uniforme, având pe deasupra nişte pardesie pentru camuflare.

Membrii echipei, folosind semnale luminoase, au reuşit să se întrunească într-o pădure din apropierea şoselei, după care au trecut la căutarea sacilor cu haine şi a aparaturii tehnice care fuseseră paraşutate din acelaşi avion. Găsindu-le, le-au ascuns în pădure, după care au căutat să se îndrepte spre Bucureşti. Fiind însă dezorientaţi, au cerut, în comuna Plosca, lămuriri unei femei. Aceasta, suspectându-i, i-a denunţat jandarmilor care i-a găsit şi i-a arestat. Aduşi în Capitală la Inspectoratul general al jandarmeriei, ei au declarat că sunt:

— Maurice de Chastelaine, locotenent colonel în armata engleză, subşeful Biroului pentru afacerile române de la Comandamentul interaliat de la Cairo, fost timp de 14 ani director comercial al societăţii petrolifere Unirea, astfel că cunoştea perfect ţara şi limba română.

— Metzianu, căpitan în armata engleză, român ardelean, plecat după primul război mondial în Anglia, unde se căsătorise cu o englezoaică şi fusese primit în armata britanică.

— Porter, căpitan în aceeaşi armată, radiotelegrafist, fost profesor de limba engleză în România mai mulţi ani, astfel că vorbea, de asemenea, foarte bine româneşte.

Asupra lor aveau un aparat de transmisie cu opt cristale, cu lungimi de undă şi indicative diferite, trei rânduri de cifruri, 2000 de dolari şi o anumită sumă de bani româneşti.

Antonescu, fiind avizat de cele de mai sus, mă însărcinează cu efectuarea cercetărilor necesare. De la primele declaraţii cei arestaţi susţin că au fost trimişi în România de Comandamentul de la Cairo, din însărcinarea guvernului englez, ca să ia legătura cu oamenii politici români, spre a găsi o soluţie pentru ieşirea României din război.

Deoarece însă au fost arestaţi şi au căzut astfel în mâna guvernului român, solicită să li se facă legătura cu conducerea statului, în acelaşi scop. În realitate ei mai aveau şi misiunea de a culege informaţii din România asupra situaţiei şi de a le comunica Comandamentului de la Cairo.

Mai declară că datorită unei erori a pilotului avionului au fost paraşutaţi la 8 km distanţă de locul indicat de comandament, din care cauză nu au putut lua legătura cu o persoană ce trebuia să-i aştepte cu o maşină şi să-i transporte la Bucureşti, unde să le facă toate legăturile de care aveau nevoie. Ei susţin că nu cunosc identitatea persoanei respective, ci doar faptul că aceasta urma să se prezinte cu parola „Sievin”.

Declaraţiile lor, cu toate golurile şi acoperirile de circumstanţă, destul de vizibile, le-am adus la cunoştinţa lui Antonescu. Deoarece chiar de la postul de jandarmi unde fuseseră arestaţi s-au făcut indiscreţii asupra identităţii lor, s-a aflat în Bucureşti că au venit trei paraşutişti englezi, ştire care a ajuns şi la cunoştinţa germanilor, ceea ce ne-a pus într-o situaţie foarte dificilă.

Am răspuns germanilor că faptul este exact, dar că trebuie întâi să stabilesc rostul prezenţei lor în ţară şi apoi le voi comunica rezultatul.

Spre a atenua suspiciunile germanilor, le-am pus la dispoziţie aparatul T.F.F. pentru studiu, împreună cu 6 cristale şi un rând de cifruri, reţinând însă două rânduri de cristale şi două de cifruri spre a stabili mai târziu legătura cu Cairo. Ulterior le-am comunicat că, în urma cercetărilor, am stabilit că au venit în România ca să culeagă informaţii şi să facă verificări în Valea Prahovei şi în Capitală.

Germanii nu s-au mulţumit însă numai cu atât şi au cerut în trei rânduri să-i predăm ca să-i ducă în Germania pentru cercetări. Eu m-am opus, arătând că aceştia au venit pe teritoriul român şi erau îmbrăcaţi în uniforme militare, deci, conform regulilor de drept internaţional, trebuie să fie consideraţi şi trataţi ca prizonieri de război ai guvernului român.

Singura concesie pe care am făcut-o a fost aceea de a permite unui delegat al Abwehr-ului să-i audieze, la sfârşitul cercetărilor, în faţă mea. Englezii au declarat misiunea lor pur informativă, aşa cum convenisem cu ei, fără nicio legătură politică.

Delegatul german le-a cerut o serie de informaţii asupra unor cadre ale serviciului britanic de la Istanbul, pe care englezii le-au dat, în parte.

Terminând şi cu germanii, deşi aceştia au rămas cu destule suspiciuni asupra rolului politic al ofiţerilor englezi veniţi în România, Antonescu a autorizat să fac contactul între Chastelaine şi Maniu, cu toate măsurile de precauţie, ca să nu afle germanii.

Discuţiile au avut loc într-o pădure din marginea Capitalei şi s-au axat pe modalităţile de scoatere a României din război. Cum Ştirbey se găsea la Cairo, unde trata, cu autorizaţia lui Antonescu, condiţiile armistiţiului, s-a luat legătura cu Cairo, folosindu-se aparatul lui Chastelaine, restituit nouă de germani, precum şi cristalele şi cifrurile reţinute de mine.

Dat fiind faptul că Maniu avea şi el un aparat prin

care comunica cu Ştirbey, s-a putut menţine legătura în mod permanent cu Cairo. Echipa Chastelaine a rămas la inspectoratul general al jandarmeriei până la armistiţiu, când a fost pusă în libertate.

În primăvara anului 1944 sunt avizat de ofiţerul care făcea legătura cu echipa tehnică germană de detectare a staţiilor clandestine de radio T.F.F. că aceasta a stabilit prezenţa unui aparat, într-un sector situat în apropierea Ministerului de Finanţe, care ia legătura în fiecare dimineaţă, la ora 7.00, cu Cairo şi că germanii bănuiesc că aparatul s-ar afla în casa Ştirbey.

Am indicat în această situaţie să se continue verificările tehnice şi când se va stabili precis sediul aparatului să fiu avizat pentru a dispune descinderea. Cum ştiam că prin acest aparat se făcea legătura între Maniu şi Ştirbey la Cairo, am avizat imediat pe Antonescu, propunându-i să mă autorizeze să anunţ pe Maniu să mute chiar în cursul nopţii aparatul din casa Ştirbey şi să înceteze emisiunile spre a nu mai fi descoperit de germani.

Antonescu m-a autorizat şi am avizat pe Maniu, care a mutat noaptea aparatul, cu toate precauţiile necesare. A doua zi, dimineaţa, când germanii au reluat verificările, au constatat că aparatul nu se mai află în zona fixată.

Maniu însă nu m-a ascultat şi a făcut greşeala de a pune aparatul în funcţie în altă casă, lucrând în continuare cu Cairo, tot la ora 7 dimineaţa, pe aceeaşi lungime de undă şi cu aceleaşi indicative.

Germanii l-au prins din nou cu aparatele tehnice, astfel că peste două luni sunt avizat că a fost identificat un „nou aparat, probabil polonez sau sovietic”, care ar fi stabilit pe strada Maria Rosetti, şi mi s-a cerut ca echipa de descindere să fie în fiecare dimineaţă la un anumit punct pe această stradă, ca să intervină când se va stabili exact casa unde e aparatul.

Germanii au suspectat, desigur, mutarea aparatului

din casa Ştirbey.

Ei ştiau şi acum că e acelaşi aparat şi ştiau şi casa în care lucrează. Dar au prezentat chestiunea sub altă formă şi cu imprecizii, pentru ca să nu mai aibă surprize neplăcute. În prima zi când a sosit magistratul cu echipa, germanii au mai făcut o verificare cu delegatul S.S.I. şi, stabilind casa în care lucra aparatul, au cerut descinderea imediată.

În casă a fost găsit radiotelegrafistul şi aparatul englezesc. Fiind avizat imediat, dau ordin să-l transporte la Secţia juridică şi să nu fie cercetat până nu voi veni eu.

În faţa mea, acesta spune că va declara tot adevărul dar să-l apăr de germani. Îi promit acest lucru şi atunci mărturiseşte că se numeşte Ţurcan, că este basarabean de origine, şi că a fost telegrafist pe un vas român reţinut de englezi la Cairo după declararea războiului.

Ulterior intrase în serviciul comandamentului englez şi, după ce absolvise o şcoală de perfecţionare în radiotelegrafie, fusese trimis cu un aparat T.F.F., prin Iugoslavia, în România. De aici venise la Bucureşti şi luase legătura cu „un domn”, după anumite indicaţii date la Cairo de Chastelaine. Acesta l-a instalat în casa Ştirbey, unde a ţinut regulat legătura cu Cairo până când fusese mutat în casa unde a fost arestat.

Ştia că lucra pentru Maniu. Cifrurile erau ascunse în casă.

Prezentată sub această formă, chestiunea devenea gravă. Germanii ştiau de legătura dintre Ştirbey şi Maniu, precum şi faptul că aparatul folosit este unul şi acelaşi cu cel care transmisese din casa Ştirbey.

Cum Ţurcan adăuga că s-au schimbat peste 600 de mesaje cu Cairo, însemna că germanii le-au urmărit şi le au notate, nefiindu-le necesar decât cifrul ca să le descifreze. Pentru a scăpa de germanii care aşteptau la uşa mea rezultatul cercetării, le spun că nu vrea să declare

cifrurile şi le dau aparatul să se ducă să-l studieze. În acest timp mă duc la Antonescu şi îi raportez situaţia, cerând să mă autorizeze să aranjez lucrurile de aşa natură ca germanii să nu aibă nicio dovadă a bănuielilor lor. Antonescu este de acord cu propunerea mea.

Înapoindu-mă la serviciu, îl instruiesc pe Ţurcan să spună că a fost aruncat cu paraşuta în Valea Dunării, de unde a venit la Bucureşti şi că aici a stat la diverse hoteluri până la data indicată de Cairo, când s-a dus în Piaţa Victoriei, unde a luat contact, după indicaţiile primite de la Cairo, cu un domn a cărui identitate nu o cunoaşte. Apoi să spună că n-a stat niciodată la Ştirbey, ci în diferite case indicate de acel domn, care îi aducea mesajele cifrate, iar el i le dădea pe cele primite de la Cairo, tot cifrate, şi că nu-l cunoaşte pe Ştirbey. Totodată, îl conving să se menţină la aceste declaraţii tot timpul, mai ales în faţa germanilor, care nu pot să-i facă nimic, deoarece e cetăţean român şi a fost arestat în ţară. Ţurcan mi-a indicat atunci locul unde sunt ascunse cifrurile cu care comunicase la Cairo informaţii asupra efectelor bombardamentelor.

Am lăsat acolo cifrul cu care nu lucrase, învăţându-l ca în faţa germanilor să sfârşească prin a mărturisi, după mai multe stăruinţe, că a avut un singur cifru cu care a lucrat, indicând şi locul din casă unde e ascuns.

După ce atât el cât şi colonelul magistrat Radu Ionescu, şeful Secţiei juridice în acel timp, au învăţat bine lecţia, am dat dezlegare să se continue cercetările, invitându-i şi pe germani să asiste. Ţurcan şi-a menţinut ferm declaraţiile învăţate şi a contestat cu tărie legăturile cu Ştirbey, asupra cărora stăruiau germanii.

Declarând, în fine, unde este ascuns cifrul, un delegat german s-a dus cu magistratul român şi l-au ridicat. Germanii au fost foarte bucuroşi că vor putea descifra mesajele şi l-au trimis la Berlin. Acolo s-au făcut multă vreme încercări în acest sens, dar, după cum era de

aşteptat, nu au ajuns la niciun rezultat.

Am dat dispoziţii ca declaraţiile lui Ţurcan să fie consemnate în scris în faţa germanilor.

După o bună bucată de vreme a venit cifrul înapoi de la Berlin, cu menţiunea că mesajele nu au putut fi descifrate.

Afacerea însă pierduse din importanţă, iar în Abwehr-ul de la Bucureşti se făcuseră o serie de schimbări, aşa că nu s-a mai depus niciun interes în această chestiune.

Ţurcan a rămas în arestul S.S.I. până la armistiţiu, când a fost amnistiat.

*

S.S.I. a avut mult de luptat cu spionajul maghiar, care acţiona atât prin elemente aflate în ţara noastră, cât şi prin altele trimise din afară.

Ungurii foloseau de regulă grupuri foarte restrânse sau chiar numai câte o singură persoană.

Aproape toate elementele informative aveau posibilitatea să transmită datele culese prin aparate T.F.F. clandestine.

S.S.I. a reuşit să descopere un număr de 16 aparate ungureşti. Unii din telegrafiştii care le foloseau au fost determinaţi să lucreze în serviciul nostru, comunicând informaţii militare false centralei de spionaj de la Budapesta.

În ultimul timp însă reuşiserăm să intrăm în posesia unor documente foarte importante privind spionajul maghiar din România.

Rezulta din aceste documente că pe teritoriul român se găseau 42 de centre de informaţii maghiare, toate înzestrate cu aparate de transmisie. Aceasta însemna că mai erau 26 de organizaţii şi aparate care trebuiau identificate şi descoperite.

Ceea ce este însă interesant e faptul că spionii maghiari nu erau plasaţi numai în Ardealul de sud ci şi de-

a lungul Dunării, precum şi în Moldova, între Galaţi şi Iaşi. Toţi se interesau foarte mult de situaţia trupelor române pe frontul de est.

Restul acestei acţiuni se putea deduce din complexul de informaţii pe care le posedam.

Ungurii făceau tot posibilul să sustragă cât mai multe trupe de pe frontul de est, pe care le ţineau în apropierea Braşovului.

În cazul unei defecţiuni a armatei române pe frontul de est, aceste trupe trebuiau să treacă frontiera şi să ocupe Ardealul de sud. Pentru cunoaşterea situaţiei, aveau nevoie de informaţii din zona frontului.

Evenimentele s-au succedat însă de aşa manieră încât planul maghiar nu a putut fi realizat.

În afară de organizaţiile de spionaj mai importante, pe care le-am descris în acest capitol, au mai existat şi altele mai mici, care au fost descoperite datorită activităţii S.S.I.

Numele lor nu le reţin, dar ele pot fi găsite în dosarele respective ale serviciului.

ÎNCHEIERE

Recitind istoria mileniilor ce ne-au precedat, vom găsi nenumărate exemple în care „informaţia şi stratagema” au jucat rolul hotărâtor în luptele dintre popoare.

În multe pagini se vorbeşte de iscoade şi înaintaşi, de „trădări de planuri de război”, ca şi de trimiteri de „spioni falşi” în tabăra inamică, adevăraţi agenţi de dezinformare.

Marile imperii cunoscute de-a lungul veacurilor nu s-au putut menţine fără instituirea unui sistem de informaţii. Ele au constituit adevărate centre de informaţii care spionau mişcările vrăjmaşilor şi anunţau prin ştafete puterea centrală despre orice pregătire sau intenţie de

încălcare a teritoriului aflat sub suzeranitatea ei.

Victoriile marilor conducători, din antichitate şi până în epoca modernă, au fost precedate de o intensă acţiune informativă pentru cunoaşterea forţelor de care dispunea adversarul, a armelor şi metodelor lui de luptă.

De aceea, Napoleon spunea cu drept cuvânt: „Se zice că succesele mele militare se datoresc geniului meu; eu voi răspunde însă că sunt rezultatul unor calcule matematice bazate pe informaţii exacte”.

Şi era îndreptăţit să facă asemenea afirmaţii, deoarece avea alături de el pe Talleyrand, acel artist al informaţiei externe, iar spatele îi era asigurat de Fouché, maestru al contrainformaţiilor. Şi dacă Napoleon i-ar fi ascultat pe ei până la sfârşit, politica sa poate ar fi avut rezultate mai fericite.

În epoca contemporană, în cele două războaie mondiale, pe deasupra luptelor cu armele de foc, s-a dus un adevărat război al creierilor, al inteligenţelor.

Şi, de multe ori, lupta acestor forţe a decis soarta bătăliilor terestre.

Toate statele condamnă cu asprime trădarea şi spionajul, dar, cu toate acestea, ele se servesc de mijloacele informative pentru adunarea datelor necesare orientării lor naţionale şi a menţinerii ordinii interioare.

Serviciul de informaţii are adesea reputaţia unui serviciu odios. El este însă impus şi justificat de raţiuni de stat.

În paginile precedente am expus istoricul celor patruzeci de ani de modeste eforturi făcute în ţara noastră pentru crearea şi dezvoltarea serviciilor de siguranţă şi de informaţii ale statului român.

Serviciile de informaţii au cerut multe jertfe generaţiilor ce ne-au precedat şi vor mai cere încă.

Ele însă nu au putut fi niciodată suficient de recunoscătoare celor sortiţi să poarte povara acestor grele

misiuni.

E lung şiragul celor care au sacrificat zeci de ani de zile şi de nopţi şi au depus un imens capital de străduinţe pentru a duce cu un pas mai departe, activitatea acestor instituţii.

Sunt mulţi eroi, necunoscuţi astăzi, care şi-au sfârşit viaţa în dosul gratiilor sau în faţa plutoanelor de execuţie; căci serviciul de informaţii este ca titanul din mitologie, care îşi mânca propriii săi copii.

Istoria trecutului ne învaţă că, pe deasupra exigenţelor trecătoare şi a intereselor subiective, firul de continuitate şi tradiţie informativă trebuie să se sprijine pe spiritul de solidaritate şi de înţelegere al tuturor.